

T.C.
İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ

**TÜRKİYE’NİN AVRUPA YÜKSEKÖĞRETİM
ALANI PROJESİNE KATILIM SÜRECİNDE
İLETİŞİM EĞİTİMİNİN DURUMU**

Yüksek Lisans Tezi

AYCAN ERDENİR

İSTANBUL, 2018

T.C.
İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
HALKLA İLİŞKİLER VE REKLAMCILIK ANABİLİM DALI
İLETİŞİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

**TÜRKİYE’NİN AVRUPA YÜKSEKÖĞRETİM
ALANI PROJESİNE KATILIM SÜRECİNDE
İLETİŞİM EĞİTİMİNİN DURUMU**

Yüksek Lisans Tezi

AYCAN ERDENİR

151303007

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Sacide VURAL

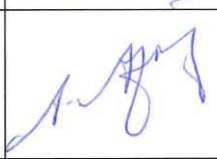

İSTANBUL, 2018

T.C.
İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ ONAY BELGESİ

Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Anabilim Dalı İletişim Yönetimi Bilim Dalı 151303007 numaralı yüksek lisans öğrencisi Aycan Erdenir'in, "Türkiye'nin Avrupa Yükseköğretim Alanı Projesine Katılım Sürecinde İletişim Eğitiminin Durumu" adlı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulunun 07/12/2018 tarih ve 2018/23 - 20 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 18/12/2018

Öğretim Üyesi Adı ve Soyadı			İmzası
1.	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Sacide VURAL	
2.	Jüri Üyesi	Prof. Dr. Aysel AZİZ	
3.	Jüri Üyesi	Prof. Dr. Dursun GÖKDAĞ	

İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İLETİŞİM YÖNETİMİ

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum, bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

18 / 12 / 2018

Adı-Soyadı

Aycaan Erdenir

İmzası

Aycaan

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında katkıları olan herkese minnettarım.

Türkiye’de iletişim eğitiminin sevilerek verilmesinde ve alınmasında çok büyük payı olduğuna her geçen gün daha çok inandığım Dekan Sayın Prof. Dr. Aysel Aziz’e (İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi),

Çalışmanın en başından itibaren beni izleyerek, oluşum aşamasının tümünde büyük emeği olan Tez Danışmanım Sayın Prof. Dr. Sacide Vural’a (İstanbul Esenyurt Üniversitesi),

Sayın Jüri Üyelerine,

Sayın İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne,

Hazırlık aşamasında, geçmiş bilgilere ulaşmada yardımlarını esirgemeyen,

Sayın Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi ve Sayın İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanlıklarına;

Çok teşekkür ediyorum.

Erken yaşta iş hayatına başlamamı sağlayan, her ortamda bir kitap okumasından ilham aldığım dayım, Prof. Dr. Salih Şanver’i rahmetle anıyor;

Hayatımın her döneminde sevgi, güven ve desteklerini esirgemeyen Ailem’e, bir kez daha teşekkür ediyorum.

Aycan Erdenir

ÖZ

TÜRKİYE’NİN AVRUPA YÜKSEKÖĞRETİM ALANINA KATILIM SÜRECİNDE İLETİŞİM EĞİTİMİN DURUMU

Aycan Erdenir

İletişim Yönetimi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Sacide Vural

Aralık 2018, 107 sayfadır.

Türkiye, yüzünü döndüğü Avrupa ve Avrupa Birliğine katılma projesinin önemli bir parçasını oluşturan ve Avrupada yükseköğretimde yeni bir yapılanmayı öngören Bologna sürecine katılarak, ulusal düzeyde yükseköğretimde yeni bir yapılanmayı başlatmıştır. Bu yapılanma sürecinde katılımcı ülkelerle Bologna’da kararlaştırılan, yükseköğretimde kendi ulusal ve yerel farklılıklarını koruyarak, öngörülen Avrupa Yükseköğretim Alanı için hazırlanan kalitede standartlar ve yönergeler diye, ulusal düzeydeki yükseköğretimin bütün fakülte ve programlarına rehberlik edecek yönergeyi yayımlamış ve bu yönergeyi güncelleyerek yayımlamaya devam etmektedir.

Bu esas ve ilkeler doğrultusunda Türkiye, Yükseköğretimde, Bologna sürecinin Paris anlaşmalarının gereği olarak bütün öğretim programlarını yenilemiş ve mezunlarının niteliklerini geliştirmek için programlarını, politikalarını ve stratejilerini her geçen gün geliştirmeye devam etmektedir.

Yükseköğretimde yeniden yapılanma sürecinin sonucu olarak yapılan çalışmalar, öğretim programlarında yapılan yeniden düzenlemeler, mezunların niteliklerinde pozitif yönde bir gelişme meydana getirip getirmediği bu çalışmaya konu olarak seçilmiştir.

Kuşkusuz, yükseköğretimin bütün alanlarını içeren bir çalışma yaparak seçilen konuyu test etmek hem geniş bir zaman dilimini alacağı, hem de bir yüksek lisans tezi için gereksizliğini dikkate alarak çalışmaya bir sınır çizilmiştir. Bu sınırlar içerisinde iletişim fakültelerinden en eskisi olan birisi, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, ikincisi Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi üzerinden hipotezimiz test edilmiştir.

Her iki Fakültenin Bologna süreci öncesi ve Bologna süreci sonrası öğretim programları karşılaştırılarak, Avrupa Yükseköğretim Alanı projesinin öngördüğü kalite standartları açısından programlarda okutulan dersler bazında karşılaştırmalı analizler yapılmıştır.

Bu analiz ve sentezlerden Fakültelerin Bologna sürecine katıldıktan sonra, öğretim programlarında okutulan derslerin kredilerinde önemli gelişmeler olduğu görülmüştür.

Her ne kadar temel alan, alan ve seçmeli dersler bakımından eksiklik ve yetersizlikler görülse de, önemli değişimler yapıldığı somut olarak gözlenmektedir.

Bu çerçevede, öngördüğümüz hipotezimizin kısmen doğrulandığını, ancak yapılan çalışmalarla Avrupa Yükseköğretim Alanı kalite standartlarının istenildiği düzeyde karşılanamadığını söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Bologna, iletişim, yükseköğretim, kalite

ABSTRACT

THE STATUS OF COMMUNICATIONS EDUCATION DURING THE PARTICIPATION PROCESS OF TURKEY IN THE EUROPEAN HIGHER EDUCATION AREA PROJECT

Aycan Erdenir

Communications Management

Thesis Mentor: Prof.Dr. Sacide Vural

December 2018, 107 pages.

Turkey, that turned its face to Europe, set about at the national level a new structuring in higher education by participating in the Bologna Process which prescribes a new structure in higher education in Europe and is an important part of the project for joining the European Union. In this structuring process, it has issued and has been issuing by updates, the guideline, that was determined by the participating countries, protecting their national and local differences-as being standards and guidelines for quality prepared for the predicted European Higher Education Area, and which shall guide at national level all the faculties and programmes of the higher education.

In alignment with this foundation and these principles- as required by the Paris agreements of the Bologna Process- Turkey renewed all the curricula in higher education and continues to redevelop its programmes, policies and strategies on an ongoing basis, in order to enhance the qualifications of its graduates.

The studies made as a result of the restructuring process in higher education, the reorganizations made in the curricula, as well as the questioning of any positive developments in the qualifications of the graduates, have been chosen as the subject of this study.

Without any doubt, the study has been limited due to the fact that testing a subject including all areas would take a huge time period, as well as considering it would be beyond the scope for a master's thesis. In these limits, our hypothesis has been tested on one of the oldest communications faculties, Istanbul University, Faculty of Communications and the second one, Ankara University, Faculty of Communications.

In comparing the curricula of both Faculties before and after the Bologna Process, comparative analyses have been done on the basis of the taught courses in the context of the quality standards prescribed by the European Higher Education Area.

According to these analyses and syntheses, it has been seen that important progress occurred in the credits of the taught courses in the curricula, after the participation of the Faculties in the Bologna Process.

Even though some deficiencies and insufficiencies are seen regarding the main subject area, the subject area- and elective courses, it has been observed concretely that significant changes have been made.

In this frame, we can say that our hypothesis has been confirmed partially; however, by the studies made, the quality standards of the European Higher Education Area have not been met at the required level.

Key words: Bologna, communications, quality, higher education

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZ.....	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KALİTE KONUSUNA KURAMSAL YAKLAŞIMLAR

1.1. Yükseköğretimde Kalite.....	9
1.1.1. Yükseköğretimde Niceliksel Gelişme ve Kalite.....	11
1.1.2. Yükseköğretimde Niteliksel Gelişme ve Kalite.....	12
1.2. Uluslararası Literatürde Kalite.....	14
1.3. Beceri ve Yetkinlikler.....	18

İKİNCİ BÖLÜM

2. TÜRKİYE'DE İLETİŞİM EĞİTİMİ

2.1. Türkiye Yükseköğretiminde Yapılanma	23
2.2. İletişim Eğitime Tarihsel Bakış.....	25
2.3. İletişim Fakültelerinin Programları	27

2.3.1. Gazetecilik Yüksekokulları ve Programları	28
2.3.2. İletişim Fakülteleri ve Öğretim Programları	30
2.4. Fakültelerin Öğretim Programları Açısından Karşılaştırması.....	45
2.5. İletişim Programları Mezunlarının Çalışma Alanları	46

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. İLETİŞİM EĞİTİMİNDE YENİDEN YAPILANMA

3.1. Avrupa Yükseköğretim Alanı (Bologna Süreci).....	48
3.1.1. Bologna Bildirgesi Hedefleri ve Yapılan Düzenlemeler.....	49
3.2. İletişim Eğitiminin Yeniden Yapılanması	55
3.2.1. İletişim Eğitiminde Programlar.....	59
3.2.2. İletişim Eğitiminde Öğretim Türleri.....	63
3.2.3. İletişim Eğitiminde Öğrenme Kazanımları	64
3.2.4. İletişim Fakülteleri ve Öğretim Programları	69
3.3. Fakültelerin Öğretim Programları Açısından Karşılaştırması.....	88
3.4. İletişim Programları Mezunlarının Çalışma Alanları	89
3.5. Avrupa'nın 2020 Yılı Hedefleri İçinde Eğitim	92
SONUÇ.....	97
KAYNAKÇA.....	99

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 2.1: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi 1993-1994 akademik yılı gazetecilik bölümü lisans öğretim programı.....	32
Tablo 2.2: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi 1993-1994 akademik yılı radyo-televizyon- sinema bölümü lisans öğretim programı.....	34
Tablo 2.3: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi 1993-1994 akademik yılı halkla ilişkiler ve tanıtım bölümü lisans öğretim programı.....	36
Tablo 2.4: Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi 1993-1994 akademik yılı gazetecilik bölümü lisans öğretim programı.....	39
Tablo 2.5: Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi 1993-1994 akademik yılı radyo-televizyon- sinema bölümü lisans öğretim programı.....	41
Tablo 2.6: Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi 1993-1994 akademik yılı halkla ilişkiler ve tanıtım bölümü lisans öğretim programı.....	43
Tablo 3.1: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi 2017-2018 akademik yılı gazetecilik bölümü lisans öğretim programı.....	72
Tablo 3.2: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi 2017-2018 akademik yılı radyo- televizyon - sinema bölümü lisans öğretim programı.....	74
Tablo 3.3: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi 2017-2018 akademik yılı halkla ilişkiler ve tanıtım bölümü lisans öğretim programı.....	76
Tablo 3.4: Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi 2017-2018 akademik yılı gazetecilik bölümü lisans öğretim programı.....	79
Tablo 3.5: Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi 2017-2018 akademik yılı radyo-televizyon-sinema bölümü lisans öğretim programı.....	82
Tablo 3.6: Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi 2017-2018 akademik yılı halkla ilişkiler ve tanıtım bölümü lisans öğretim programı.....	85

KISALTMALAR LİSTESİ

A	: Alan (ders)
AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AGNO	: Ağırlıklı Not Ortalaması
Akt.	: Aktaran
AKTS	: Avrupa Kredi Transfer Sistemi
AÜ	: Ankara Üniversitesi
AYA	: Avrupa Yükseköğretim Alanı
Çev.	: Çeviren
D	: Diğer (ders)
DE	: Diploma Eki
Der.	: Derleyen(ler)
DGS	: Dikey Geçiş Sistemi
DS	: Diploma Supplement
ECTS	: European Credit Transfer and Accumulation System
EHEA	: European Higher Education Area
EGS	: Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area
ENQA	: European Association for Quality Assurance in Higher Education
ISCED	: International Standard Classification of Education
İLAD	: İletişim Araştırmaları Derneği
İLEDAK	: İletişim Eğitimi Değerlendirme Akreditasyon Kurulu
İÜ	: İstanbul Üniversitesi
OECD	: The Organisation for Economic Co-Operation and Development
ÖSYM	: T.C. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
S	: Seçmeli (ders)
TA	: Temel alan (ders)
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
T.Y.Y.Ç.	: Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi
UNESCO	: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
YÖK	: T.C. Yükseköğretim Kurulu
vd.	: Ve diğerleri
Z	: Zorunlu (ders)

GİRİŞ

Avrupa Birliği'nin iki önemli kuruluşundan birisi olan Avrupa Konseyi, UNESCO ile birlikte, akademik özgürlük ve kurumsal özerklik talepleriyle 1988 yılında, Bolonya'da, 430 üniversite rektörü/başkanı ve öğretim üyelerinin bir araya gelmesiyle oluşturulan "The Magna Charta Universitatum" ardından (Gümrükçü, 2011a:15); 1997 yılına gelindiğinde, Avrupa Bölgesinde yükseköğretimle ilgili belgelerin tanınmasına ilişkin "Lizbon Tanıma Sözleşmesi" ni imzalamıştır (T.C. Yükseköğretim Kurulu [YÖK], 2010a:40). Bir yıl sonra, 1998'de, Paris'te, dört Avrupa ülkesinin (Fransa, İtalya, Birleşik Krallık ve Almanya) eğitimden sorumlu bakanları "Sorbonne Ortak Bildirgesi'ni" imzalayarak, "Avrupa Yükseköğretim Alanı"nın oluşumuna öncülük etmişlerdir. "Avrupa Yükseköğretim Alanı; Avrupa düzeyinde yükseköğretim sistemlerinin farklılıklarını ve yükseköğretim kurumlarının özerkliklerini koruyarak, Avrupa toplumunun ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarına uygun, ortak referans noktalarına dayalı anlaşılabilir, karşılaştırılabilir ulusal yükseköğretim sistemleri oluşturmaya, yükseköğretim kurumları arasında işbirliğini, hareketliliği ve mezunların istihdam edilebilirliğini arttırmaya yönelik" (YÖK, 2010a:64) bir yeniden yapılanma projesidir. Sadece Avrupa Birliği ülkelerini değil; daha geniş bir yükseköğretim alanını kapsayan işbirliğinin ve ortak çalışmaların başlangıcı 1999 yılında, 29 ülkenin Eğitim Bakanları tarafından hazırlanan "Bologna Bildirgesi" ile gerçekleşmiştir. Bu iki Bildirge (Sorbonne ve Bologna) sonrası meydana gelen gelişme ve uygulamalar "Bolonya Süreci" olarak adlandırılmaktadır (Okçabol, 2011:22). Bologna Süreci, Avrupa'nın, "dünyadaki en rekabetçi ve en dinamik bilgi esaslı ekonomi olma hedefine" ulaşmasında, 2010 yılına kadar bir Avrupa Yükseköğretim Alanı kurulmasını desteklemeyi amaçlar (Avrupa Komisyonu, 2007:3).

Süreç içinde, izlenecek yöntemler ile gelecek iki yıl içerisinde gerçekleştirilmesi planlanan öncelik alanlarını belirlemek ve son iki yıl içerisinde kaydedilen ilerlemeleri değerlendirmek üzere 2010 yılına kadar her iki yılda bir konferanslar düzenlenmiştir. Yükseköğretimde kaliteyi arttırarak, 21. Yüzyıla yeniden yapılanmış eğitim kurumları ile girmeyi planlayan Avrupa Yükseköğretim Alanı (AYA)

projesine geçen zaman içinde katılım artmaktadır. T.C. Yükseköğretim Kurulunun resmi web sitesinde projeye dahil olan üyelerin katılım tarihleri ve ilgili konferanslar şu şekilde belirtilmektedir:

Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Almanya, Yunanistan, Macaristan, İzlanda, İtalya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Malta, Hollanda, Norveç, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovak Cumhuriyeti, Slovenya, İspanya, İsveç, İsviçre, İngiltere ve İrlanda ülkelerinin katıldığı 19 Haziran 1999 tarihindeki Bologna Konferansından yaklaşık iki yıl sonra, Türkiye, bu projeye 19 Mayıs 2001’de Prag Konferansında Hırvatistan, Kıbrıs ve Liechtenstein ile birlikte dahil olmuştur. Berlin’deki, 19 Eylül 2003 tarihindeki Konferansta, Arnavutluk, Andora, Bosna-Hersek, Vatikan Cumhuriyeti, Rusya Federasyonu, Sırbistan-Karadağ ve Makedonya’nın üyelikleri sağlanmıştır. Azerbaycan, Ermenistan, Gürcistan, Moldova ve Ukrayna 18-19 Mayıs 2005 Bergen Konferansında, Karadağ 18 Mayıs 2007 Londra Konferansında katılmıştır. 28-29 Nisan 2009 tarihindeki Leuven Konferansında yeni katılımcı bulunmamaktadır. Kazakistan 11-12 Mart 2010 Budapeşte-Viyana Konferansında üye olmuştur (YÖK, 2010b).

Son olarak Belarus (Beyaz Rusya) üyelere dahil olmuştur.

Bologna süreci içinde, geniş katılımlı konferansların yanı sıra, çok sayıda uluslararası seminer, toplantı ve çalıştaylar düzenlenmiştir. Yayımlanan bildirgeyi imzalayan tüm ülke yükseköğretim kurumları buna bağlı görev ve sorumluluklarını yerine getirmekle yükümlü olmuşlardır. 2009 yılında, Leuven’de, 2010 ile 2020 yılları arasındaki “Eylem Planları” hazırlanmıştır. Avrupa üniversiteleri “Temel Eylem Başlıkları” altında kendilerini yeniden yapılandırmaya çalışmaktadırlar. (Karakelle, 2011:77-80). Bu plan çerçevesinde:

Kolay anlaşılır ve birbirleriyle karşılaştırılabilir yükseköğretim diploma ve/veya dereceleri oluşturmak (bu amaç doğrultusunda Diploma Eki uygulamasının geliştirilmesi) - Yükseköğretimde Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora olmak üzere üç aşamalı derece sistemine geçmek - Avrupa Kredi Transfer Sistemini/ AKTS uygulamak - Öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin hareketliliğini sağlamak ve yaygınlaştırmak - Yükseköğretimde kalite güvencesi sistemleri ağını oluşturmak ve yaygınlaştırmak - Yükseköğretimde Avrupa boyutunu geliştirmek - Yaşam boyu öğrenimi teşvik etmek - Öğrencilerin ve yükseköğretim kurumlarının sürece aktif katılımını sağlamak - Avrupa Yükseköğretim Alanı’nı cazip hale getirmek - Avrupa Araştırma Alanı ile Avrupa Yükseköğretim Alanı arasında sinerji kurmak, gibi oldukça önemli hedefler belirlenmiştir.

Avrupa Yüksek Öğretim Alanı projesine, katılan ülkelerin sosyal, kültürel, ekonomik, siyasal yapılarında olduğu kadar, yükseköğretim sistemlerinde de birbirlerine benzer ve farklı yönler olduğu kabul edilmektedir. Farklı ulusal politikaların etkileri göz önünde bulundurulduğunda, gerçekleştirilmek istenen “tek tip yükseköğretim sistemi yaratma” olmayıp; yükseköğretim sistemlerinin yapısal olarak karşılaştırılabilirliğinin sağlanması, ancak içerik olarak özgün kalmalarıdır (otonomi).

Avrupa Birliği'nin dil ve kültür çeşitliliği içinde çok dillilik bir Avrupa yetkinliğidir. Sadece yabancı dil bilgisi edinmek yeterli olmamakta, bilgi, ait olduğu kültürle birlikte yaşandığında gerçek kültürlerarası yetkinlik olmaya doğru gelişim göstermektedir (Gümrükçü, 2011b:173-175). Kartarı'ya göre, kültürlerarası iletişim yeterliğinin geliştirilmesinde amaç; etkileşime katılan farklı kültürlerden bireylerin kültürel farklılıkları tanımasını, saygı ve hoşgörüsüyle karşılaşmasını, böylece farklı kültürel ortamlarda etkin iletişim kurabilmelerini sağlamaktır (Kartarı, 2014:265). Kültürlerarası iletişim yeterlikleri, ortaya konulan “Temel Eylem Başlıkları'nın” işbirliği ve uyum içinde sürdürülebilmesini, kurumların bütün paydaşlarıyla entegre biçimde belirlenen politikaları yürütmelerini ve hedefe ulaşmalarını kolaylaştırmaktadır.

Yükseköğretimde izlenen dönüşüm ve yükseköğretimin temel bir unsuru ve eğilimi durumuna gelen “uluslararasılaşma” sürecine (Çetinsaya, 2014:141) giren Türkiye, Prag'da, 2001 yılında Bolonya Süreci'ne dahil olmuş ve 2004 yılında da 2007 yılında yürürlüğe giren “Lizbon Tanıma Sözleşmesi”ni imzalamıştır. Türkiye'de sürecin uygulanması ve takibinde Yükseköğretim Kurulu birinci derecede sorumlu olmuştur (YÖK, 2010a:14). Yapılan çalışmalar ve elde edilen sonuçlar “Türkiye Ulusal Raporu” adı altında 2003-2005, 2005-2007, 2007-2009, 2009-2012 ve 2012-2015 yıllarını kapsayacak şekilde ulus içinde ve uluslararası katılımcı ülkeler ile paylaşılmıştır.

Türkiye, Bologna Süreci'ne İngiliz üniversiteleri ile birlikte en hızlı adapte olan ülkeler arasında sayılabilmektedir (Gümüş ve Kurul, 2011:110). Hedefin, “Türkiye yükseköğretiminin gelecek vizyonu içerisinde merkezi bir yerde olmasını sağlayacak mekanizmaları oluşturmak, Türkiye'nin dünyadaki konumuna uygun, ekonomik ve dış politika hedefleriyle uyumlu bir seviyeye çıkarmak, uzun vadeli başarısı için ülke içinde

kurumsallaşmasını ve dünyada markalaşmasını sağlayacak önlemleri almak, çok boyutlu ve çok taraflı bir politikayı konunun bütün paydaşlarıyla entegre bir şekilde” yürütülebilmesi olduğu belirtilmiştir (Çetinsaya, 2014:141) .

Örgün yükseköğretimde, ön lisans-lisans–lisansüstü programları üzerine kurulu Türkiye Yükseköğretim Sisteminde; İkinci öğretim, uzaktan öğretim, açıköğretim ile öğrenim imkanları artırılmıştır. Hayat Boyu Öğrenme projesi kapsamında, tezsiz yüksek lisans ve ikinci üniversite (YÖK, 2014:21) uygulamaları başlatılmıştır. Sonradan T.C. Dışişleri Bakanlığına bağlı olarak, Avrupa Birliği Başkanlığı olarak yapılanan, T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı (2011-2018) Avrupa Birliği Komisyonu tarafından 2007 - 2013 yılları arasında yürütülen ve 2014 yılı itibariyle sona eren Hayat Boyu Öğrenme programı kapsamında, yükseköğretim alanında sağlanan hibe desteklerin 2014 - 2020 yılları arasında Erasmus+ Programı altında devam etmekte olduğunu belirtmiştir. Erasmus programı gibi uluslararası projeler eğitim-öğretimde uluslararası hareketliliği arttırmıştır.

T.C. Yüksek Öğretim Kurulunun 2010 yılında uygulamadan kaldırdığı Yabancı Uyruklu Öğrenci Sınavı ile, uluslararası öğrencilere, Türkiye’yi yükseköğrenim için tercih etmelerinde esneklik sağlanmıştır (Çetinsaya, 2014:152). Kimi vakıf üniversiteleri kendi imkanları ile AB üyesi ülkelerde tanıtım aktiviteleri gerçekleştirerek kurumlarına öğrenci çekmeye çaba göstermektedir. Üniversitelerarası ikili işbirlikleri de hareketliliği sürdürme amaçlı çalışmalar içerisinde yer almaktadır. İletişim fakülteleri de kendi bünyelerinde oluşturdukları birimler ile Avrupa ve diğer ülkelerle öğrenci değişimi gerçekleştirmekte, işbirliklerini sürdürmektedirler.

Yükseköğretim kurumları içinde yer alan farklı birimler Bologna süreci içerisinde kendilerine ait çalışmalarını eşgüdümlü olarak yürütmektedirler. Diğer dallarda olduğu gibi, iletişim eğitiminde de sürece uygun olarak yeniden yapılandırma çalışmaları sürdürülmektedir.

Türkiye’de, gazetecilik eğitimi ile başlayan iletişim eğitimi, yıllar içinde çeşitli yapısal değişimler geçirmiştir. İletişim teknolojilerindeki gelişmeler ve toplumsal

evrilmenin enformasyon toplumuna dönüşmesi, toplumsal, ekonomik ve siyasal yaşamda iletişimin önemine olan farkındalığı da arttırmıştır. Kuşkusuz, bu farkındalığın iletişim eğitimine yansımaları, iletişim öğretim programlarında gelişmeleri de beraberinde getirmiştir. Böylece gazetecilik öğretim programlarıyla eğitim sistemine dahil olan iletişimde; daha sonra halkla ilişkiler ve tanıtım – reklamcılık – radyo, televizyon ve sinema - görsel iletişim tasarımı ve yeni medya gibi öğretim programlarının açılmasıyla alan alt birimlere ayrılarak uzmanlık alanları oluşmuştur. Her uzmanlık alanı için belirlenen öğretim programlarında; temel bilgi yanı sıra, kuramsal bilgileri içeren, genel kültürü arttırıcı dersler (temel alan dersleri) ve mesleki becerilerin geliştirilmesine yönelik, uygulama imkanları sağlayan dersler (alan dersleri) yanı sıra, çeşitli seçmeli dersler ile eğitim programlarına derinlik kazandırılmaktadır. Bu programlar, iş dünyasının uzmanlaşma ihtiyaç ve talebini karşılamak, değişen ve dönüşen küresel dünyaya ayak uydurma amacına yönelik olarak geliştirilmekte ve çeşitlendirilmektedir.

İçinde bulunulan yüzyılın (21. Yüzyıl) rekabet yoğun, alanında uzmanlık beklentisi yüksek işgücü piyasaları için; donanımlı, koşullara kolay uyum sağlayabilen eleman yetiştirmek öncelikli hedefler içerisine girmiştir. Kuruluşlar, eğitim - öğretim programlarını günün gereklerine göre gözden geçirerek; teorik derslerin yanı sıra uygulamalı dersler ile bütünlük oluşturma ve potansiyel iş alanları için ilk mesleki deneyimi sağlayıcı projeleri hazırlama imkanı yaratmaktadır. İletişimin bilimsel yönü, uygulamalı iletişim ile entegre edilmek suretiyle, iş dünyasının istihdam tercihlerinde öncelik kazanması istenilen ‘insan gücü profili’ güçlendirilmeye çalışılmaktadır.

Türkiye’de, yükseköğretimde, 2001-2012 yılları arasında yüzde üçyüz düzeyinde net okullaşma oranına ulaşılmıştır (Çetinsaya, 2014:61). İletişim eğitimi alan öğrenci sayısı tam olarak bilinemesi de, İletişim Fakültelerindeki artış, öğretimdeki niteliksel farklılaşmaların nicel bir getirisi olarak değerlendirilebilmektedir. Bu durum, istihdam için hızlı bir kaynak artışı oluşturmaktadır. Çağın gelişimine koşut olarak, iletişim öğretim programlarında ve öğrenci sayılarında görülen böylesine artışın; Avrupa Yükseköğretim Alanı projesinden beklentilere uygun olarak, iletişim eğitimi özelinde yükseköğretimde kaliteyi arttırıcı, başka bir söyleyişle, söz konusu

programlardan mezun olan öğrencilerin niteliklerinde pozitif yönde bir değişme yaratıp yaratmadığı bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

Konu ve Kapsam

İletişim eğitimi sürecinde izlenen öğretim programlarının öğrencilere kazandırdığı ya da kazandırması beklenen bilgi, beceri ve yetkinlikler, Türkiye'nin Avrupa Yükseköğretim Alanı projesine dahil olmadan önceki durum ile dahil olduğu tarihten bu yana nasıl bir değişim ve gelişim yaşandığından hareketle bir karşılaştırma yapılarak gelişme ve değişimler niteliksel ve niceliksel olarak ortaya konulmaktadır.

Bu çerçevede, analizlerimiz alanda en eski Fakülteler olarak faaliyet gösteren iki iletişim fakültesi üzerinden yapılmaktadır.

Amaç

Türkiye'nin eğitimde kaliteyi arttırmak amacıyla 2001 yılında Avrupa Yükseköğretim Alanı projesine katılmasının sonucu olarak iletişim eğitiminde meydana gelen değişmelerin ve gelişmelerin öğrencilerin niteliklerine nasıl yansıdığı incelenmesidir. **Bu çerçevede hipotezimiz: çağın gelişmelerine ve toplumsal değişmelere koşut olarak iletişim eğitiminin öğretim programlarında, sayıca artış olmasının yanı sıra, öğrencilerin niteliklerinde de artış yaratacak öğretim programlarının geliştirildiği varsayılmaktadır.**

Yöntem

Konu ve kapsamı belirlenen çalışma, Türkiye'nin Avrupa Yükseköğretim Alanı projesine katılmadan evvel iletişim eğitiminde izlediği programlar ve bu programların gerçekleştirmeyi amaçladığı nitelikler ile projeye dahil olduğu süreçten bu yana izlenen programlar arasındaki farkların, izlenen programlar ve öğrencilere kazandırılan bilgi-beceri ve yetkinlikler açısından karşılaştırmalarla analizler yapılmış, literatürdeki veriler değerlendirilmek suretiyle bir senteze gidilmiştir. Bu analiz ve sentezlerde Türkiye'deki iki köklü üniversite olan Ankara ve İstanbul Üniversitesinin iletişim programları esas alınmıştır.

Çalışmanın Planı

Bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır;

Birinci Bölümde: Yükseköğretimde ve uluslararası literatürde kalite konusunda yaklaşımlara yer verilmektedir.

İkinci Bölümde: Türkiye yükseköğretimi içinde iletişim eğitiminin nasıl ve hangi programlar ile başladığı, zaman içinde yeni uzmanlık alanlarını içeren programların nasıl geliştiği ve her bir uzmanlık alanında izlenen öğretim programları ortaya konularak, bu programların öğrencilere kazandırdığı bilgi, beceri ve yetkinliklerin analizleri yapılmaktadır.

Üçüncü Bölümde: Türkiye'nin Bologna Süreci'ne katılmasından başlayarak, iletişim eğitiminde gerek uzmanlık alanları, gerekse bu uzmanlık alanlarında izlenen öğretim programları bağlamında yapılmış olan değişme ve gelişmeler ele alınarak, bunların öğrencilerin yetkinlik, bilgi ve becerilerine katkısının analizleri yapılmaktadır.

Çalışma, başından sonuna değin yapılan analiz ve sentezlerden çıkarılan bir sonuç, analiz ve sentezlerimizde kullandığımız kaynakça ile son bulmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KALİTE KONUSUNA KURAMSAL YAKLAŞIMLAR

Avrupa ülkeleri, çeşitli alanlarda oluşturdukları bölgesel işbirliğinin ardından, 20. Yüzyılın sonlarına doğru yükseköğretim alanında da işbirliğine gitmişlerdir. Avrupa Birliği (AB) tarafından, 2000 yılında yayınlanan Lizbon Stratejisi'nde rekabet gücünü arttırmaya yönelik hedefler saptanmıştır. Türkiye'nin 2001 yılında dahil olduğu ve kırk sekiz ülkenin katılımıyla devam etmekte olan Avrupa Yükseköğretim Alanı projesi, yükseköğretim alanında reformların gerçekleştirilmekte olduğu, bu kapsamda Türkiye'de Tüm yükseköğretim genelinde ve iletişim eğitimi özelinde de nitel ve nicel gelişmelerin sağlandığı bir işbirliği platformudur. Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkilerinin hukuki temeli 1963 yılında imzalanan Ankara Anlaşması'na dayanmakta olup, geçen süre içinde ticarete yönelik işbirliği önem kazanmıştır. 2005 yılında AB'ne tam üyelik müzakereleri başlamıştır (T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı, 2017:5). Türkiye, hukuki bağlayıcılığı olmayan, ancak yükseköğretimde işbirliği ve uyuma dayalı Avrupa Yükseköğretim Alanı projesi kapsamında, üyesi olduğu Birleşmiş Milletler Bilim ve Kültür Örgütü/ *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization* (UNESCO) gibi global faaliyetleri olan büyük örgütlerin yanı sıra, bölgesel bir kuruluş olan Avrupa Birliği ve bünyesindeki çeşitli kuruluşlarla işbirliği ve iletişim içerisindedir. Avrupa'da olduğu gibi, ABD, Kanada, Avustralya gibi dünyadaki başlıca gelişmiş ülkelerin üzerinde yıllardır çalışmakta oldukları konulardan birisi de yükseköğretimde kalitenin artırılması olmaktadır.

Bu kapsamda, hedeflenen kalite düzeyinin ve her kuruma uygun kalite stratejisinin belirlenmesi, kalitenin değerlendirilmesinde etkili olan unsurların ve kuruluşların saptanması, kalite standartlarının belirlenmesi, kalitenin korunmasına yönelik önlemlerin alınması, yükseköğretim alanının öncelikleri arasına dahil olmuştur. Küreselleşme olgusunun bir etkisi olarak, ekonomi alanına giren kimi terimler eğitim alanında da yer bulmakta, eğitimde kalite bu terimlerle ilişkilendirilmektedir. Türkiye'de, daha önce bazı yükseköğretim kuruluşlarında uygulamaları yapılmakla

birlikte, 2005 yılında yayınlanan yönetmelik ve kurulan Yükseköğretim Kurumlarında Akademik Değerlendirme ve Kalite Geliştirme Komisyonu (YÖDEK) ile birlikte toplam kalite yönetimi ile ilgili çalışmalar yaygınlaşmaya başlamıştır.

1. 1. Yükseköğretimde Kalite

Yükseköğretimde kalitenin tanımı için, değişik coğrafi bölgelerdeki farklı kurum türlerine uyarlanabilecek evrensel bir tanımın uygunluğunu belirlemek için, araştırmalara gerek olduğu belirtilmektedir (Schindler, Elvidge, Welzant, & Crawford, 2015:5, 9). Kalite kavramının zaman ve şartlara bağlı olarak “göreceli” olduğu öne sürülmekte (Harvey & Green, 1993:10); dinamizm içeren, bunun yanı sıra eğitim, ekonomi, siyaset ve sosyal bağlamda ele alınabilecek bir kavram olduğu belirtilmektedir (Schindler vd., 2015:4). Kaliteye ilişkin görüşlerin çoğu amaca uygunluk konusunda birleşmektedir. Kalitenin ve neyin kaliteli olduğu her ne kadar evrensel ve bilimsel bir tanıma kavuşmasa da, 20. Yüzyıl başlarında, ABD’de, “üniversiteler için ortak standartların kurulması görüşü” benimsenmiştir (Bakioğlu ve Baltacı, 2010:11,42).

Yükseköğretimin, 1960’lı yıllarda ekonomilerin itici gücü olarak görülmesi, eğitim-öğretim kurumlarının yaygınlaşmasına yol açmış, bu durumda gittikçe artan mezun sayılarına karşılık, Türkiye’de istihdam artışı yetersiz kalmıştır. Diğer yandan gelişen teknoloji ile birlikte, daha nitelikli işgücü ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Söz konusu nitelik kavramı ise, önceden tanımlanmış özelliklere uygunluk olarak değerlendirilerek (Ünal, 1994:309,311,315), ilk olarak üretim alanında ileri çıkan kalite olgusu çerçevesinde ele alınmıştır. 1970-1980’lerde, Japon ekonomisindeki başarının dayanağı Deming Modeli, önce ABD’deki ve daha sonra 1980’li yıllarda Avrupa’daki yükseköğretim kurumlarını etkilemiştir. Yükseköğretimde başarılı örnekleri görülen toplam kalite yönetimi anlayışının benimsenmesiyle birlikte, bunun içinde yer alan kalite güvencesi yönteminin uygulanabilirliği araştırılmıştır. Kalite güvence sistemindeki yaygın iki uygulamadan birisinin, akreditasyon olarak adı geçen, “genel olarak eğitim programlarının tanınması ve uygun standartları bulundurduğuna dair belge ile niteliğin onaylanması”; diğerinin de çıktılarının (mezunların) değerlendirilmesi (mezun sayısı, istihdam edilen mezun sayısı, istihdam yerleri gibi) olduğu ifade edilmektedir (Bakioğlu ve Baltacı, 2010:2-3,7; Kalaycı, 2008:176). Kalite güvencesinin

bir ayrımı olarak da denetim prosedürleri gösterilmektedir (Özer, Gür ve Küçükcan, 2017:64). Yükseköğretim kurumlarında, 1997 yılından beri, kıyaslama (*benchmarking*) ve “eğitimin akreditasyonu üzerinde tartışıldığı” öne sürülmektedir (Bakioğlu ve Baltacı, 2010:11). Türkiye’de, YÖK tarafından akreditasyon, “belirli bir alanda önceden belirlenmiş akademik ve alana özgü standartların bir yükseköğretim programı veya yükseköğretim kuruluşu tarafından karşılanıp karşılanmadığını ölçen değerlendirme ve dış kalite güvence sistemi” olarak belirtilmektedir. Bir yükseköğretim kuruluşunun belirlenen kriterlere uygunluğunu tespit için yapılan incelemelerin sonucunda verilen belge, kalıcı nitelikte olmayıp, belirli süreler içinde yenilenmeye de açıktır. Bununla birlikte, akreditasyon ile girdilerin kalitesi ve miktarının belirli bir eşiğin üstünde olması halinde çıktıların kalitesinin de belirli düzeyin üstünde olacağı varsayımı çerçevesinde kalınması ile eğitim süreç ve sonuçlarının yeterince dikkate alınamayacağı görüşü ileri sürülmektedir (Kalaycı, 2008:176). Akreditasyon alma, yükseköğretim kuruluşlarının gönüllü olarak katılabilecekleri bir çalışmanın, olumlu sonuçlanması ile kuruluşun itibarına katkı sağlamakta, karşılaştırma yapılmasına imkan tanımaktadır.

Kalitenin zaman ve bağlama göre göreceli olması yanı sıra, algılanabilirlik özelliği de söz konusu olmaktadır. 20. Yüzyıl ve 21. Yüzyılın kalite anlayışında değişme meydana gelmesi ile, eğitimde kalite paradigmasında da farklılıklar oluşmaktadır. Yirmibirinci Yüzyıl öncesi dönemde, öğretici ya da kurum odaklı, bölgesel ya da ulusal eğitim politikalarıyla şekillenen, merkezi, kapalı, kantitatif, sürecin ön planda tutulduğu kalite paradigmasından söz edilmektedir (Akt. Tezsürücü ve Bursalıoğlu, 2013:102-103). Buna dayalı olarak, öğrencinin eğitim sürecinde daha pasif konumda bulunduğu, öğrenme performansının ölçülmesinde yüksek akademik derecelerin belirleyici olduğu ve ulusal/küresel rekabet baskısı bulunmadığı söylenebilmektedir. Öğretim programlarındaki derslerde kuramsallık ve uygulamacılık dengesi, bilgi öğretimin öncelik taşınması, öğrenilenlerin iş yaşantılarına dek uygulanamaması gibi konular tartışılmaktadır. Yükseköğretimin ekonomik terimlerden ziyade, mezun sayısı, okul tercih sıralaması gibi çoğu nicel verilerle izlendiği bir eğitim süreci söz konusu olmaktadır. Kalite anlayışı içinde, yükseköğretimde “pazar” ve “müşteri” algılarına fazla rastlanılmamaktadır. 21. Yüzyılda değişen eğitim anlayışı ve

yapılandırıcılık yaklaşımına geçiş ile birlikte, öğrencinin “müşteri” olarak algılandığı, öğrenci odaklı öğretim uygulamaları başlamaktadır. Bu kapsamda çıktı-öğrenme kazanımlarının bölüm programlarının merkezinde yer alması gerektiği de çeşitli uluslararası toplantılar ve hazırlanan raporlarda vurgulanmaktadır. Yeni kalite güvence paradigmasında, kalitatif değerler daha fazla konuşulmakta, hizmet anlayışı gelişmekte, hayatboyu öğrenme vurgusu ile bireysel farklılıklar gözetilmekte, işbirliği-uluslararasılık ve ulusal/küresel rekabetçilik artmaktadır. Kalitenin algılanabilirlik özelliğine dayalı çeşitli modeller geliştirilerek, paydaşların yükseköğretim kalitesi ile ilgili algıları üzerinde çalışmalar sürdürülmektedir.

1.1.1. Yükseköğretimde Niceliksel Gelişme ve Kalite

Avrupa Yükseköğretim Alanı projesi kapsamında iletişim eğitiminde nicel gelişmeler olduğu, elde edilen sayısal veriler ile açıklanabilmektedir. Bu çalışma içinde de genel olarak iletişim fakültelerinin sayılarındaki artış, iletişim eğitimi alan öğrenci ve mezun sayısındaki artış, iletişim eğitimi almak üzere Türkiye’ye gelen yabancı öğrenci sayısındaki artıştan söz edilmektedir. Bu artışları toplam kalite yönetimi ile bağdaştırmak yerine, şimdilik, sosyo-ekonomik ve kültürel gelişmelerin sonucu olarak görmek daha gerçekçi olmaktadır. Bununla birlikte, bu çalışmada incelenen Ankara ve İstanbul Üniversiteleri İletişim Fakültelerinin öğretim programlarında AYA öncesine göre niceliksel artış belirten göstergeler bulunmaktadır. İletişim fakülteleri mezunlarının ilgili sektörde (medya) istihdam oranları, ilk istihdam edilme süresi gibi göstergelerle tespit ya da yorumda bulunmak ise mümkün olmamaktadır. İletişim eğitimi programlarının değerlendirilmesine dönük olarak yapılan bilimsel araştırmalarda, çoğunlukla programlardaki ders sayılarının, ders türlerinin, ders kredilerinin, eğitimci sayılarının incelendiği görülmektedir.

Kalite yönetimi ile kalitesi tescil edilen bir yükseköğretim kuruluşunun bir anlamda değerinin artması ile özel sektöre ait kuruluşların öğrenim ücretlerinin ya da devletten/finansman kurumlarından sağlanacak yardımların, bu itibardan ne ölçüde etkileneceği belirsizdir. Ancak, akredite bir kuruluşa ya da programa yurtiçinden ya da yurtdışından talebin artması öngörülebilir bir durumdur.

1.1.2. Yükseköğretimde Niteliksel Gelişme ve Kalite

Yükseköğretimde nitelik artışının, başka bir deyişle eğitim kalitesinin objektif olarak belirlenebilmesi için kimi araştırmacıların çeşitli modellere başvurdukları görülmekle birlikte, yine de “nitelikli eğitimin var olan teorilerle deneysel olarak kanıtlanamadığı” aktarılmaktadır (Ömür, 2017:4). Ünal, niteliğin, tanımlanmış veya tanımlanabilir en az standartlara uygunluk veya aşılması olduğunu ve sistematik hedeflerin konulabilmesi için standartların tanımlanmasının gerekliliğini belirtmekte; özellik ile standardı birbirinden ayrı tutarak, değerlendirmenin önceden tanımlanmış bir özelliğe uygunluğu ölçüt olarak mümkün olabileceğini ileri sürmektedir. Niteliğin göreceli olduğunu, ancak, bir meslek için önceden belirlenen özelliklerin, aynı mesleki eğitimi veren kuruluşların mezunları için benzer niteliklerin kazanılması anlamına geleceğini; her kuruluşun standartlarının ise farklı olabileceğini ifade etmektedir.

Ünal, niteliğe konu olacak standartların, üniversitelerde kazanılması beklenen davranış kalıplarını, becerileri içeren “yeterlilikler” anlamında ele alınmasının beklendiğine de dikkat çekmektedir (Ünal, 1994:311-312). AB tarafından 1990’larda yaptırılan bir projede, “öğretim programlarının, girdiler yerine öğrenme kazanımları (çıktıları) açısından tanımlandığında çok daha kolay kıyaslanabileceklerinin” mümkün olduğu ifade edilmektedir (Günay, 2012:18). Bunun yanı sıra, kalitenin sağlanmasında “niceliksel göstergelere uyumluluğa odaklanmak yerine; beklenen çıktıya bakılması” görüşü ileri sürülmektedir (Bakioğlu ve Baltacı, 2010:5). Eğitim kuruluşlarında, öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik akademik programlar, sonuçların değerlendirilmesi ile çıktı kalitesini belirleyici bir unsur olmaktadır (Tezsürücü ve Bursalıoğlu, 2013:102).

Avrupa Yükseköğretim Alanı projesinin önemli araçlarından birisi olan ve 2008 yılında kabul edilen Avrupa Nitelikler Çerçevesi (*European Qualifications Framework*), öğrenme çıktılarını merkeze almaktadır (Bakioğlu ve Baltacı, 2010:8-9). Öğrencilerin bir programdan mezun olabilmeleri için gereken yetkinlikleri kazanabilmelerinde önemli rolleri olan öğretim programlarının öznesi öğrenci olmakta, bu nedenle eğitim kalitesinin iyileştirilmesi de beklenen gelişmelerden sayılmaktadır. İletişim biliminin de içinde yer aldığı- sosyal bilimler alanına, yapılandırmacılığın yeni girdiği iletilmektedir (Akt. Arslan, 2007:57). Yirminci yüzyılın davranışçılık

yaklaşımının yerini alan yapılandırmacılık anlayışı ile eklenen öğrenci merkezli misyon tanımlarına rağmen; “uluslararası ve Türkiye’de yapılan araştırmalarda öğrenci merkezli eğitim ile öğrencilerin öğrenme performansı arasında bir ilişki bulunamadığına” dair bir görüş de aktarılmaktadır (T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2014:3).

Kalaycı’nın aktardığı üzere, Deming’in sayısal hedeflerin, sloganların ve kotaların kaldırılması ile endişeyi ortadan kaldırma savı (Kalaycı, 2008:178); öğrenciye öğrenmeyi öğretme ve bunu kullanacağı becerileri kazandırma, eğitim sürecinin bu amaca uygun olarak yeniden düzenlenmesini, öğretim programlarının, ölçme ve değerlendirmenin bu sisteme göre yeniden kurgulanmasını, öğrencilerin, araştırmacılık yetisi, yabancı dil bilgisi, ekip çalışmasına yatkınlık gibi çeşitli sosyo-kültürel özellikleri yükseköğretim öncesi dönemde edinmiş olmalarını ve hatta öğrencilere çeşitli sosyal-ekonomik yardımları gerektirmektedir. Bunlarla birlikte, formel eğitim sürecinde, nicel hedefler olmaksızın, niteliksel değerlendirmeye ilişkin standartların oluşturulabilmesinin olası olduğu düşünülmemektedir.

İletişim eğitiminin niteliğine yönelik Türkiye’de yapılan araştırmalarda, fakültelerde iletişim eğitimi veren bölümlerin ve programlarının farklılıkları, mezunların istihdamında yaşanan sıkıntılar, uzmanlık alanı ve verilen derslerin programla örtüşmemesi, öğretim elemanlarının nitelikleri ve sayılarının yetersizliği gibi konulara yer verilmektedir. Bunlardan sonuncusu ile ilgili olarak, Şen’in çeşitli örneklerle belirttiği üzere, yazdırılan lisansüstü tezler, tez sürecini yönetebilmek için gerekli özellikler gibi, yükseköğretim genelinde iyileştirmeye açık konular bulunmaktadır (Şen, 2013:14-15).

Öte yandan, devlet üniversitelerindeki doktora programlarının kontenjanlarının talebe göre yetersizliği; kimi bölümlerde doktora programı açılmayışı; alan dışından giriş olanağı bulunmayan kimi sosyal bilimler doktora programlarının oluşturdukları türlü engellerin, öğretim üyeliği sıfatının elde edilebilmesi yanı sıra iletişim bilimi alanındaki öğretim elemanı eksikliğini telafisini zorlaştırdığını da belirtmek gerekmektedir.

Ayrıca, standartların belirlenmesi ile öğretim elemanlarının yurtiçi ve yurtdışında hareketliliğini sağlayan projelerin ve programların daha da yaygınlaşmasının yükseköğretim genelinde ve iletişim eğitimi açısından niteliksel gelişmelere katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2. Uluslararası Literatürde Kalite

Kalite kavramının eğitim alanı için yeni ve henüz gelişmemiş bir çalışma alanı olduğu belirtilmekte, bununla birlikte eğitimde kalite ile ilgili genel kabul gören kavramlar: “eğitimde mükemmellik; eğitimde katma değer; eğitim çıktısının ve deneyiminin kullanıma uygunluğu; eğitim sürecinde hatadan kaçınma; ‘müşteri’ beklentilerini karşılama ve üstüne çıkma” olarak sıralanmaktadır (Shauchenka & Buslowska, 2010:87).

Kalite belirlemede başlıca iki stratejinin yaygın olarak izlendiğinden söz edilmektedir.

Birinci strateji, belirlenmiş bir misyon veya vizyonun yerine getirilmesi gibi tek bir merkezi çıktıyı hedeflemekte ve iki karşıt görüşü/yaklaşımı barındırmaktadır.

Bunlardan birisi, önceden belirlenmiş standartların, özelliklerin (*spesifications*) ve gerekliliklerin (*requirements*) karşılanması veya mükemmeliyetçilik arayışı ile yüksek standartların üstüne çıkılması (aşılması) durumuna odaklanmaktadır. Diğer görüş ise, uygulamalarda son yıllarda daha fazla eğilim gösterilen, öğrenci ve işverenlerin yararına olarak dönüşümsel öğrenme odaklı, paydaş öncelikli bakış açısı olduğu belirtilmektedir. Kalitenin; amaçlı/ üstün/ dönüşümsel/ sorumlu-hesap verebilir (*purposeful/ exceptional/ transformative/ accountable*) şeklinde sınıflandırılması söz konusu olmaktadır. Amaçlı olarak; kurumsal ürün ve hizmetler, akreditasyon ve/veya yasal kurumlar tarafından belirlenmiş olanlar da dahil olmak üzere, bir misyon/vizyon ya da özellikler, gereklilikler veya standartlara uygunluk gösterirler. Üstün durumda; kurumsal ürün ve hizmetler yüksek standartlara erişim halinde ayırım ve ayrıcalık elde ederler. Dönüşümsel olarak; kurum ve hizmetler öğrencinin öğrenmesinde (bilişsel,duyusal,psikomotor) ve kişisel - mesleki gelişim potansiyelinde olumlu değişiklik sağlarlar. Sorumlu (hesap verebilir) düzeyde ise; kurumlar, eğitsel ürün ve hizmetlerin sunulmasında ve kaynakların en uygun şekilde kullanımında “sıfır hata” anlayışı ile paydaşlara karşı sorumlu olurlar (Schindler vd., 2015:4-6).

Türkiye’deki sistemin, amaçlı kalite tanımına uygun olduğu düşünülmektedir.

İlk stratejideki paydaş odaklı görüşte, kaliteyi değerlendirecek olan kişiler başlıca dört gruptaki paydaşlardan - finans kaynakları/ öğrenciler/ kurum çalışanları/ sektördeki işverenler -

oluşmaktadır. Ancak, kalite, eğitim-öğretim sürecindeki paydaşlar tarafından farklı algılanabilmekte, bu nedenle de kaliteyi değerlendirirken, farklı kalite çıktıları talep etmekte, değerlendirmede farklı yöntemlere başvurumaktadırlar (Tam, 2001:47).

Bu stratejinin yaygın uygulanan bir metodu da “Toplam Kalite Yönetimi”dir (*Total Quality Management*). ABD’deki yükseköğretim kuruluşlarında, 1990’lı yıllardan beri yoğun olarak uygulaması yapılmaktadır. Üründen ziyade pazar ve müşteri kavramına odaklanır. Müşterinin kim olduğunun tanımı kesin değildir. Ancak, birincil derecede müşterinin öğrenci olduğu kanısı hakimdir (Zabadi, 2012:52-54). AYA projesi içinde toplam kalite yönetimi benimsenmiştir. Kademeli olarak ilerlemektedir.

İkinci stratejiye göre, kaliteyi belirlemede, istenen girdi (kurum ve kurum çalışanları) ile çıktıyı (mezunlar ve istihdam) yansıtan, belirlenen idari/ öğrenci destek/ eğitsel/ öğrenci performansı (*administrative/student support/instructional/student performance indicators*) gibi “gösterge”lerden yararlanılmaktadır.

İdari göstergeler olarak, kurumun uygun misyon ve vizyon geliştirmesi, iç/dış standartlara ve hedeflere erişimi; Öğrenci desteği olarak öğrenci sorunlarına verilen hizmetler; Eğitsel göstergeler içinde öğretim elemanlarının nitelikleri, öğrencileri (meslekte) istihdam için hazırlayan öğretim programları gibi değerler anlaşılmaktadır. Öğrenci performansı göstergelerinde ise, öğrencinin müfredat, kurum ve personelle kaynaşmasına, eleştirel düşünme becerileri ile bilgi, beceri ve yetkinliklerinin artmasına, öğrenme kazanımlarına ve nihayetinde istihdam edilebilirliğe vurgu yapılmaktadır. Bu göstergelerden ilk üçü girdiye, sonuncusu (öğrenci performansı) ise çıktıya ilişkindir (Schindler vd., 2015:6).

Avrupa Yükseköğretim Alanı’nda da, 2010 yılına kadar tüm yükseköğretim kurumlarında sunulan programların öğrenme kazanımları esasına göre oluşturulması ve müfredatın buna uygun şekilde yeniden düzenlenmesi hedeflenmiştir. Eğitimde verimlilik (*efficiency*) ve etkililik (*effectiveness*), çıktı-temelindeki yaklaşımların odağında yer almaktadır (Tam, 2014). Öğrenciden öğrenme sürecinde performans beklentisi ise artmaktadır.

Scheerens tarafından geliştirilen Bağlam-Girdi-Süreç-Çıktı ya da yabancı literatürde geçtiği adıyla CIPO (*Context-Inputs-Process-Outputs*) Modeli, okul etkililiği

(*school effectiveness*) araştırmalarında yararlanılan en bilinen ampirik ölçme araçlarından birisidir (Scheerens, 2004:7). Modelde yer verilen nitel/nicel göstergeler ile kalite konusunda çıkarımlar yapılabilmektedir. Scheerens, uluslararası bakış açısı ile eğitimde kalitenin ölçülmesinde; “öğrencinin konu olduğu değerlendirme (*assessment*), öğretim elemanlarının konu olduğu değerlendirme (*appraisal*), öğretim programının konu olduğu değerlendirme (*evaluation*) ve eğitim sistemlerinin ve örgütlerinin günlük faaliyet akışı içinde izlenmesinin (*monitoring*) ülkeler arasında, Birleşik Krallık ve ABD de dahil olmak üzere farklılıklar saptandığını” belirtmektedir (Scheerens, 2004:14). Brennan’da, farklılıkların daha bağlam boyutunda belirdiğini, eğitim alanındaki aktörlerin (öğrencilerin eğitimsel altyapıları, sosyo-ekonomik durumları-ulusal politikacılar-eğitim elemanları gibi) bağlama etkilerini açıklamaktadır (Brennan, 2007:37).

Kalitenin algılanabilme özelliğine dayalı olarak, yükseköğretimde hizmet kalitesinin ölçülmesi için modeller geliştirilmiş bulunmaktadır. Yapılan araştırmalarda en çok kullanılan ölçme aracı olarak SERVQUAL belirtilmektedir. Bu model, ampirik çalışmalar yapılarak, yükseköğretimde hizmet kalitesi ölçümlerinde kullanılmakta olup, verilen hizmetin kalitesine yönelik algıların müşteri beklentilerini karşılama ve aşılmasının belirlenmesine yöneliktir (Shauchenka, 2010:89). Modelin üzerinde durduğu beş boyut “güvenilirlik, somut özellikler, sorumluluk alma, güvenlik ve empati” olmaktadır. (*reliability, tangibility, responsibility, security, empathy*). Bunlar içinde en önemlisi olarak güvenilirlik gösterilmektedir. Bunun dışında da FM-SERVQUAL, SERVPERF, HEdPERF, INTQUAL, DL-sQUAL adı verilen diğer dört modelden de yararlanılmaktadır (Shauchenka, 2010:95-97). Bu modellerin ortaya çıkmasında, akademik standartlar, akreditasyon, eğitim-öğretim ve araştırmadaki performans göstergeleri gibi geleneksel yöntemlere alternatifler geliştirerek dikkat çekme amacı da bulunmaktadır (Abdullah, 2006:570).

Yükseköğretimde kalite kavramına, Westerheijden, tümdengelim ve tümevarım şeklinde yaklaşmaktadır. Tümdengelimsel yaklaşımların başlıca sorununun bir teoriye sahip olunamaması olduğu belirtilmekte, kuram bulma çabalarında pedagoji alanına bakıldığında öğretme ya da daha ziyade öğrenme kalitesinin nasıl oluşturulacağı

sorgulanmaktadır. Öğrencilerin farklı zeka, eğitimsel-sosyal-kültürel altyapıları ve öğrenme biçimlerinin tek bir öğretme tarzıyla örtüşemeyeceği bu alanların uzmanlarınca ifade edilmektedir.

Diğer bir alan olan ve kalite kavramının çok araştırıldığı ekonomiye başvurulduğunda, eğitimin bir pazar malı veya hizmeti olarak görülmesinin yarattığı kavram karışıklığı bulunmaktadır. Bu bağlamda, eğitimin bir “kamu malı” (*public good*) olarak tanımlanması belirsizlik yaratmakta, ortak mal (*collective good*) belirlemesi uygun olmamakta, ancak erdemli mal (*merit good*) olarak tanımlanabilmektedir. Buna uygun olarak, özellikle Avrupa kıtasında, özellikle lisans eğitiminde bir bireyin eğitimden sağlayacağı katkının diğer bireylere de katkısı olacağı görüşleri yaygın olarak paylaşılmaktadır. Bununla birlikte, başlangıç düzeyinde yükseköğretime katılım oranının artışı, bireysel faydanın kamu yararına üstün gelmesi görüşünü zayıflatmaktadır. Bu görüşe göre de yükseköğretim derecesine sahip olma, başkalarının sahip olmadığı bir şeye sahip olma özelliğine dayalı olarak saygın konum malı (*position good*) olarak nitelendirilmektedir. Lisans ve lisansüstü derecelerin kolay elde edilemedikleri varsayıldıklarında bu nitelendirmenin daha uygun olacağı düşünülmektedir. Yine de, paydaşların çokluğu ve kalite konusunda her bir paydaş grubunun farklı görüşleri olabileceği dikkate alındığında, tek bir teori yetersiz kalmaktadır. Bu açıdan da, kalitenin herkese göre değişken olması, zaman içinde değişmesi, tündengelimsel yaklaşımların başarısını zorlaştırmaktadır.

Tümevarımsal yaklaşımla da kalite güvencesi zaman içinde sabit görülmeyip, değişikliklere maruz kalmaktadır. 1998 yılında, Avrupa Birliği'nin kalite ağı yaratma kararı ile iki yıl sonra ENQA (*European Network for Quality Assurance in Higher Education*) oluşturulmuştur. 2003 yılında ise, katılımcı ülkelerde geniş bir kalite güvence ve akreditasyon alt yapısı hazırlanmıştır. Bununla birlikte, piyasaların olduğu kadar, devletlerin ve diğer akreditasyon kuruluşlarının yükseköğretim kalite güvence sistemleri üzerinde farklı etkileri meydana gelmiştir. Şöyle ki, yasal yönetimlere karşı sorumluluk temel amaç olarak kalmıştır. Akreditasyon, tüm öğrencilerin temel alınan bir kalite eşliğine ulaşması olarak anlaşılmakta, bu açıdan da akademisyenlerce yeğlenen mükemmellik kavramı ile farklılaşmaktadır. Yine de, AYA ile birlikte, Batı Avrupa

ülkelerinde başlıca kalite güvence sistemi olarak akreditasyon uygulamaları artış göstermiştir (Westerheijden, 2007:6-9,12,14).

Teichler ise, akreditasyon uygulamalarının karmaşık yapısının Avrupa yükseköğretiminde kaliteyi sağlamada daha önemli olma potansiyeline sahip olabilecek başka sistemlerin göz ardı edilmelerine yol açabileceğini ve akreditasyonun, Avrupa’da, ilk çıktığı yer olan Amerika Birleşik Devletlerinden farklı şartlarda geliştirildiğini ifade etmektedir. Bununla birlikte, karar almaya yönelik pratik bir değerlendirme yöntemi olduğunu belirtmektedir. Avrupa’da, yükseköğretimde her türdeki değerlendirme ve kaliteyi iyileştirme için bir üst terim olarak kullanılan kalite güvencesi terimi yerine ise değerlendirme (*evaluation*) kavramının uygun olacağını ileri sürmektedir (Teichler, 2007:55-56).

Sadlak, değerlendirmeyi (*assessment*) “eğitim faaliyetlerinin ve araştırma sonuçlarının nitel ve nicel kanıtı olarak ortaya konulması” olarak açıklamakta, kalite değerlendirmenin yükseköğretimde yeni bir olgu olmadığını, her zaman dış ve iç değerlendirmenin birlikte yürüdüğünü, nicel ölçümlere (göstergeler) yönelim olduğunu da belirtmektedir.

Kitlesel yükseköğretime geçiş ile birlikte, ülkelerin ekonomik ve sosyal bağlamları içinde rolü artan üniversitelerin, değerlendirilmeleri ve değerlemeleri gerekli olmakta, bununla birlikte nicel ölçümlerin de önemi artmaktadır. Avrupa Yükseköğretim Alanı projesi içinde, sistemlerin ve kuruluşların karşılaştırılabilmesi için yapılan düzenlemelerde küreselleşmenin de kısmen etkisi bulunmaktadır. Ülkeler bazında toplanan niceliksel göstergeler UNESCO, OECD, Eurydice gibi kuruluşlar için önemli veri kaynağı oluşturmaktadır. Yükseköğretimdeki gelişmeler ile, daha çok, algı mekanizmalarını harekete geçiren, kalitenin varlığının kanıtlanmasına yönelik yaklaşıma geçiş olmaktadır (Sadlak, 2007:65-66).

1.3. Beceri ve Yetkinlikler

Anahtar nitelikler/özellikler (*key qualifications*) kavramının ortaya çıkışı ile belirli bir mesleki alandaki performans için gereken bilgi, beceriler ve tutumlara

odaklanılmıştır. 1990'lı yılların sonuna doğru ise de, öğrenilebilir ve öğretilebilir tutumlar olarak bakılan yetkinlikler (*competencies*) kavramı ön plana çıkmıştır. Yetkinlikler kavramı yabancı literatürdeki *competencies* kelimesinin karşılığı olarak kullanılmaktadır.

Yirmibirinci Yüzyıl öncesi dönemde, beceri anlayışının davranışçılık yaklaşımına uygun, istenen davranışların ve fiziksel becerilerin geliştirilmesine yönelik olduğu; 21. Yüzyılda ise, yapılandırmacılık yaklaşımı doğrultusunda bilişsel ve uygulamalı becerilerin kazandırılmasının hedeflendiği belirtilmektedir (Güneş, 2012:1-3). Ekip çalışması, problem çözme, yaratıcılık, analitik yeteneklerin beklenti konusu olduğu bilgi ekonomisi olarak adlandırılan yeni düzende, yetkinliklerin, işgücü piyasası ile ilintili olarak tartışılmaya başlanması ile, yükseköğretimde kalite yönetimi de tartışma alanına dahil olmuştur. Geçmişte yalnızca eğitimin girdileri ve eğitim sürecinin kendisi ilgi toplamakta iken, zaman içinde eğitim çıktıları da odak noktası olmaktadır.

Çıktılar, mezunların yükseköğretimde edindikleri bilgi, becerileri iş ortamlarında ve yaşantılarında uygulayabilme kapasiteleri olarak ele alınmıştır. Yetkinliklerin, özel ya da genel olarak ayımlanabilirlikleri gibi; bağlamdan bağımsız olarak entegre edilmiş yetkinlikler olarak ele alınmalarının daha uygun olacağı, ancak yine de eğitim programlarının kalitesinin değerlendirmesi için henüz kesin bir çözüm oluşturmadıkları ileri sürülmektedir. Bağlamdan bağımsız olarak, “eylem yetkinlikleri” olarak adlandırılan yetkinlikler saptanarak, bunlarla, belirlenen “eylem kategorileri” ile bir matriks oluşturularak, herhangi bir mezunun yöneticilik gerektiren bir iş pozisyonu için uygunluğunun saptanmasına yardımcı olabilecek bir model önerilmektedir (Allen, Raemakers ve van der Velden, 2005:50-55).

Yirminci yüzyılın sonlarına doğru, kimi kuruluşların İnsan Kaynakları departmanlarının yaptıkları iş analizleri ve oluşturulan iş tarifli formları, işe göre eleman seçiminde ve ücretlendirme sisteminin yürütülmesinde somut bir kaynak olarak yararlanılsalar dahi, bu tür çalışmalar genellikle kuruluş içinde kalmış; şeffaflık kazanamamışlardır. Yine işe başvuran yeni mezun adaylara uygulanan kimi dış kaynaklı kişilik/davranış ölçme testleri de yeni mezun adaylar için ne soruların anlaşılabilirliği,

ne de cevapların objektifliği konusunda, her işletmede ve her iş için tatmin edici olmamıştır. Yirmibirinci Yüzyılın iş ilanları ise, anahtar niteliklere/özelliklere odaklanmakta, ancak öğrenme kazanımlarıyla ilgili pek az bilgi içermektedir. Oysa ki, içinde bulunulan yüzyılda pek çok beceriye sahip olmayı ve kullanabilmeyi, disiplinlerarası ve fazla sayıda eylemi gerçekleştirmeyi gerektiren yeni işler ortaya çıkmaktadır. Geleneksel davranış kalıplarından ziyade, çeşitli dilsel/bilişsel/sosyal becerilere sahip olunması beklenir olmaktadır.

Yükseköğretim kuruluşlarının her program için gerçekçi, bilimsel ve detaylı çalışmaları gerçekleştirmeleri ve eylem yetkinliklerini belirlemeleri, değerlendirmeleri ve mezunlara bu çıktılarını- transkript dışında- ayrı bir belge ile sunabilmeleri; İşveren kuruluşların da her iş/ her benzer iş için eylem kategorilerini analiz etmeleri, saptamaları ve her eylem kategorisi için kabul edebilecekleri en az düzeyi belirlemeleri durumunda bir iş pozisyonu matrisi oluşturulabilecektir.

Böylelikle, bir iş pozisyonuna aday olan mezun, ilan edilen iş için, işveren kuruluşların istedikleri kriterler ile önerilen işin niteliklerini izleyerek, kendi yetkinliklerini karşılaştırma imkanına sahip olabilecektir. Oluşturulabilecek standart matrisler, işveren için yeni mezunları istihdam etmede, mezunlar için ise iş arama aşamasında karşılaştırma imkanı sağlayabilecektir. Bu kapsamda, yükseköğretim kuruluşları, bölüm programlarının, yönelik oldukları işlere uygun bilgi ve becerileri kazandırmasından, yetkinliklerin (bilgi, beceriler) ölçülebilmesine imkan sağlayan müfredatların hazırlanmasından ve öngörülen öğrenme çıktılarının kazanılmasından sorumlu iken, işverenler de kuruluşlarındaki işler için, talep ettikleri eylem kategorilerini saptamak ve yetkinliklerle uyumluğunu gözetmek durumundadırlar.

Yirmibirinci yüzyılda, değişen eğitim anlayışı ile birlikte, beceri yaklaşımı ön plana çıkarken, bireyin zihinsel, duygusal ve fiziksel kaynaklarını harekete geçirdiği süreç içinde kaydettiği gelişmeler iş piyasalarında eylemde bulunabilmesinde belirleyici olmaktadır. Bilgi sahibi olmak yeterli görülmemekte, bilgiyle birlikte alana ve işe özgü becerileri de kazanarak, bunları eyleme dönüştürebilecek yetkinlikleri sunabilmesi de istenmektedir. Oluşturulan Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler

Çerçevesi'nde (TYYÇ), yükseköğretimde bilginin kuramsal ve uygulamalı, becerilerin ise bilişsel ve uygulamalı olarak kazandırılmaları istenmiştir. Yeni beceri anlayışına göre, eğitim programı, öğretici, öğrenci, değerlendirme ve öğrenmenin içeriğinde önemli değişme ve gelişmeler meydana gelmiştir (Akt. Güneş, 2012:3,6).

Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü/The Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) tarafından yapılan tanımla, bilgi, beceri, yetkinlikler ve diğer tutumlar beşeri sermayeye (*human capital*) atfedilmektedir. Bunlar içinde yer alan beceriler, bilgiyi kullanma ve görevleri yerine getirme, problemleri çözme yetisi olarak görülmekte, insangücünün sahip olduğu beceri arzı, işverenlerin beceri talebi, bu ikisi arası uyumsuzluğu sağlayan beceri eşitsizliği ve stajlarla, mesleki eğitimlerle beceri geliştirme boyutlarına dikkat çekilmektedir.

Burada;

Beceri arzının ölçülmesinde, eğitim ve stajla (*training*) elde edilmekte olan niteliklerden (*qualifications*) yararlanılmaktadır. Niteliklere ilişkin veriler, işverenlere, bireylerin tutumları hakkında kapsamlı veri kaynağı oluşturmakta, yine de formel eğitimle ilgili istatistiksel bilgiler sınırlı kalmakta, formel eğitim dışında edinilen niteliksel verilere erişim güçlük yaratmakta, belirli bir zaman dönemine ilişkin olmakta, zaman içinde ve eğitim kuruluşuna, programlara göre değişkenlik göstermektedir. Eğitimsel kazanım olarak formel nitelikler, diplomalar, dereceler ya da resmi kurumların verdikleri sertifikalarla gösterilmektedir. Beceri talebinin göstergelerinin ise meslekler oldukları öne sürülmektedir. Bunun ölçülmesinde eğitimsel kazanıma göre (düzeye/alana göre) ve sektöre göre istihdam gibi verilerden yararlanılabilmektedir. Her ikisinden (nitelikler ve meslekler) işgücü arz ve talebindeki eşitsizliklerin ölçülmesinde yararlanılmaktadır.

Yetkinlik ise, bilgi ve becerilerin yaşantılar bağlamında uygun şekilde kullanılabilmesi olarak ifade edilmektedir (Eurostat, 2016a:4-5,9,11).

Yükseköğretimle birlikte, mezunların neleri kazandığını, neleri ne düzeyde yapabileceğine yetkin olduğunun bilinmesi, en fazla, bireyin kendisi ve işveren açısından ortaya konulması gereken bir sonuçtur. Kuşkusuz, buna ilişkin çalışmalar değişen koşullara göre sürekli gözden geçirilmek ve yenilenmek durumundadır.

Avrupa ülkelerinde, işgücü piyasalarının talebi olan yetkinlikleri de içeren, yükseköğretim sistemlerinde edinilen akademik yetkinlikleri ölçme amaçlı çeşitli projeler üzerinde çalışmalar sürdürülmektedir. Bazı ülkelerde, öğrenme çıktılarının

akreditasyonda olduğu gibi belgelendirme için bir temel oluşturdıkları, akademik yetkinliklerin ölçümünde model aracı oldukları belirtilmektedir. Bununla birlikte, yükseköğretimde yetkinliklerin ediniminin, yetkinlik düzeylerinin objektif ve standart değerlendirmesinde ulusal düzeyde yetersizliklerin söz konusu olduğu ileri sürülmektedir (Zlatkin- Troitschanskaia, vd., 2017:7,9,13).

Kalite, sürekli geliştirmeye açık bir sistemdir. Türkiye’de, kalite güvence sistemi kapsamında akreditasyona yönelik çalışmalar artarak devam etmektedir. Kalitenin algılanabilme özelliğine göre, zaman ve bağlam içinde algı farklılıkları oluşabildiğinden, yükseköğretimde olduğu kadar, mezunların istihdam edildikleri ilgili sektörde de standartların belirlenmesi, yapılacak karşılaştırma ve değerlendirmelerde algı düzeyine bağlı sapmaları azaltabilecektir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. TÜRKİYE'DE İLETİŞİM EĞİTİMİ

Dünyadaki en eski üniversitenin Karaviyyun Üniversitesi adıyla Fas'ta, Avrupa'daki ilk üniversitenin ise 1088'de Bologna'da (İtalya) kurulduğu öne sürülmektedir (Şahin, 2017:27-28). Modern üniversitenin ilk örneğinin, 19. yüzyılın başlarında ortaya çıkan Berlin Üniversitesi olduğu ve bu Üniversitede kurucusunun adıyla "Humboldt modeli" olarak anılan eğitim sisteminin uygulandığı, bu modelin Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve daha başka ülkeleri etkilediği belirtilmektedir (Çetinsaya, 2014:21-23). Kökeni 1900 yılında Osmanlı zamanında kurulan Darülfünun-u Şahane'ye dayanan İstanbul Üniversitesi Türkiye'nin ilk üniversitesidir (Şahin, 2017:32). Yirminci yüzyıl sonlarına doğru gelişmiş ülkelerde başlayan bilgi toplumuna geçiş süreci ve bilgi ekonomisi adı verilen yeni bir küresel düzenin oluşması; bilginin paylaşılmasından birinci derecede sorumlu olan üniversitelerden beklentileri arttırmıştır. Bilgi toplumuna ve ekonomisine geçiş sürecinde toplumlar içindeki değişik kesimlerin üniversitelerden beklentileri fazlalaşmıştır.

YÖK' e göre bu beklentiler;

Daha fazla öğrenciye ve daha geniş bir yaş grubuna eğitim verilmesi (yığınlaşma); hızla üretilen yeni bilgilerin ve oluşan yeni bilgi alanlarının tümünü kapsayacak şekilde programların genişletilmesi; eğitimde, mezunların iş bulabilmesi, araştırmada ise bilginin yanı sıra uygulamaya yönelmesi; toplumla güçlü köprüler kurarak, bölgesel ve ulusal kalkınmaya daha fazla katkıda bulunulması; paydaşlarına hesap verebilen, açık ve saydam yönetim modelleri geliştirilmesi; giderek görece olarak azalan kamusal kaynaklar ile beklentilerin karşılanması (YÖK, 2007:13 -14),

şeklinde ifade edilmektedir.

2.1.Türkiye Yükseköğretiminde Yapılanma

Türkiye'de yükseköğretiminin başlıca kurumlarından İstanbul Üniversitesi (İÜ) ve Ankara Üniversitesinin (AÜ) kuruluşları ile modern anlamda yükseköğretim başlamıştır. Sultan Abdülhamid tarafından 1900 yılında kurulmuş olan Darülfünun'u

Şahane'nin, 1933 yılındaki Üniversite Reformu ile kapanışı ardından kurulan İstanbul Üniversitesi, Türkiye'nin ilk üniversitesi olarak eğitim-öğretim çalışmalarına başlamıştır (Şahin, 2017:32). Bu Üniversite, ilk yıllardaki Tıp, Hukuk, Fen, Edebiyat Fakültelerinden oluşan yapılanma ardından; İktisat, Orman, Eczacılık, Diş Hekimliği, Mühendislik, İşletme, Veteriner, Siyasal Bilgiler, İletişim, Su Ürünleri, İlahiyat, Eğitim, Sağlık Bilimleri, Açık ve Uzaktan Eğitim, Hemşirelik Fakültelerinin de eklenmesiyle, 21. Yüzyıl başlarında yirmi fakültenin yanı sıra, yüksekokullar, enstitüler, uygulama ve araştırma merkezleri ile konservatuvarı da içeren geniş bir bilimsel çatıya sahip olmuştur (T.C. İstanbul Üniversitesi, ?a). 17 Mayıs 2018 tarihli ve 30424 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan 7141 sayılı “Yükseköğretim Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile Tıp, Hemşirelik, Eğitim, Orman, Sağlık Bilimleri, Spor Bilimleri, Veteriner, Mühendislik, Diş Hekimliği, İktisat, İşletme, Eczacılık Fakültesinin yanı sıra, bünyesindeki bazı meslek yüksekokulları ve enstitüler, yeni kurulan İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa adındaki kuruluşa bağlanmışlardır.

Türkiye'nin en eski üniversitelerinden bir diğeri olan Ankara Üniversitesi 19. Yüzyıldaki çeşitli oluşumların ardından, Hukuk, Dil ve Tarih - Coğrafya, Fen ve Tıp fakülteleri ile 1946 yılında resmen kurulmuştur. Bunların ardından kurulan, Ziraat ve Veteriner, İlahiyat, Siyasal Bilgiler, Eczacılık, Diş Hekimliği, Eğitim Bilimleri, İletişim, Mühendislik, Sağlık Bilimleri, Spor Bilimleri, Uygulamalı Bilimler, Güzel Sanatlar fakültelerinin de eklenmesi ile 21. Yüzyıl başlarında on yedi fakülteye sahip bir üniversite konumuna ulaşmıştır (T.C. Ankara Üniversitesi, ?a).

Ortak özellikleri merkezi bir kuruluş olan Türkiye Yükseköğretim Kurulu tarafından yönlendirilmeleri ve denetlenmeleri olan Türkiye'deki üniversitelerde, yurtiçinde yaygın bir eğitim-öğretim ağı sağlanmış olup, genel olarak merkezi sınav sistemi ile öğrenci alımı ve yerleştirme kriterlerine uygun şekilde, belirlenen puan türlerine ve sayıya göre, yıllar içinde başvuranların yarısına yakın oranda kişi yükseköğretime katılma imkanına sahip olmuştur.

Türkiye Yükseköğretim Sistemi, fakülteler, meslek yüksekokulları ve enstitülerde kurulan bölümlerle işlemekte olup, önlisans-lisans-lisansüstü düzeylerinde yaklaşık sekiz milyon öğrenciye öğretimden yararlanma imkanı sağlanmaktadır (YÖK, 2017a:105). Uygulanan öğretim programları yükseköğretim kuruluşlarına göre benzerliklerin yanı sıra, farklılıklar da göstermektedir. Bununla birlikte, merkezi alınan kararlar Türkçe, İnkılap Tarihi ve Yabancı Dil dersinin önemine vurgu yapılarak, bu dersler tüm fakültelerde lisans programlarında ortak zorunlu dersler olarak benimsenmiştir. Milli Eğitim Sisteminde uygulanması öngörülen ve süren “yapılandırıcılık” ve öğrenci merkezli yaklaşımlar; yükseköğretim düzeyinde de, kuruluşlar içinde oluşturulan bölümler ve ana bilim dallarına ayrılma, zorunlu derslere ek olarak verilen seçmeli dersler gibi düzenlemelerle öğrenci merkezli eğitim-öğretime zemin hazırlanmıştır. Türk üniversitelerinin uluslararası rekabet gücünün artırılması yolunda da önemli girişimlerde bulunulmuştur.

2.2. İletişim Eğitime Tarihsel Bakış

Yükseköğretimin bir disiplini olan iletişim eğitiminin başlangıcı, yirminci yüzyılda, Cooley, Mead, Dewey gibi filozofların yaptıkları iletişim araştırmalarına uzanmakta olup, matematikçi–toplumbilimci Lazarsfeld, sosyal psikolog Lewin, siyaset bilimci Lasswell gibi araştırmacıların çalışmaları/incelemeleri ile iletişim bilimi ortaya çıkmıştır (Lazar, 2009:16-19). Lazarsfeld, Lasswell, Lewin, Hovland’ın iletişim araçlarının toplum üzerinde yarattıkları etkilere dikkatleri çekmeleri, modern anlamdaki bu çalışmaların çeşitlenmesi ve çoğalması ile de iletişim eğitiminin önemi artmıştır. 21. yüzyılda üzerinde konuşulan, çeşitli bilimsel araştırmalara konu olan iletişim kavramlarını ortaya koyan de Saussure’ün ve Chomsky’nin dilbilimci, Katz’ın psikolog olmaları, iletişim eğitiminin interdisipliner süregelmişliğini belirginleştirmektedir. Dilbilim, ekonomi, psikoloji, siyaset, sosyoloji gibi farklı disiplinlerin de katkılarıyla bu alanda oluşan bilgi birikimi, dünyada iletişim eğitiminin örgütsel olarak başlamasının yolunu açmıştır (Yaylagül, 2016:40). İletişim eğitiminin öğretim kademelerinin hemen her düzeyinde verilmesi yararlı görülen bir beceri geliştirme etkinliği olarak görülmesinin yanı sıra; iletişim eğitiminin, tüm disiplinlerde merkezde olması gerektiği de ayrıca belirtilen bir özelliğidir. İletişim eğitiminin sadece ve sadece iletişim

eğitiminden sorumlu olacak fakültelerin bölümlerinde verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Morreale, Osborn & Pearson, 2000:4, 21).

Dünyada ilk olarak gazetecilik eğitimi ile 1908 yılında ABD’de başladığı belirtilen iletişim eğitimi çalışmaları (Arslan, 2015:36), belirli dönemler içinde radyo, sinema, televizyon gibi kitle iletişim araçlarının eklenmesi ya da mevcut iletişim araçlarının fonksiyonlarının artması ile ve II. Dünya Savaşı sonrasında, Amerikan üniversitelerinde kurulan ilk iletişim departmanları ve ilk doktora programları (Lazar, 2009:24) ardından eğitim ve öğretim alanlarında yenilikleri beraberinde getirmiştir. 20. Yüzyıl ortalarından itibaren, iletişim eğitiminde, kitle iletişim araçlarında meydana gelen gelişmelere göre yeni oluşumlar içine girilmiştir. Bu çeşitlilik içinde, eğitim; çıkış noktası olan gazetecilik eğitimi ardından, modern kitle iletişim araçlarının tümünü kapsayacak biçimde genişlemeye başlamıştır.

İletişim eğitiminin temel konularından olan kitle iletişim araçları, yaygınlaşmaları ile birlikte eğitim amaçlı araçlar olarak da kullanılmışlardır. Şöyle ki, İngiltere’de, 19. Yüzyılda nakliye sektöründeki iyileştirmeler ve posta hizmetlerindeki gelişmeler neticesinde, 1848 yılında, Londra Üniversitesinde ilk uzaktan haberleşme eğitimi başlamıştır. 1970 yılında, Açık Öğretim Üniversitesinde (*The Open University*) baskı – tasarım eğitimleri verilmiştir. BBC (*The British Broadcasting Corporation*) 1920’lerde okullar için eğitici radyo yayınları yapmıştır. Bunu, 1924 yılındaki yetişkin eğitimi izlemiştir. Televizyon ise, 1960 yılından itibaren okullar ve yetişkinlerin eğitimi amaçlı kullanılmaya başlanmıştır (Bates, 2014).

Türkiye’de, yükseköğretim düzeyinde, iletişim eğitiminin geçmişi çok eskiye dayanmamaktadır. 20. yüzyılın ortasına kadar iletişim konusunun ayrı bir disiplin olarak değil; sosyoloji disiplini içinde ele alındığı belirtilmektedir (Aziz, 2006:10). İletişim alanında, özellikle 1960’lı ve 1970’li yıllarda gelişmeler görüldüğü, konuşma ve gazetecilik gibi programların iletişim veya kitle iletişimi başlığı altında toplanmaya başlandığı, böylelikle üniversitelerde yeni iletişim bölümleri açıldığı belirtilmektedir (Yaylagül, 2016:45).

Yirminci yüzyıla bakıldığında, Türkiye’de 1990’lı yıllara kadar televizyon ve radyo programcılığının TRT kurumu tarafından gerçekleştirilmekte olduğunu, İnternet’in henüz kamuya açık olmadığını, dolayısıyla kitle iletişim araçları olarak yalnızca yazılı basın (gazete, dergi) ve sinemanın özel sektör elinde bulunduğunu belirtmek gerekmektedir. Bu açıdan Türkiye’de iletişim eğitiminde doksanlı yıllara kadar gazetecilik alanında uzmanlaşılması normal bir durumdur.

Türkiye’de, yazılı basın için hazırlanan reklamlar, uzunca bir süre metinden ziyade, çizgisel boyutta tasarlanmıştır. Halkla İlişkiler disiplini içinde verilen reklamcılık eğitimi, teknolojinin gelişmesi ve iletişim bilimlerindeki çalışmaların artması ile, sanayi ve hizmetler alanında küresel rekabete uyumlu hale gelebilmiştir.

Radyo ve Televizyon eğitimlerinde en büyük eksiklik teknik imkanlara dayalı uygulama konusunda yaşanmıştır. 1990’lı yıllara kadar staj ya da araştırma yapabilmek için Türkiye’deki başlıca adres TRT olmuştur. Yabancı dil bilenler yurtdışındaki medya kuruluşlarında mesleki eğitim imkanı elde edebilmişlerdir. 1994 yılında yayınlanan 3984 sayılı kanunla, Türkiye’de özel radyo ve televizyon kuruluşlarının resmi olarak yayın yapabilmeleri sağlanmıştır. Böylelikle, ortaya çıkan beceri talebindeki artış ile, öğrencilerin bu tarihe kadar kısıtlı olan staj ve istihdam imkanlarında genişleme oluşmaya başlamaktadır.

2.3. İletişim Fakültelerinin Programları

İletişim eğitimi kavramı ile bu çalışmada üzerinde durulan; iletişimi bilimsel ve akademik bir disiplin olarak kabul ederek, belirli bir eğitim süreci içinde, belirlenen öğretim faaliyetlerinin üst bir kurum tarafından saptanan yönetmeliklere uygun biçimde örgütsel düzenlenmesidir. Türkiye’de, iletişim eğitimi veren yükseköğretim kurumlarının öğretim programlarında, yıllar içinde, birbirleri ile olduğu kadar, kendi içlerinde de benzerlik ve farklılıklar görülmektedir. İletişim eğitiminin dünyada öncüsü konumundaki Amerika Birleşik Devletleri’nde de iletişim eğitimi verilen kuruluşların programları arasındaki farklılıklardan söz edilmektedir (Atabek ve Atabek, 2014:150). Bu doğrultuda, iletişim eğitimi ile medya sektörü ve kitle iletişim araçları arasında gittikçe artan bir etkileşim söz konusu olmaktadır.

Türkiye’de, iletişim eğitiminin gazetecilik okulu ile başlayarak, dönemin koşullarında nitelikli gazeteci yetiştirme amacına yönelik olması, ardından meslek kuruluşları tarafından, verilen eğitimin yükseköğretim kapsamında düzenlenmesi talebi, eğitimin sektörün taleplerine yönelik düzenlenmesinde etkili olmuştur. Alınan kararlar çerçevesinde yüksekokulların fakültelere dönüşümü ile kuruluşlar, akademik eğitim esasına uygun olarak gerekli düzenlemeleri yapmışlardır.

2.3.1. Gazetecilik Yüksekokulları ve Programları

Türkiye’de iletişim eğitiminin 1948 yılında Müderris Fehmi Yahya tarafından açılan ve 1963 yılına kadar devam eden, üniversite düzeyinde bir eğitim kurumu olmamakla birlikte tarihsel gelişim açısından önem taşıyan bir girişim olan “İstanbul Özel Gazetecilik Okulu” ile başladığı belirtilmektedir. Aynı kaynağa göre; Türkiye’de üniversite düzeyinde gazetecilik/iletişim eğitimi verilmesine öncülük eden kuruluşlar başta İstanbul ve Ankara illerindekileri olmak üzere, gazeteciler cemiyetleridir. İstanbul Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Sedat Simavi tarafından, 1947 yılında, İstanbul Üniversitesi Rektörü’ne üniversitede gazetecilik eğitimi yapılması için başvuru yazısı ilettiği, ardından çalışmalara başlanıldığı ve 1950 yılında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi bünyesinde kurulan Gazetecilik Enstitüsünün öğretime başladığı bilinmektedir.

Enstitü’nün, iki yıllık öğretim programında:

1- Umumi ve Nazari Öğretim: İktisat (Nazari İktisat, İktisat Siyaseti ‘Orman, Sanayi, Ziraat Politikası’, Cihan Ekonomisi) - Esas Teşkilat Hukuku (Mukayeseli Esas Teşkilat Hukuku, Türk Esas Teşkilat Hukuku) - Maliye ve Mali Mevzuatı - Medeni Hukuk - İdare Hukuku - Ceza Hukuku ve Usulü - Coğrafya (İktisadi Coğrafya ve Siyasi Coğrafya, Türkiye İktisadi Coğrafyası) - İçtimaiyat (Sosyoloji, İçtimai Doktrinler, İçtimai Siyaset, Türkiye’de Sosyal Siyaset, Halk Efkarı Psikolojisi) - Şehircilik ve Sosyal Meseleleri - İstatistik ve Gazetecilik Tatbikatı- Devletler Hukuku ve Muahedeler Tarihi, Siyasi Tarih - Sanat ve Edebiyat Meseleleri- Dünya ve Memleket Meseleleri (Aktüalite) - Yabancı Dil Egzersizleri (İhtiyari). 2- Mesleki ve Teknik Öğretim: Gazeteciliğin Tarihi- Meslek Terbiyesi ve Gazetecilik Ahlakı- Matbuat Hukuku- Gazetecilikte Yazı Nevileri ve Kompozisyon - Haber Alma, Toplama ve Bildirme Sanatı - Arşiv ve Dosya Tanzimi - Harf ve Makine Nevileri - Tertip Sanatı - Daktilografi ve Stenografi - Gazete Fotoğrafçılığı -Gazetecilik Tatbikatı

derslerinin yer aldığı belirtilmektedir (T.C. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, 2002:13-14).

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi bünyesinde kurulan Gazetecilik Enstitüsü öğretim elemanlarının üniversite mensuplarının yanı sıra, gazetecilik alanı ile basın konularında bilgi ve uzmanlıkları ile tanınmış kişiler oldukları ifade edilmektedir. Söz konusu kuruluşta, 1967 - 1968 ders yılında eğitim üç yıla çıkmış, amaçları revize edilerek, halkla münasebetler ve propaganda dersi, ilancılık ve reklamcılık dersleri ile radyo televizyon işletmeciliği gibi dersler öğretim programına dahil edilmiştir. Bu alanda 1975 yılından itibaren Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Enstitüsü olarak eğitime devam edilmiştir. Kuruluş; İktisat Fakültesi bünyesinde kalmış, adı 1980 yılında Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu olarak değişmiştir.

Bu okul 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'ndan sonra, 1982 yılında, İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü'ne bağlanmıştır. Basın Yayın Yüksek Okulu adını alarak faaliyetini sürdürmüş ve eğitim süresi dört yıla çıkmıştır. 1989 yılındaki yeniden yapılanma akabinde - Gazetecilik – Tanıtım ve Halkla İlişkiler – Radyo ve Televizyon olarak - bölüm sayısı üçe çıkmıştır. 1992 yılında ise Radyo Televizyon ve Sinema Bölümü ilk mezunlarını vermiştir (T.C. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, 2002:16 -19, 131).

Zaman içinde yapısal gelişmelerin devam ettiği iletişim eğitiminin Türkiye'deki öncüleri arasında, 1965 yılında, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi bünyesinde yapılandırılarak; Gazetecilik ve Halkla İlişkiler, Radyo ve Televizyon bölümlerini oluşturmuş olan ve dört yıllık eğitim-öğretime başlayan Basın Yayın Yüksek Okulu da yer almaktadır. Kuruluşunda Ankara Gazeteciler Cemiyeti, UNESCO ve Hıfzı Topuz'un bir araya gelerek yürüttükleri çalışmalar ile öğretim şekillendirilmiştir. Tokgöz tarafından ders programlarının hazırlanmasında; kuramsal iletişim dersleri yanı sıra, uygulamalı meslek derslerine de yer verildiği, sosyal bilimler ve kitle iletişim eğitimi ağırlıklı oldukları belirtilmektedir. Genel formasyon derslerinin verilmesinde Fakülte'nin akademik kadrosundan, meslek derslerinde ise basın sektörünün önde gelen kişilerinden yararlanıldığı belirtilmektedir. Basın Yayın Yüksek

Okulu, 2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'ndan sonra, 1982 yılında doğrudan Ankara Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı bir kurum olmuştur. 1987 -1988 döneminde YÖK kararıyla; Gazetecilik - Halkla İlişkiler ve Tanıtım - Radyo, Televizyon ve Sinema olarak üçlü bölümlendirmeye gidilmiştir (Tokgöz, 2003:21-24).

Tüm yükseköğretim kurumlarının YÖK çatısı altında toplanmalarını sağlayan, 1981 yılında çıkarılan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ardından, 1983 yılında Rektörlüklere bağlı Sosyal Bilimler Enstitülerinde iletişim alanında başlatılan disiplinlerarası iletişim eğitimine, önce İstanbul ve Marmara Üniversiteleri, daha sonra Ankara Üniversitesi dahil olmuştur (Tokgöz, 2003:25).

2.3.2. İletişim Fakülteleri ve Öğretim Programları

Eğitim tarihinde ortaya çıkan önemli bir değişiklik, mevcut Basın – Yayın Yüksek Okulları'nın 1992 yılında, 3837 sayılı kanun ile “İletişim Fakülteleri”ne dönüştürülmeleridir. Devlet üniversitelerinde başlayan dönüşümün ardından, Avrupa Yükseköğretim Alanı öncesinde Türkiye’de meydana gelen bir başka gelişme de, 1997 yılından itibaren vakıflara üniversite açma imkanı sağlayan kanunla birlikte, devlet gözetiminde, çeşitli yeni iletişim fakültelerinin faaliyete geçmeleridir (Tokgöz, 2003:21-23, 26).

İletişim eğitiminin Türkiye’de başladığı ilk iki yükseköğretim kuruluşundan biri olan İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi ve ikincisi Ankara Üniversitesi İletişim Fakülte’sinde, iletişim alanında lisans eğitimi Gazetecilik – Halkla İlişkiler ve Tanıtım – Radyo, Televizyon ve Sinema bölümlerinden oluşmaktadır.

Birisi Ankara’da, diğeri de İstanbul’da olmak üzere, Türkiye’de iletişim eğitimine öncülük eden bu iki kuruluş: eleştirel bakış açısı geniş, istihdam imkanları kısıtlı, güncel gelişmelerin olduğu kadar geçmiş olayların belleklerde tutulmakta olduğu, son derece dinamik bir sektör için eleman yetiştirmek üzere; teknolojinin hızla değiştiği, bu nedenle fiziksel varlıklara mali yatırımların hem miktarsal olarak, hem de yararlanması gereken öğrenci olarak hızla arttığı bir eğitim alanında, çeşitli organizasyon, program ve yapısal düzenlemeleri yerine getirmişlerdir.

Bu dönemde, iletişim eğitimin de, kaliteye kuramsal yaklaşımlar bölümünde değinilen, 20. Yüzyılın kalite anlayışı içinde biçimlendirildiğini ve uygulandığını belirtmek gerekmektedir.

AYA öncesi dönemi yansıtmak üzere, Fakülte adını almalarına en yakın tarih olan ve örnek alınan 1993-1994 akademik yılında, Ankara ve İstanbul Üniversiteleri İletişim Fakültelerindeki üç bölümün dört yıllık eğitim-öğretim dönemini kapsayan lisans öğretim programlarında verilen dersler Tablo 2.1 - 2.6'da verilmektedir.

Tablo 2.1.'in incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, programda toplam 72 ders yer almaktadır. Programda yer alan toplam derslerin 19'u temel alan dersi, 27'si alan dersi, 19'u seçmeli ve 7'si diğer derslerdir.

Programda öğrencilere toplam 91 kredi/saatlik ders okutulmaktadır. Bunlardan 20 kredi temel alan dersleri, 33 kredi alan dersleri, 19 kredi seçmeli dersler ve yine 19 kredi diğer dersler oluşturmaktadır. Seçmeli derslerin tümü zorunlu seçmeli ders olarak değerlendirilmektedir.

Bölüm programının toplam ders kredisinin (91) yüzde 22'si temel alan derslerinden, yüzde 36'sı alan derslerinden, yüzde 21'i seçmeli derslerden ve yine yüzde 21'i diğer derslerden oluşmaktadır.

Gazetecilik bölümünün programında, (zorunlu) alan derslerinin toplam kredileri/saatleri (zorunlu) temel alan derslerine göre göreceli olarak fazladır. Programdaki (zorunlu) seçmeli derslerin temel alana yönelik dersler olduğu görülmektedir.

Genel olarak bir ders saati/kredisi (1) ile sınırlı kalmaktadır.

Programda dört yıl boyunca zorunlu yabancı dil derslerinin yer alması, iletişim becerilerinin artmasına katkı sağlayıcı bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 2.2.'nin incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, programda toplam 85 ders yer almaktadır. Programda yer alan derslerin 27'si temel alan dersi, 33'ü alan dersi, 18'i seçmeli dersler ve 7'si diğer derslerdir.

Programda öğrencilere toplam 101 kredi/saatlik ders okutulmaktadır. Bunlardan 29 kredi temel alan dersleri, 35 kredi alan dersleri, 18 kredi seçmeli dersler ve yine 19 kredi diğer dersler oluşturmaktadır. Seçmeli derslerin tümü zorunlu seçmeli ders olarak değerlendirilmektedir.

Bölüm programının toplam ders kredisinin (101) yüzde 29'u temel alan derslerinden, yüzde 34'ü alan derslerinden, yüzde 18'i seçmeli derslerden ve yine yüzde 19'u diğer derslerden oluşmaktadır.

Radyo-Televizyon ve Sinema bölümünün programında, alan derslerinin toplam kredileri/saatleri temel alan derslerine göre göreceli olarak fazladır. Programdaki seçmeli derslerin temel alana yönelik oldukları görülmektedir.

Genel olarak bir ders saati/kredisi (1) ile sınırlı kalmaktadır.

Programda dört yıl boyunca zorunlu yabancı dil derslerinin yer alması, iletişim becerilerinin artmasına katkı sağlayıcı bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 2.3.'ün incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, programda toplam 83 ders yer almaktadır. Programda yer alan toplam derslerin 26'sı temel alan dersi, 32'si alan dersi, 18'i seçmeli dersler ve 7'si de diğer derslerdir.

Programda öğrencilere toplam 104 kredi/saatlik ders okutulmaktadır. Bunlardan 28 kredi temel alan dersleri, 39 kredi alan dersleri, 18 kredi seçmeli dersler ve 19 kredi diğer dersler oluşturmaktadır. Seçmeli derslerin tümü zorunlu seçmeli ders olarak değerlendirilmektedir.

Bölüm programının toplam ders kredisinin (104) yüzde 27'si temel alan derslerinden, yüzde 38'i alan derslerinden, yüzde 17'si seçmeli derslerden ve yüzde 18'i diğer derslerden oluşmaktadır.

Halkla İlişkiler ve Tanıtım bölümünde, alan derslerinin toplam kredileri/saatleri temel alan derslerine göre göreceli olarak fazladır. Programdaki seçmeli derslerin temel alana yönelik oldukları görülmektedir.

Genel olarak bir ders saati/kredisi (1) ile sınırlı kalmaktadır.

Dört yıl boyunca zorunlu yabancı dil derslerinin yer alması, iletişim becerilerinin artmasına katkı sağlayıcı bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca, programda, halkla ilişkiler disiplininin alan derslerinden olan reklamcılık konusunda dört adet ders yer almaktadır.

İstanbul Üniversitesi, İletişim Fakültesi öğretim programlarında okutulan derslere bakıldığında, alan dersleri ile temel alan derslerinin toplam kredilerinin yüzdeleri olarak birbirine yakın olduğu gözlenmektedir. Seçmeli dersler bakımından ise, öğrencinin mesleki becerilerine katkı sağlaması konusunda kuşkulu bir izlenim vermektedir. Çünkü seçmeli derslerin bir kısmı temel alan dersi içinde yer alması gereken dersler niteliğindedir.

Programlara kalite güvence sistemi açısından bakıldığında, verilen derslerin gerek ders kredisi açısından, gerekse alan, temel alan ve seçmeli olarak yapılan sınıflandırmada kalite güvence sisteminin beklentilerini karşılamadığı düşünülmektedir. Buna ek olarak, bu programlardan mezun olanların sektörün beklentilerini karşılayıp karşılamadığı sorusuna, sektörün farklı alandan mezun olanları istihdam etme istekliliği dikkate alındığında, söz konusu soruya olumlu yanıt vermek de pek mümkün görünmemektedir.

Ayrıca öğretim programlarında yer alan dersler ve kredilerin, kalite güvence konusuna yaklaşımlar başlığı altında verilen kuramsal bilgilerle örtüşmediği de söylenebilmektedir.

TABLO 2.4.

Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü 1993 -1994 Akademik Yılı Lisans Öğretim Programı

I. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)				II. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)			
S/Z	Grup	DERSİN ADI	Saat/kredi	S/Z	Grup	DERSİN ADI	Saat/kredi
Z	TA	İstatistik	3	Z	TA	Anayasa	3
Z	TA	Siyaset Bilimine Giriş	3	Z	TA	Siyasi Tarih	3
Z	TA	Hukukun Temel Kavramları	3	Z	TA	Sosyoloji	3
Z	TA	Sosyoloji	3	Z	D	Müzik	3
Z	TA	Türk Kültür ve Sanat Hayatı ve Kurumları	3	Z	TA	İktisat	3
Z	TA	Okuma ve Anlatım Teknikleri I	4	Z	TA	Okuma ve Anlatım Teknikleri II	4
Z	A	Kitle İletişimine Giriş	3	Z	TA	Türkiye'nin Yönetim Yapısı	3
Z	D	Türk Dili	2	Z	A	Kitle İletişim Araçları	3
Z	D	Yabancı Dil	4	Z	D	Türk Dili	2
Z	D	Beden Eğitimi ve Spor	1	Z	D	Yabancı Dil	4
Toplam temel alan dersleri			19	Toplam temel alan dersleri			19
Toplam alan dersleri			3	Toplam alan dersleri			3
Toplam seçmeli dersler			0	Toplam seçmeli dersler			0
Toplam diğer dersler			7	Toplam diğer dersler			9
TOPLAM			29	TOPLAM			31
III. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)				IV. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)			
S/Z	Grup	DERSİN ADI	Saat/kredi	S/Z	Grup	DERSİN ADI	Saat/kredi
Z	TA	Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri	3	Z	TA	Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri	3
Z	TA	Sosyal Politika	3	Z	A	Daktilo ve Yazma Teknikleri	3
Z	TA	İktisat II	3	Z	TA	Siyasal Düşünceler ve Rejimler	3
Z	TA	Sosyal Psikoloji	4	Z	TA	Plastik Sanayi Temel Kavramları	3
Z	A	Daktilo ve Yazışma Teknikleri	3	Z	TA	Türkiye Ekonomisi	3
Z	A	Yazınsal Türler	4	Z	D	Yabancı Dil	4
Z	D	Yabancı Dil	4	Z	D	Türk Dili	2
Z	D	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	2	Z	TA	Temel Fotoğraf	3
Toplam temel alan dersleri			13	Toplam temel alan dersleri			15
Toplam alan dersleri			7	Toplam alan dersleri			3
Toplam seçmeli dersler			0	Toplam seçmeli dersler			0
Toplam diğer dersler			6	Toplam diğer dersler			8
TOPLAM			26	TOPLAM			26
V. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)				VI. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)			
S/Z	Grup	DERSİN ADI	Saat/kredi	S/Z	Grup	DERSİN ADI	Saat/kredi
Z	A	İletişim Tarihi	3	Z	A	Kitle İletişim Kur.	3
Z	TA	Kamuoyu	3	Z	A	Haber Top. ve Yazma Tek.	3
Z	A	Temel Gazetecilik	3	Z	A	Gazete Yayımlama Tek. II	3
Z	A	Gazete Yayımlama Tek. I	3	Z	TA	Mesleki Yabancı Dil	3
Z	TA	Mesleki Yabancı Dil	3	S	S	Yeni Enformasyon Tek.	3
S	S	Basım Sanayinin T. Kav.	3	S	S	Türk Dış Politikası	3
Toplam temel alan dersleri			6	Toplam temel alan dersleri			3
Toplam alan dersleri			9	Toplam alan dersleri			9
Toplam seçmeli dersler			3	Toplam seçmeli dersler			6
Toplam diğer dersler			0	Toplam diğer dersler			0
TOPLAM			18	TOPLAM			18
VII. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)				VIII. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)			
S/Z	Grup	DERSİN ADI	Saat/kredi	S/Z	Grup	DERSİN ADI	Saat/kredi
Z	A	Haberleşme Hukuku	3	Z	A	İletişim ve Etik	3
Z	A	Gazete Yay. Tek. III	3	Z	TA	Fikri Haklar	3
S	S	Mesleki Yabancı Dil	3	S	S	Uluslararası İkt. Pol.	3
S	S	Gazete Yazarlığı	2	S	S	Basının Güncel Sor.	3
S	S	Devletler Hukuku	3	S	S	Araştırmacı Gazetecilik	3
S	S	Basın İşletmeciliği	2	S	S	Basın Yayın Yoluyla H. Eğt.	3
S	S	Türk Siy. Hay. ve Kur.	3	S	S	Radio TV Gazeteciliği	3
S	S	Siyasetin Güncel Sor.	3	Toplam alan dersleri			3
Toplam alan dersleri			6	Toplam alan dersleri			3
Toplam seçmeli dersler			16	Toplam seçmeli dersler			15
Toplam diğer dersler			0	Toplam diğer dersler			0
TOPLAM			22	TOPLAM			21
TA:Temel alan A:Alan S:Seçmeli D:Diğer							

Kaynak: T.C. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi

Tablo 2.4.'ün incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, programda toplam 64 ders yer almaktadır. Programda yer alan toplam derslerin 25'i temel alan dersleri, 14'ü alan dersleri, yine 14'ü seçmeli dersler ve 11'i de diğer derslerdir.

Programda öğrencilere toplam 191 kredi/saatlik ders okutulmaktadır. Bunlardan 78 kredi temel alan dersleri, 43 kredi alan dersleri, 40 kredi seçmeli dersler ve 30 kredi diğer dersler oluşturmaktadır. Seçmeli derslerin tümü zorunlu seçmeli ders olarak değerlendirilmektedir.

Bölüm programının toplam ders kredisinin (191) yüzde 41'i temel alan derslerinden, yüzde 22'si alan derslerinden, yüzde 21'i seçmeli derslerden ve yüzde 16'sı diğer derslerden oluşmaktadır.

Gazetecilik bölümünün programında, (zorunlu) temel alan derslerinin toplam kredileri/saatleri (zorunlu) alan derslerine göre oldukça fazladır. Programda, ilk iki yıl boyunca diğer bölümlerle ortak dersler bulunmakta, seçmeli dersler üçüncü yıldan itibaren başlamaktadır.

Genel olarak bir ders saati/kredisi (3) olarak belirlenmiştir.

Yedi yarıyıl boyunca yabancı dil derslerinin yer alması, iletişim becerilerinin artmasına katkı sağlayıcı önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

TABLO 2.5.

Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo Televizyon Sinema Bölümü 1993 -1994 Akademik Yılı Lisans Öğretim Programı

I. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)				II. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)			
S/Z	Grup	DERSİN ADI	Saat/kredi	S/Z	Grup	DERSİN ADI	Saat/kredi
Z	TA	İstatistik	3	Z	TA	Anayasa	3
Z	TA	Siyaset Bilimine Giriş	3	Z	TA	Siyasi Tarih	3
Z	TA	Hukukun Temel Kavramları	3	Z	TA	Sosyoloji	3
Z	TA	Sosyoloji	3	Z	D	Müzik	3
Z	TA	Türk Kültür ve Sanat Hayatı ve Kurumları	3	Z	TA	İktisat	3
Z	TA	Okuma ve Anlatım Teknikleri I	4	Z	TA	Okuma ve Anlatım Teknikleri II	4
Z	A	Kitle İletişimine Giriş	3	Z	TA	Türkiye'nin Yönetim Yapısı	3
Z	D	Türk Dili	2	Z	A	Kitle İletişim Araçları	3
Z	D	Yabancı Dil	4	Z	D	Türk Dili	2
Z	D	Beden Eğitimi ve Spor	1	Z	D	Yabancı Dil	4
Toplam temel alan dersleri			19	Toplam temel alan dersleri			19
Toplam alan dersleri			3	Toplam alan dersleri			3
Toplam seçmeli dersler			0	Toplam seçmeli dersler			0
Toplam diğer dersler			7	Toplam diğer dersler			9
TOPLAM			29	TOPLAM			31
III. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)				IV. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)			
S/Z	Grup	DERSİN ADI	Saat/kredi	S/Z	Grup	DERSİN ADI	Saat/kredi
Z	TA	Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri	3	Z	TA	Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri	3
Z	TA	Sosyal Politika	3	Z	A	Daktilo ve Yazma Teknikleri	3
Z	TA	İktisat II	3	Z	TA	Siyasal Düşünceler ve Rejimler	3
Z	TA	Sosyal Psikoloji	4	Z	TA	Plastik Sanayi Temel Kavramları	3
Z	A	Daktilo ve Yazışma Teknikleri	3	Z	TA	Türkiye Ekonomisi	3
Z	A	Yazınsal Türler	4	Z	D	Yabancı Dil	4
Z	D	Yabancı Dil	4	Z	D	Türk Dili	2
Z	D	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	2	Z	TA	Temel Fotoğraf	3
Toplam temel alan dersleri			13	Toplam temel alan dersleri			15
Toplam alan dersleri			7	Toplam alan dersleri			3
Toplam seçmeli dersler			0	Toplam seçmeli dersler			0
Toplam diğer dersler			6	Toplam diğer dersler			8
TOPLAM			26	TOPLAM			26
V. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)				VI. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)			
S/Z	Grup	DERSİN ADI	Saat/kredi	S/Z	Grup	DERSİN ADI	Saat/kredi
Z	A	İletişim Tarihi	3	Z	A	Kitle İletişim Kur.	3
Z	TA	Kamuoyu	3	Z	A	TV Program Yapımı	3
Z	A	Film ve TV Temel Kav.	3	Z	A	Rd. Program Yapım ve Yay. II	4
Z	A	Rd. Program Yapım ve Yay. I	3	Z	TA	Mesleki Yabancı Dil	3
Z	TA	Mesleki Yabancı Dil	3	S	S	Senaryo Yazarlığı	2
S	S	Uygulamalı Fotoğraf	3	S	S	Rd -TV Haberciliği	3
S	S	Senaryo Yazarlığı	2	S	S	Sinema Tarihi	4
Toplam temel alan dersleri			6	Toplam temel alan dersleri			3
Toplam alan dersleri			9	Toplam alan dersleri			10
Toplam seçmeli dersler			5	Toplam seçmeli dersler			12
Toplam diğer dersler			0	Toplam diğer dersler			0
TOPLAM			20	TOPLAM			25
VII. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)				VIII. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)			
S/Z	Grup	DERSİN ADI	Saat/kredi	S/Z	Grup	DERSİN ADI	Saat/kredi
Z	A	Haberleşme Hukuku	3	Z	A	İletişim ve Etik	3
Z	A	Film Türleri	3	Z	TA	Fikri Haklar	3
S	S	İletişim Araştırmaları I	3	S	S	TV Prog. Yapım ve Yön. II	3
S	S	Yeni İletişim Tek. I	2	S	S	Uyg. Rd. Prog. Yap. ve Yay.	3
S	S	TV Program Yapım ve Yön. I	3	S	S	İletişim Araştırmaları II	3
S	S	Uyg. Rd. Prog. Yap. ve Yay.	3	S	S	Yeni İletişim Tek. II	2
S	S	Uyg. TV Çalışması II	5				
S	S	TV Program Türleri	2				
Toplam temel alan dersleri			0	Toplam temel alan dersleri			3
Toplam alan dersleri			6	Toplam alan dersleri			3
Toplam seçmeli dersler			18	Toplam seçmeli dersler			11
Toplam diğer dersler			0	Toplam diğer dersler			0
TOPLAM			24	TOPLAM			17

TA:Temel alan A:Alan S:Seçmeli D:Diğer

Kaynak: T.C. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi

Tablo 2.5.'in incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, programda toplam 66 ders yer almaktadır. Programda yer alan derslerin 25'i temel alan dersleri, 14'ü alan dersleri, 16'sı seçmeli dersler ve 11'i de diğer derslerdir.

Programda öğrencilere toplam 198 kredi/saatlik ders okutulmaktadır. Bunlardan 78 kredi temel alan dersleri, 44 kredi alan dersleri, 46 kredi seçmeli dersler ve 30 kredi diğer dersler oluşturmaktadır. Seçmeli derslerin tümü zorunlu seçmeli dersler olarak değerlendirilmektedir.

Bölüm programının toplam ders kredisinin (198) yüzde 40'ı temel alan derslerinden, yüzde 22'si alan derslerinden, yüzde 23'ü seçmeli derslerden ve yüzde 15'i diğer derslerden oluşmaktadır.

Radyo-Televizyon ve Sinema bölümünde, temel alan derslerinin toplam kredileri/saatleri alan derslerine göre oldukça fazladır. Programda, ilk iki yıl boyunca diğer bölümlerle ortak dersler bulunmakta, seçmeli dersler üçüncü yıldan itibaren başlamaktadır.

Genel olarak bir ders saati/kredisi (3) olarak belirlenmiştir.

Altı yarıyıl boyunca zorunlu yabancı dil derslerinin yer alması, iletişim becerilerinin artmasına katkı sağlayıcı bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

TABLO 2.6.

Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü 1993 -1994 Akademik Yılı Lisans Öğretim Programı

I. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)				II. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)			
S/Z	Grup	DERSİN ADI	Saat/kredi	S/Z	Grup	DERSİN ADI	Saat/kredi
Z	TA	İstatistik	3	Z	TA	Anayasa	3
Z	TA	Siyaset Bilimine Giriş	3	Z	TA	Siyasi Tarih	3
Z	TA	Hukukun Temel Kavramları	3	Z	TA	Sosyoloji	3
Z	TA	Sosyoloji	3	Z	D	Müzik	3
Z	TA	Türk Kültür ve Sanat Hayatı ve Kurumları	3	Z	TA	İktisat	3
Z	TA	Okuma ve Anlatım Teknikleri I	4	Z	TA	Okuma ve Anlatım Teknikleri II	4
Z	A	Kitle İletişimine Giriş	3	Z	TA	Türkiye'nin Yönetim Yapısı	3
Z	D	Türk Dili	2	Z	A	Kitle İletişim Araçları	3
Z	D	Yabancı Dil	4	Z	D	Türk Dili	2
Z	D	Beden Eğitimi ve Spor	1	Z	D	Yabancı Dil	4
Toplam temel alan dersleri			19	Toplam temel alan dersleri			19
Toplam alan dersleri			3	Toplam alan dersleri			3
Toplam seçmeli dersler			0	Toplam seçmeli dersler			0
Toplam diğer dersler			7	Toplam diğer dersler			9
TOPLAM			29	TOPLAM			31
III. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)				IV. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)			
S/Z	Grup	DERSİN ADI	Saat/kredi	S/Z	Grup	DERSİN ADI	Saat/kredi
Z	TA	Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri	3	Z	TA	Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri	3
Z	TA	Sosyal Politika	3	Z	A	Daktilo ve Yazma Teknikleri	3
Z	TA	İktisat II	3	Z	TA	Siyasal Düşünceler ve Rejimler	3
Z	TA	Sosyal Psikoloji	4	Z	TA	Plastik Sanayi Temel Kavramları	3
Z	A	Daktilo ve Yazışma Teknikleri	3	Z	TA	Türkiye Ekonomisi	3
Z	A	Yazınsal Türler	4	Z	D	Yabancı Dil	4
Z	D	Yabancı Dil	4	Z	D	Türk Dili	2
Z	D	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	2	Z	TA	Temel Fotoğraf	3
Toplam temel alan dersleri			13	Toplam temel alan dersleri			15
Toplam alan dersleri			7	Toplam alan dersleri			3
Toplam seçmeli dersler			0	Toplam seçmeli dersler			0
Toplam diğer dersler			6	Toplam diğer dersler			8
TOPLAM			26	TOPLAM			26
V. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)				VI. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)			
S/Z	Grup	DERSİN ADI	Saat/kredi	S/Z	Grup	DERSİN ADI	Saat/kredi
Z	TA	Kamuoyu	3	Z	A	Kitle İletişim Kur.	3
Z	A	Halkla İliş. Tem. Kav.	3	Z	A	Pazarlama	4
Z	TA	Motivasyon Sosyolojisi	4	Z	A	Halkla İliş. Mod.	3
Z	TA	Mesleki Yabancı Dil	3	Z	TA	Motivasyon Sosyolojisi	4
S	S	İletişim Tarihi	3	Z	A	Tanıtmaya	3
S	S	Turizm	3	Z	TA	Mesleki Yabancı Dil	3
S	S	Reklam Tasarımı	3	S	S	Reklam Yapımı	3
Toplam temel alan dersleri			10	Toplam temel alan dersleri			7
Toplam alan dersleri			3	Toplam alan dersleri			13
Toplam seçmeli dersler			9	Toplam seçmeli dersler			9
Toplam diğer dersler			0	Toplam diğer dersler			0
TOPLAM			22	TOPLAM			29
VII. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)				VIII. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)			
S/Z	Grup	DERSİN ADI	Saat/kredi	S/Z	Grup	DERSİN ADI	Saat/kredi
Z	A	Haberleşme Hukuku	3	Z	A	İletişim ve Etik	3
Z	TA	Piyasa ve Kamuoyu Araş. I	3	Z	TA	Fikri Haklar	3
S	S	Halkla İliş. Plan. Ve Uyg. I	2	Z	TA	Piyasa ve Kamuoyu Araş. II	3
S	S	Siyasal İletişim	3	S	S	Halkla İliş. Plan ve Uyg. II	3
Toplam temel alan dersleri			3	Toplam temel alan dersleri			6
Toplam alan dersleri			3	Toplam alan dersleri			3
Toplam seçmeli dersler			5	Toplam seçmeli dersler			6
Toplam diğer dersler			0	Toplam diğer dersler			0
TOPLAM			11	TOPLAM			15

TA:Temel alan A:Alan S:Seçmeli D:Diğer

Kaynak: T.C. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi

Tablo 2.6.'nın incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, programda toplam 62 ders yer almaktadır. Programda yer alan derslerin 29'u temel alan dersleri, 12'si alan dersleri, 10'u seçmeli dersler ve 11'i de diğer derslerdir.

Programda öğrencilere toplam 189 kredi/saatlik ders okutulmaktadır. Bunlardan 92 kredi temel alan dersleri, 38 kredi alan dersleri, 29 kredi seçmeli dersler ve 30 kredi diğer dersler oluşturmaktadır. Seçmeli derslerin tümü zorunlu seçmeli ders olarak değerlendirilmektedir.

Bölüm programının toplam ders kredisinin (189) yüzde 49'u temel alan derslerinden, yüzde 20'si alan derslerinden, yüzde 15'i seçmeli derslerden ve yüzde 16'sı, diğer derslerden oluşmaktadır.

Halkla İlişkiler ve Tanıtım bölümünde, temel alan derslerinin toplam kredileri/saatleri alan derslerine göre oldukça fazladır. Programda, ilk iki yıl boyunca diğer bölümlerle ortak dersler bulunup, seçmeli dersler üçüncü yıldan itibaren başlamaktadır.

Genel olarak bir ders saati/kredisi (3) olarak belirlenmiştir.

Altı yarıyıl boyunca zorunlu yabancı dil derslerinin yer alması, iletişim becerilerinin artmasına katkı sağlayıcı bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

Ankara Üniversitesi, İletişim Fakültesi öğretim programlarında okutulan derslere bakıldığında, temel alan derslerinin kredilerinin yüzdeler olarak alan derslerinden fazla olduğu gözlenmektedir. İlk iki yılda seçmeli derslerin bulunmadığı ve ortak dersler yapıldığı görülmektedir. Bu durum, Ankara Üniversitesinin, İstanbul'a kıyasla iletişim eğitime başlama süresi, sinema-televizyon, halkla ilişkiler sektöründe İstanbul'un işgücü ağırlığı gibi nedenlerle öğretim elemanı sağlanması bakımından kısıtlılıklarla bağdaştırılmaktadır. 3984 sayılı kanun ile özel radyo ve televizyon kuruluşlarının resmi yayın yapabilme yetkisi kazanmaları ise, 1994 yılı sonrası dönemlerde öğrencilerin mesleki alandaki becerilerinin gelişimine ve istihdama katkı sağlayabilmektedir. Bu açıdan, kalite güvencesinin beklentileri doğrultusunda, özellikle

alan derslerinin, kuramsal yaklaşımların öngördüğü beceri arzı boyutunda geliştirmeye açık bir konumda oldukları söylenebilmektedir.

2.4. Fakültelerin Öğretim Programları Açısından Karşılaştırması

Düzenlenen tablolardaki (Tablo 2.1.-2.6.) verilere dayalı olarak, 1993-1994 akademik yılı öğretim programında:

Ders sayıları açısından karşılaştırıldıklarında, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesinin öğretim programlarında, her üç bölümde de, alan derslerinin sayısının temel alan derslerden daha fazla olduğu, buna karşılık Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesinde temel alan derslerinin sayısının alan derslerinden daha fazla olduğu belirlenmektedir. Programlardaki seçmeli dersler bakımından ise, temel alan dersi özelliklerinin daha fazla olduğu görülmektedir.

Ders kredileri/saatleri yönünden, her üç bölümde de, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesinde alan derslerinin toplam kredileri temel alan derslerinin kredilerinden fazla iken; Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesinde temel alan derslerinin kredileri alan dersleri kredilerinden daha fazladır. Genel olarak bir ders kredisi, AÜ İletişim Fakültesinde (3), İÜ İletişim Fakültesinde ise (1) düzeyindedir.

Bölümlerin programlarındaki ders sayıları toplamı İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesinde daha fazla sayıda iken; ders kredileri/saatleri yönünden Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesinin programının yaklaşık iki katı fazla olduğu belirlenmektedir.

Yabancı dil becerilerinin gelişimine her iki Fakültede de önem verilmektedir.

İlgili dönemdeki öğretim programlarında yer alan derslerde, her iki Fakültede de bilgi ve beceri geliştirmeye yönelik dersler bulunmaktadır. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesinde, ders kredilerinin (3) saat olarak belirlenmiş olmasının, verilen bilginin kuramsal ve uygulamalı olarak edinimine, becerilerin de bilişsel ve uygulamalı olarak kazanılmasına daha fazla katkısı olduğu varsayılmaktadır. Ancak, İstanbul Üniversitesi

İletişim Fakültesi programlarında bilgi ve beceri geliştirmeye yönelik dersler bulunsalar dahi, (1) saat olan ders süresinin, bilginin kuramsal boyutunu genişletse bile uygulamalı boyutunda; becerilerde ise bilişsel ya da uygulamalı boyutta eksiklik yaratabileceği düşünülmektedir. Ayrıca, mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerilerin kazandırıldığı alan dersleri; İstanbul Üniversitesinde öğretim için tahsis edilen saat/kredi açısından olduğu gibi, Ankara Üniversitesinde de ders sayısı olarak göreceli azdır. Bu açıdan, sağlanan bilgi ve beceriler kuramsal yaklaşımların öngördüğü kalitede çıktı elde edilmesini güçleştirmekte, değinilen beceri eşitsizliğini yaratmaktadır. Bu durum, mezunların yetkinlikleri konusunda iletişim fakülteleri ve işgücü piyasası arasındaki görüş ayrılıklarından da (Tokgöz, 2003:19) anlaşılmaktadır.

2.5. İletişim Programları Mezunlarının Çalışma Alanları

Türkiye’de, 1950 yılında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi bünyesinde kurulmuş olan Gazetecilik Enstitüsü’nde verilen gazetecilik eğitimi ile başlatılan iletişim eğitimi ile, kuruluşundan itibaren çok sayıda mezun veren bu yükseköğretim kurumunun mezunları arasında Uğur Dündar, Orhan Pamuk, Tuna Huş, Jülide Gülizar, Doğan Heper, Orhan Koloğlu, (...) gibi tanınmış kişiler bulunmaktadır (T.C. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, 2002:48-104). Ankara Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu’nun 1992 yılında İletişim Fakültesine dönüşmesini takiben, öncesinde de dört yıllık lisans eğitimi veren Kuruluş, iletişim alanında akademik araştırmalara öncülük yapmış ve pek çok mezun vermiştir (Alemdar ve Erdoğan, 1998). Türkiye gibi genç işgücüne sahip ülkelerde, başta eğitim düzeyi olmak üzere, iş deneyimi, yabancı dil(ler) bilgisi gibi kişisel beceriler ön plana çıkmış; akademik derecenin prestiji yanı sıra, iletişimin popüler bir alan olması da, genel olarak yükseköğretime talebin artmasında etkili olmuştur.

Öğrencilere kazandırılan bilgi, beceri ve yetkinlikler doğrultusunda, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesinde yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre; bir önceki yıla (yüzde 44,2) göre yüzde yirmi iki oranında artışla, öğrencilerin yüzde 53,8’i üniversite eğitiminin iş bulmayı kolaylaştıracağına ya da mutlaka iş bulmayı sağlayacağına inancına sahip olmuştur (Altun, 1994:19). Beceri kazanma, iletişim araçlarını kullanma becerilerini öğrenmeye ve öğrencinin yatkınlığı yönünde

yeteneklerinin geliştirilmesine dayandırılmakta, kişilerarası iletişim de eğitim programlarının vazgeçilmez bir unsuru olarak görülmektedir (Özbek, 1993:322-323).

İletişim Fakültelerinden mezun olanların, genelde Radyo-Televizyon ve Sinema, Gazetecilik, Halkla İlişkiler ve Tanıtım ile Halkla İlişkiler ve Reklamcılık bölümlerinden mezun oldukları belirtilmektedir.

Temel istihdam alanı olarak çoğunluğu özel kuruluşlardan oluşan medya sektörü öngörülmektedir. Ancak, sektörde bir iş bulmak kadar, kalıcı olmanın güçlükleri de ayrı bir ikilem yaratmaktadır. Avrupa ekonomilerinde değişik etkiler yaratan küreselleşme, Türkiye'deki krizlerin sebeplerinden olmuş (Karaçor, 2016:379), Şubat 2001 ekonomik krizi sonrasında, medya sektöründe beş bine yakın çalışan işlerini kaybetmiştir (Dağtaş, 2003:144). Bu sayı içinde iletişim mezunlarının oranını belirleme imkanı yoktur. Ancak, mezunların medyada istihdam oranlarının yüksek olmadığı çıkarımına dayalı olarak (Altun, 2012:420), işlerini kaybedenlerin içinde iletişim fakülteleri mezunlarının oranının yüksek olmadığını söylemek mümkündür.

Sonuç olarak, sektörel istihdamda iletişim fakültesi mezunlarının yanı sıra, başka fakültelerin mezunlarının, özellikle siyaset bilim ve hukuk ile ilgili fakülte mezunlarının da ağırlıklı olarak tercih edildiği bilinmektedir. Bu da, sektörde çalışanların özgeçmişlerinden kolayca anlaşılmaktadır. Bunun sebebi mezunların nitelikleriyle ilgili olabilmektedir. Niteliğin içeriğine bakıldığı zaman sektörün mezunlardan beklediği beceri ve yetkinlikler olduğu söylenebilir. Dün olduğu gibi bugün de kuramda değinilen “algılanan kalite” ön plana çıkmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. İLETİŞİM EĞİTİMİNDE YENİDEN YAPILANMA

Yirmi birinci yüzyıl ile birlikte eğitim ve öğretimin amaçlarında ve tanımlarında farklılıklar meydana gelmiştir. 20. Yüzyılda yaygın olan ve odağında davranışçılık olan yaklaşım yerini, yapılandırmacılık anlayışına bırakmıştır. Yapılandırmacılık yaklaşımı ile de Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın odaklarından olan öğrenci merkezli eğitim ve Avrupa Kredi Transfer Sistemi (AKTS) ile; öğrencileri araştırmacılığa yönelten, öğrenme sürecinde inisiyatif almalarını sağlayan, analitik ve eleştirel bakış açısı kazandıran ve “problem temelli” öğrenme, “proje temelli” öğrenme gibi bilişsel modellerin irdelendiği bir süreç anlaşılmaktadır (The European Students' Union, 2015:1-5). Bu bağlamda öğrenci özgürdür ve öğrenmeden kendisi sorumludur.

3.1. Avrupa Yükseköğretim Alanı (Bologna Süreci)

Avrupa Yüksek Öğretim Alanı yaratma düşüncesinin temelinde yükseköğretimin paydaşlarından, endüstri ve ekonomi gibi Avrupa'nın itici gücü niteliğindeki işveren kesiminin nitelikli iş gücünün sektöre kazandırılması ihtiyaç ve talepleri yer almaktadır. İnternet'in 1991 yılından itibaren yaygınlaşmaya başlaması ile bilgi çağına giriş hızlanmış, sektörde önemli pozisyonlarda bulunan üst düzey yöneticilerin profillerinde de niteliksel farklar oluşmuştur. Bu yöneticilerin öngördükleri işe alma politikaları da, kuruluşlarında, rekabet güçlerini arttırıcı, çağa uygun bilgi ve becerilere sahip profesyonel kişilerin istihdam edilmesi doğrultusunda farklılaşmıştır.

Tüm Avrupa ülkelerini ve özellikle AB'ni ilgilendiren ortak sorun, ülkelerin çok farklı üniversite geleneklerine, farklı eğitim süreç ve kalitelerine sahip olmalarıdır. Bunların bilincinde olarak, AB ve çevresindeki ülkelerin yükseköğretim sistemlerinin uyumlaştırılması, yakınlaştırılması ve uzun dönemde bir Avrupa Yükseköğretim Alanı oluşturulması ile küreselleşme olgusunun hakimiyet sürdüğü dünyada, bilim ve teknolojide rekabet gücünün geliştirilmesine katkı sağlanacağı düşünülmüştür (YÖK, 2007:28).

3.1.1. Bologna Bildirgesi Hedefleri ve Yapılan Düzenlemeler

Bologna şehrinde 1999 yılında 29 katılımcı ülkenin katıldığı konferans akabinde yayınlanan Bologna Bildirgesi'ndeki, 2010 yılına kadar Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın oluşturulması için katılımcı her ülkenin ulaşması planlanan hedefler ve bu doğrultuda üst düzey kuruluşlar tarafından yapılan düzenlemeler aşağıda özetle verilmektedir (YÖK, 2010a:9-10).

Kolay Anlaşılabilir ve Karşılaştırılabilir Bir Akademik Derece Sistemi :

Yükseköğretimde Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi oluşturulması amaçlanmaktadır.

Bologna sürecinde, 2005 yılında Bergen Bakanlar Konferansı'nda kabul edilen "Avrupa Yükseköğretim Alanı için Yeterlilikler Çerçevesi" (QF-EHEA: *Qualifications Framework for European Higher Education Area*) üç yükseköğretim düzeyini (lisans, yüksek lisans, doktora) kapsamaktadır. Yükseköğretim alanında yeterlilik, "herhangi bir yükseköğretim derecesini başarı ile tamamlayan bir kişinin neleri bilebileceği, neleri yapabileceği ve nelere yetkin olacağını" belgelendirmekte olup; Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi ise, "ulusal düzeyde veya bir eğitim sistemindeki yeterlilikleri ve bunların birbirleriyle ilişkisini açıklayan, ulusal ve uluslararası paydaşlarca tanınan ve ilişkilendirilebilen yeterliliklerin belirli bir düzen içerisinde yapılandırıldığı bir sistem" olarak anlaşılmaktadır (YÖK, 2010a:19-20). Türkiye Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi (T.U.Y.Ç.) kapsamında Temel Alan Yeterliliklerinin tanımlanması çalışmalarına esas teşkil etmek üzere *International Standard Classification of Education (ISCED)* adıyla bilinen istatistiki veri sistemi ISCED 97'de belirlenen - ülke ihtiyaçlarına göre zaman içerisinde değişiklik gösterilebilen- temel alanlar benimsenmiştir. Daha sonra, yayınlanmış olan ISCED 2011'de, temel alanlarda değişiklik olmadığı görülmektedir. Ancak, ISCED 2013'de temel alanların sayısında genişleme ve artış olmuştur (Eurostat, 2016b). Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi'nin (T.Y.Y.Ç.) hazırlanarak, Yükseköğretim Kurulu tarafından tamamen onaylanması 21.01.2010 tarihli Genel Kurul kararı ile olmuştur. "Öğrencilerin bir programdan mezun oluncaya kadar kazanmaları gereken bilgi, beceri ve yetkinlikleri tanımlayan ifadeler olan program yeterlilikleri belirlendikten sonra programın içeriği, yapısı, dersleri ve öğrenme kazanımları oluşturulmaktadır" (YÖK, 2010a:29).

Öğrenme kazanımları, “program mezunlarının bilmeleri, anlamaları ya da yapmaları gereken kazanımlar” olarak tanımlanmakta, “Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi ve Ulusal Yeterlilikler Çerçevesinin öğrenme kazanımları temeline dayandırıldığı” belirtilmektedir (Günay, 2012:18-19). Bunun yanı sıra, lisans düzeyinde, “öğrencilerin bilgileri uygulayabilme, verileri yorumlayabilme ve değerlendirme, analiz edebilme, çözüm önerileri geliştirebilme yeteneği olarak tanımlanan beceri olgusunun ve *beceri yaklaşımının* ön plana çıktığı” ve “çeşitli ülkelerin vardıkları uzlaşma sonucunda becerilerin, zihinsel, bireysel, sosyal ve zihinsel bağımsızlık olarak dört grupta ele alındıkları” belirtilmektedir (Güneş, 2012:2,4). T.Y.Y.Ç. ile derecelere göre seviye tanımlayıcıları yeterlilikler ve elde edilebilen belgeler saptanmıştır.

Üçlü derece (Lisans/ Yüksek Lisans/ Doktora) programlarına sahip yükseköğretim sistemine geçiş hedeflenmektedir.

UNESCO tarafından saptanan ISCED kodları ile uluslararası eğitim sistemleri izlenebilmektedir. 1997 yılında hazırlanan kodlama sistemi yerine ISCED 2011 yayınlanmıştır. Ayrıca, üç dereceli yükseköğretim sistemine göre kodlarda değişiklik yapılmıştır. Böylece, ISCED 2011’de önlisans ve dengi 5., lisans ve dengi 6., yüksek lisans ve dengi 7. düzey ile doktora ve dengi eğitim 8. düzey olarak tanımlanmıştır (UNESCO, 2012:63). Bu sistem içinde Türkiye için 5. düzey ön lisans, 6. düzey lisans, 7. düzey yüksek lisans/ master, 8. düzey doktora derecelerini temsil etmektedir. Türkiye’de, Fakültelerin bu sistemi Bologna süreci başlamadan da uygulamakta oldukları bilinmektedir. 1981 yılında çıkan Yükseköğretim Kurulu Yasası ile lisans – yüksek lisans – doktora dereceleri tanımlanmıştır. Bu şekli ile Avrupa Yüksek Öğretim Alanı için öngörülen birinci düzeydeki (lisans), ikinci düzeydeki (yüksek lisans) ve üçüncü düzeydeki (doktora) eğitim dereceleri Türk yükseköğretim sisteminde mevcut bulunmaktadır. Avrupa’dan farklı olarak Türkiye’de kısa süreli (önlisans) eğitim uygulaması da bulunmaktadır (YÖK, 2010a:19, 25).

Düzeyler arasında geçişin nasıl yapılacağıının tanımlanması istenmektedir.

“Düzeyler arası geçiş, öğrencilerin öğrenim gördükleri herhangi bir düzeyden (ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora) bir üst seviyeye geçişlerini ifade etmekte olup, Türkiye’de belirli bir mevzuat çerçevesinde uygulanabilirliği” söz konusudur. Üst

düzeyle geçişi olmayan alanlardaki geçiş sorunlarının yükseköğretim alanında ulusal yeterlilikler çerçevesinin tamamlanması ile aşılacağı öngörülmüştür (YÖK, 2010a:19). Türkiye’de düzeyler arasında geçişler için YÖK tarafından hazırlanan yönetmelikler belirleyici olmaktadır. Türkiye’de, önlisans programlarından mezun başarılı öğrencilerin lisans tamamlama imkanlarını arttırmak amacıyla Dikey Geçiş Sınavı (DGS) kontenjanları artırılmıştır (YÖK, 2014:14).

Diplomaların ve Öğrenim Sürelerinin Tanınması:

Üye ülkelerde Diploma Eki (DE/DS: *Diploma Supplement*) uygulamasına geçilmesi hedeflenmektedir.

Yükseköğretim kurumları tarafından diplomaya ek olarak verilen, bir ülkede verilmiş olan diploma derecelerinin diğer ülkelerdeki ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından kabul edilmesi amacıyla düzenlenen ve öğrencilerin öğrenim süreleri boyunca kazandıkları beceri ve yetkinlikleri daha iyi anlatabilmelerine yardımcı, yaygın bir Avrupa dilinde düzenlenmiş bir belge olarak kullanılabilir. Bu uygulamaya Türkiye’de 2005-2006 akademik yılında başlanılmıştır (YÖK, 2010a:41-42).

Avrupa Kredi Transfer ve Biriktirme Sistemi (AKTS/ *ECTS: European Credit Transfer and Accumulation System*): AKTS’nin tüm üye ülkelerde hayata geçirilmesi amaçlanmaktadır.

AKTS, “bir diploma programının veya dersin öngörülen öğrenme çıktılarını ve yeterliliklerle ifade edilen hedeflerini başarabilmesi için gereken iş yükü göz önünde tutularak hesaplanan bir kredi sistemi” olarak tanımlanmaktadır. Bir akademik yıl için AKTS kredisi 60 olarak belirlenmiştir (YÖK, 2010a:43).

Lizbon Tanıma Sözleşmesi çerçevesinde sözleşmeye dahil ülkelerde diploma ve derecelerinin tanınması için gerekli düzenlemelerin yapılması istenmektedir.

Tam adı “Avrupa Bölgesi’nde Yükseköğretimle İlgili Belgelerin Tanınmasına İlişkin Sözleşme” olan Lizbon Tanıma Sözleşmesi’ni Türkiye 2004 yılında imzalamış olup, 2007 yılında yürürlüğe girmiştir. Diploma Eki ve AKTS, bu Sözleşme’nin iki önemli aracıdır (YÖK, 2010a:40).

Diğer yandan, 2010 yılında 27561 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Yönetmelik ile, Türkiye’de yükseköğretimde çift anadal - yan dal programları resmi bir içerik kazanmış bulunmaktadır. Bu Yönetmelik ile Türkiye’de önlisans ve lisans düzeyindeki öğrencilerin yükseköğretim kurumlarındaki fakülte, yüksekokul, konservatuvar veya meslek yüksekokulu bünyesinde yer alan diploma programları arasında veya diğer yükseköğretim kurumlarındaki eşdeğer diploma programlarına yatay geçiş ile çift anadal, yandal ve yükseköğretim kurumları arasında kredi aktarımında uyulması gereken usul ve esaslar düzenlenmiş olup, daha sonra da 2011-2017 yılları arasında, değişiklikler yayınlanmıştır (T.C. Resmi Gazete, 2010; 2017).

Kalite Güvencesi Sistemi :

Avrupa standartları ile uyumlu ulusal kalite güvence sisteminin kurulması amaçlanmaktadır.

Yükseköğretimde Avrupa Kalite Güvence Birliği’nin (ENQA: *European European Association for Quality Assurance in Higher Education*) 2005 yılında yayınlamış olduğu Avrupa Yükseköğretim Alanı’nda Kalite Güvence İlke ve Standartları Yönergeleri/ *European Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area* (ESG 2005), bu konuda yürütülen çalışmalara önderlik etmiştir (YÖK, 2010a:34). Daha sonra yapılan revizyon ardından ESG 2015 yılında yayınlanmıştır. Aynı yıl içinde, YÖK tarafından, 29423 sayılı Resmi Gazete’de “Yükseköğretim Kalite Güvencesi Yönetmeliği” yayınlanmış ve 2005 yılındaki 25942 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan yönetmelik geçersiz olmuştur. Bu yeni Yönetmelik ile yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretim ve araştırma faaliyetleri ile idari hizmetlerinin iç ve dış kalite güvencesi, akreditasyon süreçleri ve bağımsız dış değerlendirme kurumlarının yetkilendirilmesi süreçleri düzenlenmiştir (T.C. Resmi Gazete, 2015).

Öğrencinin yükseköğretimde karar süreçlerine katılımının sağlanması istenmektedir.

ESG raporlarında öğrenciler paydaş olarak nitelendirilmekte, karar süreçlerine dahil edilmektedirler (YÖK, 2010a:49). ESG 2015 Raporunda “öğrenci merkezli” yaklaşım vurgulanmıştır. Öğrenci merkezli öğrenme, öğretim ve değerlendirmenin önemi artmıştır. Öğrenci, başvuru aşamasından sertifikalandırmaya kadar her aşamada

izlenecektir (Equip, 2016:4-5). Yine raporda, yükseköğretim kurumlarının, programların, öğrencileri öğrenme sürecinde aktif bir rol almaları hususunda teşvik etmesi ve öğrenci değerlendirmelerinin bu yaklaşımı yansıtması yönergede ortaya konulmaktadır (ENQA, 2015:5,8). Türkiye’de, Yükseköğretim Kalite Güvencesi Yönetmeliği’nde de, ulusal düzeyde oluşturulacak Yükseköğretim Kalite Kurulunda, diğer üyeler yanı sıra, “Öğrenci Temsilcisi”nin bulunmasına yer verildiği görülmektedir.

Ulusal kalite güvence faaliyetlerine uluslararası katılımın temin edilmesi hedeflenmektedir.

YÖK ile üye ülkelerin kalite güvence örgütlerini temsil eden Yükseköğretimde Avrupa Kalite Güvence Birliği/European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA) işbirliği içerisinde. Bu kuruluşun da işbirliği ile hazırlanan ESG 2015’de, kalite güvencesi standartlarının, iç kalite güvencesi, dış kalite güvencesi ve kalite güvence ajanslarından oluşmakta olup, her üçünün birbirleriyle ilgili olduğuna değinilmiştir. Raporda, “uluslararası uzmanların, süreçlerin gelişimine ve uygulanmasına farklı bir boyut kazandırmalarından dolayı dış kalite güvence sistemine katılımlarının tercih edileceği” bildirilmektedir (ENQA, 2015:3,10).

Türkiye Yükseköğretim Kalite Güvencesi Yönetmeliği’nde, özetle, 11. Maddede; yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretim faaliyetlerine dair kapsamlı bir iç değerlendirme raporu hazırlaması, bunun misyon, vizyon, stratejik hedefleri ile kalite güvencesine yönelik politikaları, akademik performans göstergelerini içermesi, programların T.Y.Ç.Ç. ile ilişkili öğrenme çıktılarına dayalı yapılandırılması ve akreditasyon ile ilgili çalışmalarının belirtilmesi gereği açıklanmıştır. Aynı Yönetmeliğin 12. Maddesine göre; yükseköğretim kurumları, Yükseköğretim Kalite Kurulu tarafından tanınan veya görevlendirilen dış değerlendiriciler ya da adı geçen Kurul tarafından Kalite Değerlendirme Tescil Belgesi yetkisi almış bağımsız kurumlarca dış değerlendirmeye tabi tutulmaktadır (T.C. Resmi Gazete, 2015).

“İç denetim ile birlikte kalite güvence politikasının önemli bir unsuru olan dış denetimin, genellikle ulusal kalite kuruluşları tarafından gerçekleştirilmekte” olduğu

belirlenmektedir (Özer vd., 2011:59). YÖK tarafından, eğitim disiplinlerine özel olarak çeşitli dernekler kalite güvencesi ve akreditasyon çalışmaları için yetkilendirilmektedir.

Hayat Boyu Öğrenme:

Tecrübeye ve okul dışı öğrenmelere dayalı yeterliliklerin formel öğretimdeki derecelere denkliğinin tanınmasına yönelik düzenlemelerin yapılması ve “formel, informel ve non-formel” yollarla elde edilen yeterliliklerin ölçülmesi ve belgelenmesi amaçlanmaktadır.

“Hayat boyu öğrenme, kişisel, toplumsal, sosyal ve istihdam ile ilişkili bir yaklaşımla bireyin, bilgi, beceri, ilgi, ve yeterliklerini geliştirmek amacıyla hayatı boyunca katıldığı her türlü öğrenme etkinliği” olarak tanımlanmaktadır. Türkiye’de, 2009 yılında kabul edilen “Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Strateji Eylem Planı”nda, eğitim kalitesinin artırılmasına yönelik öncelikler saptanmıştır. Kimi fakültelerde ikinci öğretim, uzaktan öğretim, e-öğretim programları veya Sürekli Eğitim Merkezleri açılmıştır (YÖK, 2010a:52-54). Türkiye’de, formel öğretimde, örgün öğretim, uzaktan öğretim, açıköğretim, ikinci öğretim gibi türler bulunmaktadır.

Bir T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı kuruluşu olan Ulusal Ajans, Avrupa Birliği başta olmak üzere diğer ülkeler ve uluslararası kuruluşlarla, eğitim ve gençlik alanında finansal destek, öğrenme ve hareketlilik fırsatları sağlayan programların yürütülmesi ve yenilerinin hayata geçirilmesi misyonu ile çalışmalarını yürütmekten sorumludur. Hayatboyu Öğrenme Programları bünyesinde yürütülmüş olan Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci, Grundtvig programları ile Gençlik Programı ve 5 uluslararası işbirliği programı Erasmus+ Programı başlığı altında toplanarak kolaylıklar sağlanması amaçlanmıştır. Avrupa Yükseköğretim Alanı’nın en etkili araçlarından olan, Erasmus + Programı ile eğitim, gençlik ve spor alanlarında yeni ihtiyaçlara yönelik Avrupa 2020 Stratejisi hedeflerine uygun olarak farklı sektörler arasında işbirliği teşvik edilmekte; Yükseköğretim alanına özel olarak ise, yükseköğretimde kaliteyi arttırmayı, yükseköğretim kurumlarının birbirleri ve iş dünyası ile işbirliğini güçlendirmeyi amaçlamaktadır (Ulusal Ajans, ?). Erasmus Programından başka, 2011 yılında Resmi Gazete’de yayınlanan 28034 sayılı “Mevlana Değişim Programına İlişkin Yönetmelik” ile yurtdışında ve yurtdışında eğitim veren yükseköğretim kurumları arasında öğrenci ve öğretim elemanı değişiminin işleyişi düzenlenmiştir (T.C. Resmi Gazete, 2011).

Ortak Dereceler:

Ülkeler arasında yükseköğretim alanında ortak derece ve diploma programlarının oluşturulması ve bunların karşılıklı olarak tanınması hedeflenmektedir.

Türkiye'nin Socrates programına katılımı sonrasında gelişen bu programlarda, öğrenci karşılıklı yürütülen bir derece programından mezun olunca, programın türüne bağlı olarak her iki kurumdan da diploma alma veya bir ortak diploma imkanına sahip olabilmektedir (YÖK, 2010a:55). Resmi Gazete'de, 2016 yılında 29849 sayılı "Yükseköğretim Kurumlarının Yurtdışı Yükseköğretim Kurumlarıyla Ortak Eğitim Öğretim Programlarına Dair Yönetmeliğin" yayınlanması ile 2006 yılında yayınlanan 26390 sayılı Yönetmelik yürürlükten kalkmıştır. 29849 sayılı Yönetmelikte: "İki veya daha fazla yükseköğretim kurumunun birlikte verdikleri eğitim sonunda öğrenci adına düzenledikleri birbirine bağlı tek (*joint*), birbirine bağlı çoklu (*dual*) veya birbirinden bağımsız çoklu (*double*) diplomalar *ortak diploma*; Bir yükseköğretim kurumunun Yükseköğretim Kurulu tarafından tanınan, yurt dışında bir ya da birden çok yükseköğretim kurumu ile müştereken açılan veya mevcut programlar kapsamında birlikte yürütülen eğitim ve öğretim programları "ortak program" adı altında tanımlanmıştır (T.C. Resmi Gazete, 2016). Türkiye, ortak üniversitelerin kurulması için 1992 yılından beri diğer devletlerle yaptığı ikili anlaşmalara yenilerini eklemiştir. 2005 yılından 2014 yılı başlarına kadar Türk ve dünya üniversiteleri arasında 176 ortak diploma programı imzalandığı belirtilmiştir. Merkezinde New York Devlet Üniversitesi olan SUNY Programları da ayrı bir tecrübe olmuştur (Çetinsaya, 2014:168).

3.2. İletişim Eğitiminin Yeniden Yapılanması

Türkiye'nin iki köklü üniversitesi olan İstanbul Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi İletişim Fakülteleri Bologna süreci içinde yukarıda anılan hedefler doğrultusunda çalışmalar gerçekleştirmişler ve gerçekleştirmeye devam etmektedirler. Adı geçen Üniversite ve Fakültelerinin İnternet web sitelerinde bulunan bilgilerden yararlanarak, yaptıkları çalışmalar izleyen paragraflarda özetlenmektedir.

Kolay Anlaşılabilir ve Karşılaştırılabilir Bir Akademik Derece Sistemi için;

- ✓ Yükseköğretimde Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi oluşturulması hedeflenmiştir.

Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi kapsamında ISCED kodları kullanılarak iletişim disiplini için İstanbul Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi İletişim Fakültelerinin her üç bölümünde de (Gazetecilik – Halkla İlişkiler ve Tanıtım – Radyo, TV ve Sinema) alan kodları tanımlamaları yapılmıştır.

Lisans öğretim programları dört akademik yıl içinde sekiz yarıyıl olarak düzenlenmiştir.

Değerlendirme sistemi ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Derslerle ilgili olarak: Ders adları, dersin amacı, konular, içeriği, AKTS ve kredileri, öğrenme kazanımları (bilgi, beceri, yetkinlikler), zorunlu/seçmeli oluşuyla ilgili bilgilendirmeler yapılmıştır.

- ✓ İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, programlarının amaç ve hedeflerinin, misyon ve vizyonu; Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi, Fakülte'nin misyon ve vizyonunu tanımlamıştır.
- ✓ Üçlü derece (Lisans/ Yüksek Lisans/ Doktora) yükseköğretim sistemine uygunluk sağlanmış olup, ek olarak ön lisans derecesi de verilmektedir.
- ✓ Düzeyler arasında geçişler için, YÖK tarafından hazırlanan Yönetmelikler'de yer alan kriterlere göre İstanbul ve Ankara Üniversitesi İletişim Fakülteleri'nde her üç düzeyde de geçiş yapılabilmektedir. Bölümlerin önceden ilan edilen kontenjanlarıyla sınırlı olarak Türk ve yabancı öğrenci kabul edilmektedir. Ayrıca Üniversiteler bünyesinde bulunan Sosyal Bilimler Enstitüleri tarafından, öğrenci, hayat döngüsü (ENQA, 2015:5) içinde izlenmektedir.

Diplomaların ve Öğrenim Sürelerinin Tanınması'na ilişkin olarak;

- ✓ İstanbul Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi İletişim Fakülteleri mezunu öğrencilere yaygın bir Avrupa dilinde (İngilizce) “Diploma Eki” verilmektedir.
- ✓ İstanbul Üniversitesinde, 2013-2014 yılından itibaren AKTS uygulama sistemine geçilmiştir. Ankara Üniversitesi ise 2004 yılında AKTS Yönergesi'nin Nisan 2004'den itibaren yürürlüğe girdiğini bildirmiş, 2017-2018 akademik yılından itibaren geçerli yeni düzenlemeleri Aralık 2017'de ilan etmiştir. İletişim Fakülteleri'nden, lisans derecesi ile mezuniyet için en az 240 AKTS şartı bulunmaktadır.

- ✓ Önceki Öğrenmenin Tanınması'na ilişkin olarak; İstanbul Üniversitesi, “diğer yükseköğretim kurumlarından yatay geçiş yapmak isteyen öğrenciler için Yükseköğretim Kurumlarında Ön Lisans ve Lisans Düzeyindeki Programlar Arasında Geçiş, Çift Anadal, Yandal ile Kurumlararası Kredi Transferi Yapılması Esaslarına İlişkin Yönetmelik ve Üniversite Senatosu'nun belirlediği esas ve şartların; Meslek Yüksekokullarından mezun olanların, bitirdikleri alanların devamı niteliğindeki lisans programlarına dikey geçişleri için Meslek Yüksekokulları ve Açık Öğretim Ön Lisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Devamları Hakkındaki Yönetmelik hükümlerinin uygulanmakta olduğunu” belirtmektedir. Ankara Üniversitesi ise, “Ankara Üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler, bazı derslerden belirli yönetmelikler çerçevesinde muaf olabilirler. Başka bir kurumda alınan dersin içeriğinin, Ankara Üniversitesinde verilen dersin içeriğine uygun olması ve ilgili fakülte/enstitü müdürlüğü tarafından onaylanması durumunda, öğrenci bu dersten muaf tutulabilir.” açıklamalarında bulunmuşlardır.

Kalite Güvence Sistemi kapsamında;

- ✓ 2015 yılında yayınlanan Yükseköğretim Kalite Güvencesi Yönetmeliği ardından, İstanbul Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi, kurumlarının “Kalite Güvence Yönergeleri” ni hazırlamışlardır. Akreditasyon sistemi ile ilgili bilgilendirme yapılmıştır.
- ✓ Her iki üniversitenin Kalite Güvence Yönergesi'nde, bir öğrenci temsilcisinin kalite komisyonu'nda bulunması kararlaştırılmıştır. İstanbul Üniversitesi, “Üniversitede öğrenci odaklılık kavramının bilincinde olunması ve bu bilincin yaygınlaştırılması için sağlanması”; Ankara Üniversitesi ise, “öğrenci merkezli öğrenme, öğretme ve değerlendirme çalışmalarını yapmak” hususlarına yer vermişlerdir.
- ✓ İletişim eğitimi akreditasyonu çalışmaları bir sivil toplum örgütü olan “İletişim Araştırmaları Derneği” (İLAD) tarafından izlenilmekte ve yürütülmektedir. 2018 yılı başlarında akreditasyon tescil belgesi alınmıştır.

Hayat Boyu Öğrenmeye ilişkin olarak;

- ✓ İstanbul Üniversitesi: Gazetecilik alanında bir lisans programı uzaktan öğretim; Halkla İlişkiler ve Tanıtım alanında iki lisans programı (biri lisans tamamlama) uzaktan öğretim; Radyo-TV-Sinema alanında bir lisans programı uzaktan öğretim türüne göre yapılandırılmıştır.
- ✓ Erasmus Programı kapsamında anılan Üniversitelerin İnternet web sitelerinde yayınlamış oldukları listeler incelenmiştir. Bu listelere göre; İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, Avrupa'daki yükseköğretim kurumlarıyla 2014-2017 yılları arasında başlamış olan ve 2021 yılına kadar sürecek çeşitli anlaşmalar yapmış olduğu görülmüştür. Bu anlaşmalar, lisans düzeyinde Almanya, Avusturya, Belçika, Estonya, Fransa, Hollanda, İspanya, İtalya, Letonya, Litvanya, Macaristan, Polonya, Portekiz ve Slovenya ile; yüksek lisans düzeyinde Almanya, Avusturya, Belçika, Estonya, Fransa, İspanya, İtalya, Letonya, Litvanya, Macaristan, Polonya, Portekiz ve Slovenya ile; doktora düzeyinde ise Avusturya, Estonya, İtalya, Macaristan ve Polonya'daki bazı yükseköğretim kurumları ile yapılmış olup, iletişim eğitiminin herhangi bir ya da belirli bölümlerinde okuyan öğrencilere yöneliktir (T.C. İstanbul Üniversitesi, ?b). Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesinin ise, 2014 -2017 yıllarında başlamış olan ve süresi 2020 ya da 2021 yılına kadar olan, lisans düzeyinde Belçika, Çek Cumhuriyeti, İspanya, Macaristan, İtalya, Letonya, Polonya ile iletişim eğitiminin tüm bölümlerini kapsayan; Almanya, Hırvatistan, Litvanya, Slovakya ile Gazetecilik; Avusturya, Hırvatistan, Hollanda ve Slovakya ile Radyo-TV-Sinema bölümü öğrencilerine yönelik, iki taraflı (giden-gelen) öğrenim amaçlı anlaşmalar bulunmaktadır. Yüksek lisans düzeyinde ise, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Letonya, Polonya ile iletişim eğitiminin tüm bölümlerini kapsayan; Litvanya ile Gazetecilik; Hollanda ile Radyo-TV-Sinema bölümü öğrencilerine yönelik, süresi 2020 ya da 2021 yılına kadar olan, iki taraflı öğrenim amaçlı anlaşmaları bulunmaktadır (T.C. Ankara Üniversitesi, ?b). Her iki üniversitenin de Mevlana Değişim Programı çerçevesinde çeşitli ülkelerle anlaşmaları vardır. Bu ülkelerin çoğunluğunu Asya ülkeleri oluşturmaktadır. Anlaşma “her alanda” olsa dahi, iletişim eğitimine dair somut bilgiye erişilememiştir.

Ortak Dereceler konusunda;

- ✓ İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi ve Almanya'daki Hochschule Bonn-Rhein-Sieg isimindeki yükseköğretim kurumu işbirliğinde 2014 yılından beri yürütülen “International Media Studies” adındaki iki dilli (Türkçe-Almanca) yüksek lisans programı bir çift diploma programı niteliğindedir. Öğrenciler iki yıllık eğitim boyunca Alman “Deutsche Welle” medya kuruluşunda staj imkanı elde etmektedir (Hatipoğlu, 2016:102).

İstanbul Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi İletişim Fakülteleri Bologna Bildirgesi'nde yer alan hedefler kapsamında, sürecin Türkiye'deki sorumlusu YÖK tarafından yapılan düzenlemeler doğrultusunda yukarıda sunulan gelişmeleri sağlamıştır. Her iki Üniversitede de akreditasyon çalışmalarında sonuç alınan çeşitli disiplinler mevcuttur. Çalışmaları süren, iletişim eğitiminin akreditasyonu ile ilgili nitel bir gelişme henüz görünür bir şekilde gerçekleşmemiştir; ancak yoğun çalışmalar sürmektedir.

3.2.1. İletişim Eğitiminde Programlar

Bologna sürecinde 2005 yılında Bergen' de gerçekleştirilen ve ulusal yeterlilikler çerçevelerinin oluşturulmasını karara bağlayan Bakanlar Zirvesi sonrasında, Yükseköğretim Kurulu tarafından 28.04.2006 tarih ve 2006/8 sayılı Yükseköğretim Kurulu Başkanlık Kararı ile kurulan Yükseköğretim Yeterlilikler Komisyonunun çalışmalarına uygun olarak yayınlanan, Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesinde, “Gazetecilik ve Enformasyon” başlığı altında, “İletişim bilimlerinin temel alanı içerisinde iletişim çalışmaları, halkla ilişkiler ve reklamcılık, görsel iletişim ve sinema alanları bulunmaktadır (...)” açıklamaları ile iletişim bilimi bir disiplin olarak kabul edilmektedir.

Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi'nde; 32 kod numarası ile, bilgi ağırlıklı eğitim ve öğretim türünde “Gazetecilik ve Enformasyon” temel alan kabul edilmiştir. Bu temel alanın açılımında ortaya çıkan metinde, İletişim Bilimleri alanı içinde: İletişim çalışmaları, halkla ilişkiler ve reklamcılık, görsel iletişim, sinema gruplandırması yapıldığı görülmektedir (YÖK, 2010c).

İletişim çalışmaları içerisinde;

gazetecilik, iletişim araştırmaları, iletişim eğitimi, iletişim ekonomisi, iletişim etiği, iletişim hukuku, iletişim kuramları, iletişim sistemleri, iletişim sosyolojisi, iletişim tarihi, kişilerarası iletişim, kitle iletişimi, kùltùrlerarası iletişim, medya okuryazarlığı, siyasal iletişim, radyo yayıncılığı, televizyon yapım-yönetimi ve uluslararası iletişim

alt başlıklarına yer verilmiştir.

Halkla ilişkiler ve reklamcılık içerisinde;

halkla ilişkiler, itibar yönetimi, kurumsal iletişim, pazarlama iletişimi ve reklamın yer aldığı görölmektedir.

Görsel iletişim içerisinde,

bilişim, canlandırma/animasyon, dijital iletişim, dijital oyun, dijital yayıncılık, etkileşim tasarımı, fotoğraf, göstergebilim, görsel tasarım, grafik tasarım, gülmece/karikatür, internet, internet gazeteciliği, video art, yeni iletişim teknolojileri ve web tasarımı;

Sinema içerisinde de;

belgesel film, film eleştirisi, film yapımı, film yapım yönetim, sinema ve estetik, sinema kuramları ve sinema tarihi

bulunmaktadır.

İletişim fakùltelerinde düzenlenen öğretim programlarında ve ders içeriklerinde fakùlteler arasında farklılıklar bulunmaktadır. Ders içeriklerinin, dersin amacının, hedefinin, dersin öğrenme kazanımlarının belirlenmesi ve müfredatın gözden geçirilmesinde öğretim elemanına düşen görevler söz konusu olmaktadır (YÖK, 2010a:28). Bunun, özerklik ve öğrenci merkezli yaklaşım doğrultusunda olması gereken bir uygulama olduğunu belirtmek gereklidir. İletişim eğitiminin kimi üniversitelerde iletişim fakùltesi adından farklı fakùltelerde de verilmekte olduğu görölmektedir. Bu durumun, iletişim eğitiminin istatistiksel olarak izlenmesinde zorluklar meydana getirdiği düşünölmektedir.

Türkiye’de iletişim eğitiminin;

İletişim ve İletişim Bilimleri Fakùltelerinde, Güzel Sanatlar, Güzel Sanatlar ve Mimarlık, Güzel Sanatlar ve Tasarım, Sanat ve Tasarım, Mimarlık Tasarım, Sanat ve Sosyal Bilimler, Uygulamalı Bilimler, Sosyal ve Beşeri Bilimler, İşletme, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler, İnsani Bilimler, Edebiyat, Fen-Edebiyat Fakùltelerinde,

verilmekte olduğu belirtilmektedir (Özkanal ve Özgür, 2017:8)

Bilgilendirme ve yükseköğretim kurumlarına öğrencileri yönlendirme amaçlı hazırlandığı düşünülen yabancı bir kaynakta (Bachelor Studies, ?), “Gazetecilik ve Kitle İletişimi” ana başlığı altında verilen ve 3-4 yıla yayıldığı belirtilen, kampüs/online ya da uzaktan eğitim türlerinde gerçekleştirilebilen lisans düzeyinde programlar şöyle gruplandırılmaktadır:

- a) İletişim (*Communication*)
- b) Film Çalışmaları (*Film Studies*)
- c) Gazetecilik (*Journalism*)
- d) Medya (*Media*)
- e) Televizyon Çalışmaları (*Television Studies*)

Adı anılan ana başlık için, Avrupa özelinde de aynı grupta görülmüştür. Avrupa’da verilen eğitimde (a) iletişim konulu açılım şu şekildedir:

- Görsel-İşitsel İletişim (*Audiovisual Communication*)
- İş İletişimi (*Business Communication*)
- İletişim Yönetimi (*Communication Management*)
- Dijital İletişim (*Digital Communication*)
- Uluslararası İletişim (*International Communication*)
- Pazarlama İletişimi (*Marketing Communication*)
- Mesleki İletişim (*Professional Communication*)

Film Çalışmaları başlığı altında verilen alt başlıklar:

- Film Yapımcılığı (*Filmmaking*)
- Prodüksiyon (*Production*)
- Senaryo Yazımı (*Scriptwriting*),

Gazetecilik başlığı altında:

- Radyo -TV Haberciliği (*Broadcasting Journalism*),

Medya başlığı altında:

- Dijital Medya (*Digital Media*)
- Medya ve İletişim (*Media and Communication*)
- Medya and Tasarım (*Media and Design*)

- Medya Yönetimi (*Media Management*)
- Çoklu Ortam (*Multimedia*),

olarak gruplandırmalar yapıldığı görülmüştür.

Dünya genelinde öğretim programlarında bu konulara ek olarak başka ayrımlar da yer almaktadır:

Gazetecilik için;

Uluslararası Gazetecilik - Araştırmacı Gazetecilik – Fotoğraf Gazeteciliği

Film Çalışmaları için;

Belgesel Çalışmaları - Film Eleştirisi

yer alan programlar arasındadır.

Buradaki gruplandırmalarda, “iletişim”, Türkiye’deki düzenlemelerden farklı biçimde, radyo-televizyon, gazetecilikten ayrı tutularak, tek bir program olarak sunulmaktadır. Gazetecilik, radyo-televizyon-sinema alanlarında listelenen programlarda mesleki uzmanlaşmaya yönelik bir çeşitlendirme görülmektedir. Bazı programların, Türkiye’deki iletişim fakültelerinde bir/iki yıl süreli ders olarak adları geçmektedir.

İletişim programlarının bir unsuru olan yabancı dil eğitimi verilirken, bireyin/öğrencinin kendini ifade edebilmesini kolaylaştıracak, kişilerarası iletişim performansını artıracak, başta konuşma ve yazma olmak üzere, dinleme, okuma becerileri üzerinde de yoğunlaşmaktadır. Bu durumun bir örneği olarak, Almanya, İngiltere gibi ülkelerde hazırlanan başlıca Almanca/İngilizce yabancı dil eğitimi kitaplarındaki konuların, iletişimsel yaklaşıma (*communicative approach*) uygun olarak bu dört beceriye göre tasarlanması gösterilebilir. Genel İngilizce derslerine ek olarak kimi iletişim fakültelerinde verilmekte olan “Mesleki İngilizce” ya da “İş İngilizcesi” adları altındaki derslerde ise, bölümlere yönelik mesleki terimler, niteliksel/niceliksel verilerle sunum hazırlama gibi iş ortamında karşılaşılan söylemlerle öğrenme kazanımlarına katkı amaçlanmaktadır. Türkiye’de, kamu kuruluşları tarafından ilköğretim kademesinden başlayarak, iletişim eğitimini destekleyici çeşitli süreli yayınlar hazırlanmaktadır. Bu duruma yükseköğretim için verilebilecek örnekler arasında Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesinin yayınları, Ankara

Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, (...) İletişim Fakülteleri tarafından yayınlanan iletişim alanındaki bilimsel dergiler sayılabilmektedir.

3.2.2. İletişim Eğitiminde Öğretim Türleri

İstanbul ve Ankara Üniversiteleri İletişim Fakültelerinde verilen iletişim eğitiminde, 2017-2018 akademik yılında, gazetecilik - halkla ilişkiler ve tanıtım - radyo, televizyon ve sinema alanlarında, öğretim türlerinin lisans düzeyinde Üniversitelere göre açılımı :

İstanbul Üniversitesi

Gazetecilik alanında öğretim türleri;

Gazetecilik, Lisans Programı, Örgün Öğretim

Gazetecilik, Lisans Programı, Uzaktan Öğretim

Halkla İlişkiler ve Tanıtım alanında öğretim türleri;

Halkla İlişkiler ve Tanıtım, Lisans Programı, Örgün Öğretim

Halkla İlişkiler ve Tanıtım, Lisans Tamamlama Programı, Uzaktan Öğretim

Radyo -Televizyon ve Sinema alanında ise;

Radyo, Televizyon ve Sinema, Lisans Programı, Örgün Öğretim,

Radyo, Televizyon ve Sinema Lisans Programı, Uzaktan Öğretim,

şeklindedir.

Ankara Üniversitesi

Gazetecilik alanında;

Gazetecilik (yüzde 30 İngilizce dilinde), Lisans Programı, Örgün Öğretim

Gazetecilik, Lisans Programı, Örgün Öğretim (2018-2019 akademik yılında başlamaktadır.)

Halkla İlişkiler ve Tanıtım alanında;

Halkla İlişkiler ve Tanıtım, Lisans Programı, Örgün Öğretim

Radyo - Televizyon ve Sinema alanında ise;

Radyo, Televizyon ve Sinema (yüzde 30 İngilizce dilinde), Lisans Programı, Örgün Öğretim

Radyo,Televizyon ve Sinema, Lisans Programı, Örgün Öğretim (2018-2019 akademik yılında başlamaktadır.)

şeklindedir.

3.2.3. İletişim Eğitiminde Öğrenme Kazanımları

Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın öngördüğü hayat boyu öğrenme ve öğrenci merkezli yaklaşımın önemli kriterlerinden birisi de öğretim programlarına ilişkin bilgi - beceri ve yetkinliklerdir. İstanbul Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesinde iletişim eğitimi için belirlenen öğrenme kazanımları aşağıda aktarılmaktadır.

İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi:

Gazetecilik Bölümü – Lisans Programı - Örgün öğretim

BİLGİ: Gazetecilik temel kavram ve uygulamalarını bilir. Toplumsal, ekonomik ve siyasal gelişmelerle gazetecilik alanı arasındaki ilişkiyi kurar ve gazeteciliğin toplumsal işlevini derinlemesine kavrar. Kuramsal ve uygulamalı olarak bir bilimsel araştırmanın nasıl yapılması gerektiğini bilir. Yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde siyasal, ekonomik, kültürel ve toplumsal yapıların dinamiklerini ve bu dinamiklerin kavranmasına yönelik bilgiye sahip olur. İletişim alanındaki farklı kuram ve modelleri ve eleştirel çalışmalar kapsamında yer alan yaklaşımlara ilişkin kuram ve yöntemleri bilir. Bilgiyi gazeteciliğin gerektirdiği farklı tarzlarda, uygun bir dille ve etkili bir gazetecilik biçimi içinde sözcük, ses, görsel, imge gibi farklı bileşimler olarak yapılandırabilir. İçerisinde medyanın rol ve sorumluluklarının düzenlendiği anayasal, yasal ve uluslararası yasal çerçeveyi bilir. Haber medyasının normlarını, uygulamalarını ve halk tarafından algılanmasını etkileyen ulusal ve uluslararası düzeydeki düzenleyici, politik, ekonomik ve sosyal gelişmeleri kavrayabilir. Gazetecilik, bilgi teknolojisi ve toplum arasındaki ilişkileri ve haberlerin içeriğini ve yaygınlaştırılmasını etkileyen teknolojik gelişmeleri kavrayabilir. Sosyal bilimler, iletişim ve gazetecilik alanlarındaki gelişmeleri, yeni yaklaşımları, araştırma ve bilgileri takip ederek öğrenir ve bu yolla kendini geliştirebilir.

BECERİ: Gazetecilik mesleğini yürütebilmek için gerekli araç ve teknolojileri kullanabilir. Sosyal ve kültürel ortamdaki iletişim öğelerinin, sosyal psikolojik kökenli temel kaynaklarının ayırdına varır. Haberi, iletişim mesleği, dinleyici kitlesi ve hizmet edilen amaç için uygun şekil ve biçimlerde doğru ve açık bir şekilde yazabilir. Yaratıcı, yenilikçi ve anlaşılabilir bir şekilde alanıyla ilgili konularda yazılı, sözlü ve görsel anlatı biçimleriyle kendini ifade edebilir.

YETKİNLİKLER: Haber içeriğinin yerel, ulusal ve uluslararası alandaki etkilerini analiz edip kritik gözle değerlendirebilir. Gazetecilikte bilgi ve haber kaynaklarını bulmak ve değerlendirmek için araştırma yöntemlerini kullanabilir, elde ettiği bilgiyi mesleğine uygun olarak değerlendirir. Küresel ve yerel medya sektörlerinin yapılarını ve üretim süreçlerini kavrayarak, stratejileri ve tercihlerin, ve yayın politikalarını değerlendirebilir. Demokrasi, insan hakları, toplumsal, bilimsel ve mesleki etik değerlere uygun davranır. Irkçı, cinsiyetçi ve her türlü ayrımcı politikaların farkına varır, ayırt eder ve bunlara karşı duyarlı davranır.

Radyo Televizyon Sinema Bölümü – Lisans Programı - Örgün öğretim

BİLGİ: Kültürün oluşumu ve değişimi süreçlerine dair bilgi sahibidir. Kuramsal ve uygulamalı olarak bir bilimsel araştırmanın nasıl yapılması gerektiğini bilir. Siyaset, güç ve iktidar kavramlarını bilir. İletişim alanındaki tarihi, kuramsal kavramsal, ve hukuki yaklaşımları bilir ve uygular. Radyo ve televizyon temel kavram ve uygulamalarını bilir. Ekonominin temel kavramlarını bilir ve alanında uygulamalı analizler yapabilir. Fotoğrafçılıkla ilgili her kavramı bilir ve uygular. Yayın sistemleri, yayın politikaları ve AB'nin yayın politikasını bilir. Genelde sinema, özelde Türk sinema tarihini, kavramlarını, türlerini, uyarlamalarını, kuramlarını ve eleştirisini bilir, analitik düşünme ve eleştirel bakış açısı kazanır. Senaryo tekniklerini bilir ve uygular. Müziğin sosyolojik önemini bilir ve tarihsel olarak tartışabilir. Teknolojik gelişmeleri çok iyi takip eder, bilgisayar ve video sanatı alanındaki gelişmeleri bilir. Göstergebilim ve televizyon program türlerini bilir. Her tür televizyon metninin söylemini çözümleyebilir. İyi bir medya okur yazarıdır. Görsel ve işitsel yayınların denetim yöntemlerinin ve sansür uygulamalarının farkındadır. **BECERİ:** Röportaj yapma tekniklerini bilir. Radyo televizyonda nasıl program yapıldığını ve televizyon gazeteciliğinin ne olduğunu bilir, ve etik kodların mutlaka farkındadır. Radyoda stüdyo uygulamalarını bilir ve radyo yayıncılığı yapabilir. Sunuculuk ve oyunculuk alanında bilgi sahibidir. Sinema ve televizyonda görsel tasarım yaparak görüntünün temel ilkelerini ve estetiğini uygulayabilir. Film yönetmenliğini, canlandırma filmini, reklam filmini, kısa film yapmayı, belgesel film yapmayı bilir.

YETKİNLİKLER: Sosyal ve kültürel ortamdaki iletişim öğelerinin, sosyal psikolojik kökenli temel kaynaklarının ayırdına varır. Sanat ve kültürel miras konularında bilinçli ve duyarlıdır, sanatsal bakış açısı geliştirebilir. Kritik, yaratıcı ve bağımsız düşünebilme yeteneğine sahip olacaklardır. Ürettiği her yapıyı piyasa koşullarına göre düzenleyebilir ve pazarlayabilir. Kurgu tekniklerini bilir ve uygular.

Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü – Lisans Programı - Örgün öğretim

BİLGİ: Kültürün oluşumu ve değişimi süreçlerine dair bilgi sahibidir. Kuramsal ve uygulamalı olarak bir bilimsel araştırmanın nasıl yapılması gerektiğini bilir. Siyaset, güç ve iktidar kavramlarını bilir. İletişim alanındaki tarihi, kuramsal kavramsal, ve hukuki yaklaşımları bilir ve uygular. Halkla ilişkiler temel kavram ve uygulamalarını bilir. Reklam çözümleri yapabilir. Siyasal iletişim ve diplomasi alanında bilgi sahibi olarak lobi çalışmalarında bulunabilir. Ekonominin temel kavramlarını bilir ve alanında uygulamalı analizler yapabilir. Küresel ve yerel medya sektörlerinin yapı ve işleyişini bilir. Kurumsal iletişim yönetimini ilgilendiren uygulama ve değerlendirme bilgisine sahiptir.

BECERİ: Halkla ilişkiler alanına giren her türlü iletişim çalışmasını gerçekleştirir. Bireysel ve kurumsal sosyal sorumluluğun bilincinde olarak iletişim kampanyaları gerçekleştirir, sponsorluk projeleri hazırlayabilir. Reklam kampanyalarını oluşturur ve uygular.

YETKİNLİKLER: Sosyal ve kültürel ortamdaki iletişim öğelerinin, sosyal psikolojik kökenli temel kaynaklarının ayırdına varır. Sanat ve kültürel miras konularında bilinçli ve duyarlıdır.

Kritik, yaratıcı ve bağımsız düşünebilme yeteneğine sahip olacaklardır. Reklam ve halkla ilişkiler alanında metin yazma tekniklerini bilir ve uygular. Halkla ilişkiler kavram ve tekniklerini bilerek mesleki etik bağlamında teknolojiyi de kullanarak halkla ilişkiler etkinliklerini gerçekleştirebilir, olarak belirlenmiştir (T.C. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, ?a,b,c).

Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi:

Gazetecilik Bölümü – Lisans Programı (% 30 İng.) - Örgün öğretim

BİLGİ: 1. Yerel, ulusal ve ulus ötesi düzeyde siyasi, ekonomik, kültürel, toplumsal ve hukuki işleyişin kavranmasını sağlayacak disiplinlerarası bir bilgi ve yaklaşıma sahip olma. 2. İletişim alanına ve gazetecilik pratiğine özgü kuram bilgisine sahip olma ve bunları kullanma. 3. Toplumsal ekonomik ve siyasi gelişmelerle gazetecilik alanı arasındaki ilişkiyi kurma ve gazeteciliğin toplum içindeki rolü üzerine derinliğine bir kavrayışa sahip olma. 4. Gazetecilik alanının özgül tarihsel koşullarını Türkiye toplumsal tarihi bağlamında ayırt edebilme. 5. Medya örgütlerinin hedeflerini, finans ve piyasa koşullarını, örgütsel yapılarını ve süreçlerini bilme ve ilgili mevzuat hakkında bilgi sahibi olma 6. İletişim ortam ve araçlarına ilişkin mesleki bilgiye sahip olma.

BECERİLER: 1. İletişim ve medya alanıyla ilgili olay ve olguları kavramsallaştırma becerisine sahip olma, bilimsel yöntem ve tekniklerle inceleyebilme, verileri yorumlayabilme, değerlendirebilme, sorunları tanımlayabilme, analiz edebilme, kanıtlara ve araştırmalara dayalı çözüm önerileri geliştirebilme. 2. Haber toplama tekniklerini ve araştırma yöntemlerini kullanarak bilgiye ve habere erişebilme. 3. Asıl öneme sahip bilgiyi seçerek gazeteciliğin gerektirdiği farklı tarzlarda, uygun bir dille ve etkili bir gazetecilik biçimi içinde sözcük, ses, görsel imge gibi farklı bileşimler içinde yapılandırabilme.

YETKİNLİKLER: 1. Bireysel ve ekip çalışmalarında sorumluluk alma ve alınan görevi etkin bir şekilde yerine getirme. 2. Ekip kurma becerisine sahip olma ve ilgili teknik personelle uyumlu çalışma. 3. Zaman baskısı altında çalışabilme ve zamanı gerçekçi biçimde planlayabilme. 4. Gazetecilik faaliyetini örgütleyebilme ve planlayabilme. 5. Gazetecilikte haber ve bilgi üretimi sürecinde kamu nezdinde hesap verebilme. 5. Kaynaklar, yaklaşım ve yapım/uygulama ile ilgili seçimlerini açıklayabilme ve bu seçimlerin sorumluluğunu üstlenebilme. 6. Medya kuruluşlarının yapılarını ve üretim süreçlerini kavrayarak, onun strateji tercihlerini ve yayın politikasını değerlendirebilme. 7. Bir gazeteci olarak kendi gelişimine ilişkin sağlam tercihleri yapma. 8. Yeni medya teknolojilerinin olanaklarını kullanarak, yeni gazetecilik türlerinde ve alanlarında bu olanaklarla habercilik etkinliğini gerçekleştirme. 9. Gazetecilik ürünleri ile ilgili niteliğe ilişkin standartlar temelinde kapsamlı ve eleştirel bir değerlendirme yapma ve başkalarının eleştirilerine açık olma. 10. Yaratıcı ve yenilikçi biçimde kendisini ifade etme 11. Öngörülemeyen durumlara kendisini uyarılma ve inisiyatif alma. 12. Asıl öneme sahip bilgiyi belirli ilkeler temelinde ve aracın gereklerine uygun doğrultuda seçerek yorumlama, çözümlenme ve kamusal tartışmaya dahil etme. 13. Gazetecilik alanında hak ve yükümlülüklerini bilerek çalışma koşullarını eleştirel olarak

değerlendirme her türlü örgütlü mesleki dayanışmaya hazır olma. 14. Toplumsal sorumluluk ve kamu hizmeti anlayışı zemininde etkili bir gazetecilik biçimi geliştirerek üretim sürecinde yer alma. 15. Irkçı, cinsiyetçi ve her türlü ayrımcı politikalara karşı duyarlı davranarak her düzeyde demokratik yaşam pratiklerini güçlendirmek üzere etkinlikler planlayabilme ve bunları uygulayabilme. 16. Gazetecilik alanına ilişkin teknolojileri yetkin bir şekilde kullanabilme.

Radyo Televizyon Sinema Bölümü - Lisans Programı (%30 İng.) - Örgün öğretim

BİLGİ: 1. Yerel, ulusal ve ulus ötesi düzeyde siyasi, ekonomik, kültürel ve toplumsal işleyişin kavranmasını sağlayacak disiplinlerarası bir bilgi ve yaklaşıma sahip olur. 2. Başta iletişim alanı olmak üzere toplumbilim, hukuk ve siyasetle ilgili kuram ve yöntem bilgisine sahip olur.

3. İletişim süreçleri, yapıları ve ilgili mevzuat hakkında bilgi sahibi olur. 4. Modern toplumda görsel-işitsel medyanın önemi konusunda bir kavrayışa sahip olur. 5. Görsel-işitsel medya endüstrisini oluşturan teknolojik araçlar ve süreçler hakkında bilgi sahibi olur ve alanın temel araçlarını kullanır.

BECERİLER: 1. Başta görsel, işitsel alanlarla ilgili olmak üzere tüm toplumsal olay ve olguları kavramsallaştırma becerisine sahip olur, verileri bilimsel yöntem ve tekniklerle inceleyebilir, yorumlayabilir, değerlendirebilir, sorunları tanımlayabilir, analiz edebilir, kanıtlara ve araştırmalara dayalı çözüm önerileri geliştirebilir. 2. Bir konunun ilginç olup olmadığının yanında toplumsal değer taşıyıp taşımadığını ayırıştırabilir. 3. Bilgi birikimine ve estetik anlayışa dayalı her tür görsel işitsel içeriği (kısa film, belgesel, fotoğraf, reklam, jenerik, haber) tasarlayabilir, yazabilir, çekebilir ve okuyabilir. 4. Bilim, bilgi ve dünya görüşüyle ilgili yetkin bir kavrayışa sahip olur.

YETKİNLİKLER: 1. Bireysel ve ekip çalışmalarında sorumluluk alabilir ve alınan görevi etkin bir şekilde yerine getirebilir. 2. Ekip kurma becerisine sahiptir ve ilgili teknik personelle uyumlu çalışır. 3. Zaman baskısı altında çalışabilir ve zamanı gerçekçi biçimde kullanabilir. 4. Radyo, televizyon ve sinema alanlarındaki görsel-işitsel faaliyetleri planlar ve örgütleyebilir. 5. Görsel-işitsel üretim sürecinde kendisinin ve diğerlerinin gerçekleştirdiği işlere ilişkin değerlendirme yaparak, kendi gelişimine ilişkin sağlam tercihlerde bulunabilir. 6. Sosyal bilimler, iletişim ve film çalışmaları alanlarındaki gelişmeleri, yeni yaklaşım, araştırma ve bilgileri takip eder ve eleştirel bir şekilde değerlendirebilir. 7. Medya kuruluşunun stratejik seçenekleri ve editoryal politikalarını değerlendirebilir. 8. Görsel-işitsel metinlerde yer alan farklı anlatı düzeylerini ayırt edebilir, anlatılanların türsel evrimini ve türleri oluşturan siyasal, kültürel, toplumsal ve ekonomik dinamikleri kavrayarak anlatıyı oluşturan temel araçları kullanabilir. 9. Yaratıcı, yenilikçi ve anlaşılabilir bir şekilde yazılı, sözlü ve görsel anlatı biçimleriyle kendini ifade edebilir. 10. Her türlü sanat ve kültür etkinliğini takip edebilir ve bunlar hakkında eleştirel bir değerlendirme yapabilir. 11. Mesleki pratiklerinde iletişim kurduğu kişilerle empati kurabilir, çalışmalarının gerektirdiği dil ve kişilerarası iletişim becerilerini uygular. 12. Her düzeyde demokratik yaşam pratiklerini güçlendirmek üzere etkinlikler planlayabilir ve bunları uygulayabilir. 13. Irkçı, cinsiyetçi ve her türlü ayrımcı politikaları ayırt eder ve bunlara karşı duyarlı davranır. 14. Çalışacağı mecranın izleyici-dinleyici yapısının ve üretim hedeflerinin bilincinde olur. 15. Ürettiği

her türlü içeriğin (görsel, işitsel, bilimsel, yazımsal vb.) sahip olması gereken niteliklerine ilişkin net bir bakış ve kendi alanında gerçekleştirdiği faaliyetlerde mesleki farkındalık ve sorumluluk sahibi olur. 16. Alanıyla ilgili gerçekleştirdiği tüm çalışmalarda etik değerleri gözetir.

Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü – Lisans Programı – Örgün Öğretim

BİLGİ: 1.Yerel, ulusal ve ulusötesi düzeyde siyasi, ekonomik, kültürel, toplumsal ve hukuki işleyişin kavranmasını sağlayacak disiplinlerarası bir bilgi ve yaklaşıma sahip olur. 2. Halkla ilişkilerin ve reklamcılığın tarih ve bağlam bilgisini değerlendirir ve bu alanlardaki gelişmeleri takip eder. 3. Halkla ilişkiler ve reklamcılık uygulamalarında teori-pratik bütünlüğüne ilişkin genel bir nosyon taşır. 4. Halkla ilişkiler ve reklamcılık alanlarında yenimecraları tanır ve kullanır. 5. Halkla ilişkiler ve reklamcılığın pazarlama, tasarım, kamusal ilişkiler, kriz ve sorun yönetimi, kampanya yönetimi, siyasal ve örgütsel iletişim gibi alanlarla ilişkisini değerlendirir. 6.. Örgütlerin (kamu/özel/STK/medya) hedefleri, finans ve piyasa koşulları, yapıları ve süreçleri, halkla ilişkiler ve reklamcılık yaklaşımları ve önceliklerini ayırt eder.

BEKERİLER: 1. İletişim ve medya alanıyla ilgili olay ve olguları kavramsallaştırma becerisine sahip olur, bilimsel yöntem ve tekniklerle inceleyebilir, verileri yorumlayabilir, değerlendirebilir, sorunları tanımlayabilir, analiz edebilir, kanıtlara ve araştırmalara dayalı çözüm önerileri geliştirebilir. 2. Hedef kitesini tanır ve bir konu ya da görüş açısının yararlı olup olmadığını belirler. 3. Enformasyonu ürünün ya da aracın gereksinimlerine uygun biçimde, ilgililik temelinde yapılandırır, uygun araçlarla görselleştirir ve sözcüklerin, seslerin ve görüntülerin bileşimi olarak sunar. 4. Örgütlerin (kamu/özel/STK/medya) stratejik seçeneklerini ve işleyiş politikalarını değerlendirerek halkla ilişkiler ve reklamcılık etkinliklerini planlar ve örgütler.

YETKİNLİKLER: 1. Zaman baskısı altında çalışabilir ve zamanı gerçekçi biçimde planlayabilir. 2. Kaynaklarına, yaklaşımına ilişkin yaptığı tercihleri açıklar ve sorumluluğunu alır. 3. Uygulamada karşılaşılan ve öngörülemeyen karmaşık sorunları çözmek için bireysel ve ekip üyesi olarak sorumluluk alır ve kriz durumlarını yönetebilir. 4. Haklarını ve yükümlülüklerini bilir ve çalışma koşullarını eleştirel olarak değerlendirebilir. 5. İnsanlar, referans kitaplar, veri tabanları, haber ajansları ve internet gibi tüm gerekli kaynakları kullanır. 6. Yeni iletişim teknolojilerindeki gelişmeleri takip eder ve bu alandaki gelişmeleri meslek pratiğine uygular. 7. Hedef kitleler, kaynak sahipleri, denetleyiciler ve karar alıcılarla karşılıklı iletişim kurar ve sürdürür. 8. Halkla ilişkiler ve reklamcılıkta toplumsal sorumluluğu sergileyecek mesleki pratikler geliştirir. 9. Kamusal alandaki tartışmaları izleyerek etkili görüşlerin oluşturulmasına katkıda bulunur. 10. Halkla ilişkiler ve reklamcılık çalışmalarının gerektirdiği dil ve kişilerarası iletişim becerilerini uygular. 11. Örgüt, hedef kitle ve medya profesyonelleri arasında hakkaniyetli bir mesafeden ve bütünlüklü bir yaklaşımla etik ilkeleri gözetir. 12. Halkla ilişkiler uygulamaları içinde yurttaş katılımını artırabilecek politikaları geliştirir. 13. Her düzeyde demokratik yaşam pratiklerini güçlendirmek üzere etkinlikler planlayabilir. 14. Irkçı, cinsiyetçi ve her türlü ayrımcı politikalara karşı duyarlı davranır,

olarak saptanmıştır (T.C. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi, ?a,b,c).

Öngörülen beceri ve yetkinlikleri edinen öğrencilerin, mesleki yaşam için nelere hazırlıklı oldukları, ne tip sorunlarla baş edebilecekleri eğitimdeki tüm paydaşlarla birlikte, olası işverenlere de bir tür davranış haritası olarak sunulmaktadır.

3.2.4. İletişim Fakülteleri ve Öğretim Programları

Türkiye'nin Avrupa Yükseköğretim Alanına dahil olmasıyla birlikte, aradan geçen zamanda İletişim Fakültelerinin öğrenci sayılarındaki artışı izlemek amacıyla, YÖK'nun istatistiklerine erişilmiştir. 1992 yılından itibaren İletişim Fakülteleri adını alan ve daha sonra İletişim Fakültesi adıyla kurulan yeni yükseköğretim kurumlarına ait istatistiki verilere bu şekilde ulaşılabilmektedir. Ancak, iletişim eğitiminin kısmen ya da tamamen, farklı adlara sahip fakültelerde gerçekleştiği durumlarda oluşan veriler bu çalışmadaki istatistiklerde kapsam dışı tutulmuştur.

Erişilen verilere göre, Türkiye'nin AYA'na dahil olduğu 2001 yılından çok kısa bir süre öncesinde, 1999 – 2000 akademik yılında, Türkiye'deki ondört iletişim fakültesinin beşi vakıf üniversitelerinde yerleşik iletişim fakülteleridir.

Türkiye'deki İletişim Fakültelerinde, 1999 – 2000 akademik yılında okuyan (önlisans ve lisans) öğrenci sayısı 11.078'dir (YÖK, 2000:7). Aynı akademik yıl içinde, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesinde toplam öğrenci sayısı 2.019 olup; Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesinde toplam öğrenci sayısı 1.043'dür (YÖK, 2000:72, 58). İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesinde 59; Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesinde de 132 yabancı uyruklu toplam öğrencinin kayıtlı olduğu görülmektedir (YÖK, 2000:118, 112). Diğer İletişim Fakülteleri ile birlikte 1999 – 2000 akademik yılında Türkiye'de toplam 462 yabancı uyruklu öğrenci bulunmaktadır (YÖK, 2000:111-128).

Türkiye'nin AYA'na dahil olduğu 2001 yılından onbeş yıl sonrasına denk gelen 2016-2017 akademik yılına ait YÖK yükseköğretim istatistikleri incelenmiştir.

Elde edilen tablolardaki verilere göre 47 iletişim fakültesinin bilgi tabanında kayıtlı olduğu görülmüştür. Bunlardan 16'sı vakıf üniversitelerinde yerleşik iletişim fakülteleridir (YÖK, 2017b).

İletişim Fakültelerinde okuyan (önlisans ve lisans) öğrenci sayısı 49.940'dır. Aynı akademik yıl içinde, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesindeki toplam öğrenci sayısı 4.078 olup; Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesindeki toplam öğrenci sayısı 1.296'dır. Yine aynı dönemde İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesinde 163; Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesinde de 77 yabancı uyruklu toplam öğrencinin kayıtlı olduğu görülmüştür. Diğer iletişim fakülteleri ile birlikte 2016 – 2017 akademik yılında Türkiye'de toplam 1600 yabancı uyruklu öğrenci bulunmaktadır.

Türkiye'deki iletişim fakültelerinde, 2016 – 2017 akademik yılındaki toplam öğrenci sayısında, 1999 – 2000 akademik yılındaki toplam öğrenci sayısına göre (11.078/49.940) yüzde 450 artış; 1999 – 2000 akademik yılındaki yabancı uyruklu toplam öğrenci sayısına (462/1600) göre ise yüzde 346 artış meydana gelmiştir.

Yirmibirinci Yüzyıl kalite anlayışına ilişkin olarak, AYA projesi ile, yükseköğretimde kalite güvencesi sisteminin İstanbul ve Ankara Üniversitesi İletişim Fakültelerinde de benimsendiği görülmektedir. Dolayısı ile kalite güvencesinin bir aracı olan akreditasyon ile önceden belirlenmiş akademik ve alana özgü standartların Fakülte programlarında karşılanması için çalışmalar sürdürülmektedir. Kalitenin algılanabilirlik özelliğine dayalı olarak, Fakültelerde, paydaşların yükseköğretim kalitesi ile ilgili algıları üzerinde çalışmalar yapılmaktadır. Ekonomi bilimi açısından, Türkiye'de, İletişim Fakültelerinde yükseköğretim halen "saygın konum malı" olma özelliğini korumaktadır. Her iki Fakülte de, ülkedeki en çok tercih edilen İletişim Fakülteleri arasında ön sıralarda yer almaktadır. Değişen eğitim anlayışı ile, mesleki becerilerin gelişmesine ağırlık veren öğretim programlarında, öğrencinin öğrenme sürecinde aktif olması ve uygulamalara katılması beklenmektedir.

Ankara ve İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültelerinin öğretim programlarında Bologna süreci öncesine göre önemli sayılabilecek gelişmeler meydana gelmiştir. Kaliteye kuramsal yaklaşımlarda söz konusu olan tümdengelsel yaklaşım Bologna süreci sonrasında eğitimde önem kazanan yapılandırmacılıkla bağdaştırılmaktadır. Fakültelerde, gerek işgücü piyasalarından gelen öneriler, gerek iletişim bilimleri alanında yapılan çalışmalar ve gerekse AYA projesine uyum kapsamında, kalite

güvencesine yönelik hazırlıkların planlı şekilde yürütüldüğü anlaşılmaktadır. 21. Yüzyılda, sektörün beklentisi olan insangücü profilini şekillendirmeye yönelik olarak, öğretim programlarında beceri ve yetkinliklerin arttırılmasını sağlayacak mesleki gelişime yönelik derslere ağırlık verildiği gözlenmektedir. Her iki Fakültenin de bu gelişme ile, Bologna süreci öncesi oluşuma göre yol aldıkları belirlenmektedir. Bu durum da, kalite kuramlarında sözü edilen paydaşlar arası daha fazla işbirliğinin ve Türkiye’de yükseköğretimin kalite güvence aracı olarak kabul edilen akreditasyon sistemine girişin bir aşamasını oluşturmaktadır.

Avrupa Yükseköğretim Alanına katıldıktan sonra iletişim eğitiminin durumunun incelenmesine yönelik olarak, Ankara ve İstanbul Üniversiteleri İletişim Fakültelerindeki üç bölümün dört yıllık eğitim-öğretim dönemini kapsayan lisans öğretim programlarında verilen dersler Tablo 3.1. - 3.6.’da verilmektedir (T.C. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi,^{2d} ;T.C. Ankara Üniversitesi,^{2c,d,e}).

TABLO 3.1.

İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü 2017-2018 Akademik Yılı Lisans Öğretim Programı

I. YIL																	
I. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)						II. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)											
S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS	S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS		
Z	A	GZTK1318	Medya ve Siyaset	3	0	3	6	Z	TA	GZTK1365	Kültürel Antropoloji	3	0	3	6		
Z	A	GZTK1362	Temel Gazetecilik	3	0	3	6	Z	A	GZTK1366	Haber Toplama ve Yazma	3	0	3	6		
Z	A	GZTK1363	Kitle İletişim Kuramları	3	0	3	6	Z	A	GZTK1367	Türk Basın Tarihi	3	0	3	6		
Z	A	GZTK1364	İletişim Tarihi	3	0	3	6	Z	A	GZTK1368	Gazetecilik Türleri	3	0	3	6		
Z	D	ODAI0001	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	3	0	2	2	Z	D	ODAI0002	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tar. II	2	0	2	2		
Z	D	ODTD0001	Türk Dili I	2	0	2	2	Z	D	ODTD0002	Türk Dili II	2	0	2	2		
Z	D	ODYD0001	Yabancı Dil I	2	0	2	2	Z	D	ODYD0002	Yabancı Dil II	2	0	2	2		
S	S		Seçmeli dersler (bir ders)	1	1	S	S		Seçmeli dersler (bir ders)	1	1		
S		ODGS0001	Güzel Sanatlar I	1	0	1	1	S		ODGS0002	Güzel Sanatlar II	1	0	1	1		
S		ODBE0001	Beden Eğitimi I	1	0	1	1	S		ODBE0002	Beden Eğitimi II	1	0	1	1		
Toplam temel alan dersleri				0				Toplam temel alan dersleri				3					
Toplam alan dersleri				12				Toplam alan dersleri				9					
Toplam seçmeli dersler				1				Toplam seçmeli dersler				1					
Toplam diğer dersler				6				Toplam diğer dersler				6					
TOPLAM						TOPLAM						TOPLAM					
												19 31					
II. YIL																	
III. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)						IV. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)											
S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS	S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS		
Z	A	GZTK2359	Medya ve Türk Dış Politikası	3	0	3	5	Z	A	GZTK2363	Medya Etiği	3	0	3	5		
Z	A	GZTK2367	Sayfa Tasarımı	3	0	3	5	Z	A	GZTK2364	Uluslararası Haber Ajansları ve Ajans	3	0	3	5		
Z	A	GZTK2361	Medya Ekolojisi	3	0	3	5	Z	A	GZTK2366	Basın Fotoğrafçılığı	3	0	3	5		
Z	A	GZTK2362	Kitle İletişim Hukuku	3	0	3	5	S	S		Seçmeli dersler (üç ders)	9	15		
S	S		Seçmeli dersler (iki ders)	6	10	S		ODAK0001	Afet Kültürü	2	0	2	2		
S		HAIT2337	Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri	3	0	3	5	S		HAIT2341	Uluslararası ve Kültürlerarası İletişim	3	0	3	5		
S		HAIT2338	Medyada Metin Yazarlığı	3	0	3	5	S		HAIT2342	Medya Analiz Yöntemleri	3	0	3	5		
S		HAIT2339	Bütünleşik Pazarlama İletişimi	3	0	3	5	S		HAIT2343	Sosyal Psikoloji	3	0	3	5		
S		HAIT2340	Kitle İletişiminde Sosyal Sorumluluk	3	0	3	5	S		HAIT2344	Kitle İletişimi ve Tüketim	3	0	3	5		
S		RAST2369	Radio Yayıncılığı	2	2	3	5	S		RAST2375	Karşılaştırmalı Yayın Sistemleri	3	0	3	5		
S		RAST2377	Televizyonda Yapım Yönetim	2	2	3	5	S		RAST2376	Kurgu Tasarımı	3	0	3	5		
S		RAST2372	Kurgu Teknikleri	3	0	3	5	S		RAST2373	Sinematografi	2	2	3	5		
S		RAST2371	Senaryo	2	2	3	5	S		RAST2374	Türk Sinema Tarihi	3	0	3	5		
S		RAST2379	Reklam Filmi	3	0	3	5	S		HAIT2377	Siyaset Felsefesi	3	0	3	5		
S		RAST2378	Medyada İzleyici Dönüşümü	3	0	3	5	S		RAST2380	Dijital Radyo Uygulamaları	3	0	3	5		
Toplam temel alan dersleri				0				Toplam temel alan dersleri				0					
Toplam alan dersleri				12				Toplam alan dersleri				9					
Toplam seçmeli dersler				6				Toplam seçmeli dersler				9					
Toplam diğer dersler				0				Toplam diğer dersler				0					
TOPLAM						TOPLAM						TOPLAM					
												18 30					
III. YIL																	
V. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)						VI. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)											
S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS	S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS		
Z	A	GZTK3363	Yerel Gazetecilik	3	0	3	5	Z	A	GZTK3367	İletişim Çalışmalarında Araştırma	3	0	3	5		
Z	A	GZTK3364	Yazım Teknikleri	3	0	3	5	Z	A	GZTK3368	Uluslararası İletişim	3	0	3	5		
Z	A	GZTK3365	Medya Yönetimi ve Organizasyonu	3	0	3	5	Z	A	GZTK3369	Televizyon Gazeteciliği	3	0	3	5		
Z	A	GZTK3366	Araştırmacı Gazetecilik	3	0	3	5	Z	A	GZTK3370	Haber Analizi ve Editörlüğü	3	0	3	5		
Z	A	GZTK3371	İç Staj	2	2	3	3	S	S		Seçmeli dersler (iki ders)	6	10		
S	S		Seçmeli dersler (iki ders)	6	10	S		GZTK3373	Veri Gazeteciliği	3	0	3	5		
S		GZTK3372	Medyada Temsil Türleri ve Sosyolojisi	3	0	3	5	S		HAIT3378	Kişilerarası İletişim	3	0	3	5		
S		HAIT3426	Siyasal Reklamcılık	3	0	3	5	S		HAIT3379	Medya Okuryazarlığı	3	0	3	5		
S		HAIT3374	Kurumsal İletişim	3	0	3	5	S		HAIT3380	Kamuoymu Araştırmaları	3	0	3	5		
S		HAIT3375	İkna Kuramları ve Retorik	3	0	3	5	S		HAIT3427	Dijital İçerik Üretimi	3	0	3	5		
S		ODSK0001	Şehir ve Kültür-İstanbul	2	0	2	2	S		HAIT3381	Sosyal Medya	3	0	3	5		
S		HAIT3377	Sağlık İletişimi	3	0	3	5	S		RAST3442	Görsel Haberçilik	2	2	3	5		
S		RAST3436	Film Kuramları	3	0	3	5	S		RAST3440	Sinemada Türler	3	0	3	5		
S		RAST3444	Film Çözümlemeleri	3	0	3	5	S		RAST3443	Yeni İletişim Ortamları	3	0	3	5		
S		RAST3439	Canlandırma Teknikleri	3	0	3	5	S		RAST3445	Belgesel Film	2	2	3	5		
S		RAST3438	Televizyon Analizi ve Eleştirisi	2	2	3	5										
Toplam temel alan dersleri				0				Toplam temel alan dersleri				0					
Toplam alan dersleri				15				Toplam alan dersleri				12					
Toplam seçmeli dersler				6				Toplam seçmeli dersler				6					
Toplam diğer dersler				0				Toplam diğer dersler				0					
TOPLAM						TOPLAM						TOPLAM					
												21 33					
												18 30					
IV. YIL																	
VII. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)						VIII. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)											
S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS	S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS		
Z	A	GZTK4365	AB Medya ve Demokrasi	3	0	3	5	Z	A	GZTK4369	Mezuniyet Projesi	3	0	3	5		
Z	A	GZTK4366	Sağlık Gazeteciliği	3	0	3	5	Z	A	GZTK4370	Dergi Medyası	3	0	3	5		
Z	A	GZTK4367	Ekonomi ve Basın	3	0	3	5	Z	A	GZTK4371	Genel Haklar ve Medya	3	0	3	5		
Z	A	GZTK4368	Küreselleşme ve Medya	3	0	3	5	Z	A	GZTK4372	Spor Basını	3	0	3	5		
S	S		Seçmeli dersler (iki ders)	6	10	S	S		Seçmeli dersler (iki ders)	6	10		
S		HAIT4292	Kriz ve Risk İletişimi Yönetimi	3	0	3	5	S		HAIT4297	Medya Planlaması	3	0	3	5		
S		HAIT4293	Algı Yönetimi	3	0	3	5	S		HAIT4286	Marka İletişimi Yönetimi	3	0	3	5		
S		HAIT4294	Siyasal İletişim	3	0	3	5	S		HAIT4298	İnbar Yönetimi	3	0	3	5		
S		RAST4439	Dijital Sinema	3	0	3	5	S		RAST4440	Ülke Sinemaları	3	0	3	5		
S		HAIT4295	Reklam Çözümlemesi	3	0	3	5	S		RAST4395	Film Müzikleri	3	0	3	5		
S		HAIT4345	Uluslararası Kalite Yönetimi	3	0	3	5	S		HAIT4346	Sosyal Sermaye Yönetimi	3	0	3	5		
S		RAST4399	Fonetik ve Diksiyon	3	0	3	5	S		RAST4397	Dijital Medya Uygulamaları	3	0	3	5		
S		RAST4391	Uygulamalı Girişimcilik	2	2	3	5	S		RAST4396	Medya Endüstrisi	3	0	3	5		
S		RAST4393	Medya Atölyesi	3	0	3	5										
S		RAST4398	Transmedya Anlatıları	2	2	3	5										
Toplam temel alan dersleri				0				Toplam temel alan dersleri				0					
Toplam alan dersleri				12				Toplam alan dersleri				12					
Toplam seçmeli dersler				6				Toplam seçmeli dersler				6					
Toplam diğer dersler				0				Toplam diğer dersler				0					
TOPLAM						TOPLAM						TOPLAM					
												18 30					
												18 30					

T:Temel alan A:Alan S:Seçmeli D:Diğer

Kaynak: T.C. İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilgi Sistemi ve İletişim Fakültesi [online]

Tablo 3.1.'in incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, programda toplam 101 ders yer almaktadır. Fakülte tarafından her yarıyıl için belirlenen seçmeli ders sayısı dikkate alındığında ise, ders sayısı toplamı 53 olmaktadır. Buna göre, programda yer alan derslerin 1'i temel alan dersi, 31'i alan dersi, 15'i seçmeli dersler ve 6'sı diğer derslerdir.

Programda öğrencilere toplam 149 kredilik ders okutulmaktadır. Bunlardan 3 kredi temel alan dersleri, 93 kredi alan dersleri, 41 kredi seçmeli dersler ve 12 kredi diğer dersler oluşturmaktadır.

Toplam ders kredisinin (149) yüzde 2'si temel alan derslerinden, yüzde 62'si alan derslerinden, yüzde 28'i seçmeli derslerden ve yüzde 8'i diğer derslerden oluşmaktadır.

Bölüm öğretim programının toplam AKTS'sinde (245) temel alan derslerinin oranı yüzde 2, alan derslerinin yüzde 66, seçmeli derslerin yüzde 27, diğer derslerin oranı yüzde 5'dir.

İletişim Eğitimi Değerlendirme Akreditasyon Kurulu (İLEDAK) tarafından akreditasyon hazırlıkları için öngörülen, bölümün toplam AKTS'sinin en az yüzde 25 oranında temel dersler, en az yüzde 37,5 alan dersleri, en az yüzde 25 seçmeli dersler ve en az yüzde 12,5 oranında diğer dersler olarak dağılımı kriterine göre: Alan dersleri ve seçmeli ders oranları öngörülen oranların üzerindedir.

Gazetecilik bölümünde, (zorunlu) alan derslerinin toplam sayı ve kredisini (zorunlu) temel alan derslerinin sayı ve kredisine göre oldukça fazladır. Seçmeli dersler listesinin ağırlıklı olarak diğer iki bölümün alan derslerinden oluştuğu görülmektedir. Genel olarak bir derse ait kredinin (3) olarak belirlendiği izlenmektedir.

TABLO 3.2.

İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo Televizyon Sinema Bölümü 2017-2018 Akademik Yılı Lisans Öğretim Programı

I. YIL															
I. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)						II. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)									
S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS	S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS
Z	A	RAST136	Sinemaya Giriş	3	0	3	6	Z	A	RAST136	Film Yapım Yönetimi	3	0	3	6
Z	A	RAST136	İletişim Tarihi	3	0	3	6	Z	A	RAST136	Dijital Video	3	0	3	6
Z	TA	RAST136	Temel Fotoğrafçılık	3	0	3	6	Z	A	RAST137	Kitle İletişim Kuramları	3	0	3	6
Z	A	RAST136	Görüntünün Temel İlkeleri	3	0	3	6	Z	A	RAST137	Stüdyo Uygulamaları	3	0	3	6
Z	D	ODAI000	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2	2	Z	D	ODAI000	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2	2
Z	D	ODTD000	Türk Dili I	2	0	2	2	Z	D	ODTD000	Türk Dili II	2	0	2	2
Z	D	ODYD000	Yabancı Dil I	2	0	2	2	Z	D	ODYD000	Yabancı Dil II	2	0	2	2
S	S		Seçmeli dersler (bir ders)	1	1	S	S		Seçmeli dersler (bir ders)	1	1
S		ODGS000	Güzel Sanatlar I	1	0	1	1	S		ODGS000	Güzel Sanatlar II	1	0	1	1
S		ODBE000	Beden Eğitimi I	1	0	1	1	S		ODBE000	Beden Eğitimi II	1	0	1	1
Toplam temel alan dersleri								Toplam temel alan dersleri							
Toplam alan dersleri				9				Toplam alan dersleri				12			
Toplam seçmeli dersler				1				Toplam seçmeli dersler				1			
Toplam diğer dersler				6				Toplam diğer dersler				6			
TOPLAM				19				TOPLAM				19			
II. YIL															
III. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)						IV. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)									
S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS	S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS
Z	A	RAST236	Radyo Yayıncılığı	2	2	3	5	Z	A	RAST237	Kurgu Tasarımı	3	0	3	5
Z	A	RAST237	Televizyonda Yapım Yönetim	2	2	3	5	Z	A	RAST237	Sinematografi	2	2	3	5
Z	A	RAST237	Senaryo	2	2	3	5	Z	A	RAST237	Türk Sinema Tarihi	3	0	3	5
Z	A	RAST237	Kurgu Teknikleri	3	0	3	5	Z	A	RAST237	Karşılaştırmalı Yayın Sistemleri	3	0	3	5
S	S		Seçmeli dersler (iki ders)	6	10	S	S		Seçmeli dersler (iki ders)	6	10
S		RAST237	Reklam Filmi	3	0	3	5	S		RAST238	Dijital Radyo Uygulamaları	3	0	3	5
S		RAST237	Medyada İzleyici Dönüşümü	3	0	3	5	S		HAIT2377	Siyaset Felsefesi	3	0	3	5
S		GZTK235	Medya ve Türk Dış Politikası	2	0	3	5	S		GZTK2363	Medya Etiği	3	0	3	5
S		GZTK236	Medya Ekolojisi	2	2	3	5	S		GZTK2364	Uluslararası Haber Ajansları ve Ajans	3	0	3	5
S		GZTK236	Kitle İletişim Hukuku	3	0	3	5	S		ODAK000	Afet Kültürü	2	0	2	2
S		GZTK236	Sayfa Tasarımı	3	0	3	5	S		GZTK2366	Basın Fotoğrafçılığı	3	0	3	5
S		HAIT2333	Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri	3	0	3	5	S		HAIT2341	Uluslararası ve Kültürlerarası İletişim	3	0	3	5
S		HAIT2333	Medyada Metin Yazarlığı	3	0	3	5	S		HAIT2343	Sosyal Psikoloji	3	0	3	5
S		HAIT2334	Kitle İletişiminde Sosyal Sorumluluk	3	0	3	5	S		HAIT2344	Kitle İletişimi ve Tüketim	3	0	3	5
S		HAIT2333	Bütünlük Pazarlama İletişimi	3	0	3	5	S		HAIT2342	Medya Analiz Yöntemleri	3	0	3	5
Toplam temel alan dersleri				0				Toplam temel alan dersleri				0			
Toplam alan dersleri				12				Toplam alan dersleri				12			
Toplam seçmeli dersler				6				Toplam seçmeli dersler				6			
Toplam diğer dersler				0				Toplam diğer dersler				0			
TOPLAM				18				TOPLAM				18			
III. YIL															
V. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)						VI. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)									
S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS	S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS
Z	A	RAST343	Film Kuramları	3	0	3	5	Z	A	RAST344	Sinemada Türler	3	0	3	5
Z	A	RAST344	Film Çözümlemeleri	3	0	3	5	Z	A	RAST344	Yeni İletişim Ortamları	3	0	3	5
Z	A	RAST343	Televizyon Analizi ve Eleştirisi	2	2	3	5	Z	A	RAST344	Belgesel Film	2	2	3	5
Z	A	RAST343	Canlandırma Teknikleri	3	0	3	5	Z	A	RAST344	Görsel Habercilik	2	2	3	5
Z	A	RAST344	İçerik	2	2	3	3	S	S		Seçmeli dersler (iki ders)	6	10
S	S		Seçmeli dersler (iki ders)	6	10	S		GZTK337	Veri Gazeteciliği	3	0	3	5
S		GZTK3372	Medya Temsil Türleri ve Sosyolojisi	3	0	3	5	S		HAIT3427	Dijital İçerik Üretimi	3	0	3	5
S		HAIT3426	Siyasal Reklamcılık	3	0	3	5	S		GZTK336	Uluslararası İletişim	3	0	3	5
S		GZTK336	Yerel Gazetecilik	3	0	3	5	S		GZTK336	Televizyon Gazeteciliği	3	0	3	5
S		GZTK336	Yazım Teknikleri	3	0	3	5	S		GZTK337	Haber Analizi ve Editörlüğü	3	0	3	5
S		GZTK336	Araştırmacı Gazetecilik	3	0	3	5	S		GZTK336	İletişim Çalışmalarında Araştırma	3	0	3	5
S		GZTK336	Medya Yönetimi ve Organizasyonu	3	0	3	5	S		HAIT3378	Kişilerarası İletişim	3	0	3	5
S		HAIT3374	Kurumsal İletişim	3	0	3	5	S		HAIT3379	Medya Okuryazarlığı	3	0	3	5
S		HAIT3375	İkna Kuramları ve Retorik	3	0	3	5	S		HAIT3381	Sosyal Medya	3	0	3	5
S		ODSK000	Şehir ve Kültür-İstanbul	2	0	2	2	S		HAIT3380	Kamuoyu Araştırmaları	3	0	3	5
S		HAIT3377	Sağlık İletişimi	3	0	3	5								
Toplam temel alan dersleri				0				Toplam temel alan dersleri				0			
Toplam alan dersleri				15				Toplam alan dersleri				12			
Toplam seçmeli dersler				6				Toplam seçmeli dersler				6			
Toplam diğer dersler				0				Toplam diğer dersler				0			
TOPLAM				21				TOPLAM				18			
IV. YIL															
VII. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)						VIII. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)									
S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS	S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS
Z	TA	RAST4399	Fonetik ve Diksiyon	3	0	3	5	Z	A	RAST439	Mezuniyet Projesi	3	0	3	5
Z	A	RAST439	Transmedya Anlatıları	2	2	3	5	Z	A	RAST439	Film Müzikleri	3	0	3	5
Z	A	RAST439	Medya Atölyesi	3	0	3	5	Z	A	RAST439	Medya Endüstrisi	3	0	3	5
S	S		Seçmeli dersler (üç ders)	9	15	Z	A	RAST439	Dijital Medya Uygulamaları	3	0	3	5
S		RAST4391	Uygulamalı Girişimcilik	2	2	3	5	S	S		Seçmeli dersler (iki ders)	6	10
S		RAST4439	Dijital Sinema	3	0	3	5	S		RAST440	Ülke Sinemaları	3	0	3	5
S		HAIT434	Uluslararası Kalite Yönetimi	3	0	3	5	S		HAIT434	Sosyal Sermaye Yönetimi	3	0	3	5
S		GZTK4365	AB Medya ve Demokrasi	3	0	3	5	S		GZTK437	Dergi Medyası	3	0	3	5
S		GZTK4367	Ekonomi ve Basın	3	0	3	5	S		GZTK437	Genel Haklar ve Medya	3	0	3	5
S		GZTK4368	Küreselleşme ve Medya	3	0	3	5	S		GZTK437	Spor Basını	3	0	3	5
S		GZTK4366	Sağlık Gazeteciliği	3	0	3	5	S		HAIT428	Marka İletişimi Yönetimi	3	0	3	5
S		HAIT429	Kriz ve Risk İletişimi Yönetimi	3	0	3	5	S		HAIT429	İtibar Yönetimi	3	0	3	5
S		HAIT429	Algı Yönetimi	3	0	3	5	S		HAIT429	Medya Planlaması	3	0	3	5
S		HAIT429	Reklam Çözümlemesi	3	0	3	5	S		HAIT434	Sosyal Sermaye Yönetimi	3	0	3	5
S		HAIT429	Siyasal İletişim	3	0	3	5								
Toplam temel alan dersleri				3				Toplam temel alan dersleri				0			
Toplam alan dersleri				6				Toplam alan dersleri				12			
Toplam seçmeli dersler				9				Toplam seçmeli dersler				6			
Toplam diğer dersler				0				Toplam diğer dersler				0			
TOPLAM				18				TOPLAM				30			

T:Temel alan A:Alan S:Seçmeli D:Diğer

Kaynak: T.C. İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilgi Sistemi ve İletişim Fakültesi [online]

Tablo 3.2.'nin incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, programda toplam 102 ders yer almaktadır. Fakülte tarafından her yarıyıl için belirlenen seçmeli ders sayısı dikkate alındığında ise, ders sayısı toplamı 53 olmaktadır. Buna göre, programda yer alan derslerin 2'si temel alan dersi, 30'u alan dersi, 15'i seçmeli dersler ve 6'sı diğer derslerdir.

Programda öğrencilere toplam 149 kredilik ders okutulmaktadır. Bunlardan 6 kredi temel alan dersleri, 90 kredi alan dersleri, 41 kredi seçmeli dersler ve 12 kredi diğer dersler oluşturmaktadır.

Toplam ders kredisinin (149) yüzde 6'sı temel alan derslerinden, yüzde 90'ı alan derslerinden, yüzde 41'i seçmeli derslerden ve yüzde 12'si diğer derslerden oluşmaktadır.

Bölüm öğretim programının toplam AKTS'sinde (245) temel alan derslerinin oranı yüzde 5, alan derslerinin yüzde 63, seçmeli derslerin yüzde 27, diğer derslerin oranı yüzde 5'dir.

İLEDAK tarafından akreditasyon hazırlıkları için öngörülen, bölümün toplam AKTS'sinin en az yüzde 25 oranında temel dersler, en az yüzde 37,5 alan dersleri, en az yüzde 25 seçmeli dersler ve en az yüzde 12,5 oranında diğer dersler olarak dağılımı kriterine göre:Alan dersleri ve seçmeli ders oranları öngörülen oranların üzerindedir.

Radyo-Televizyon ve Sinema bölümünde, alan derslerinin toplam sayı ve kredisini temel alan derslerine göre oldukça fazladır. Seçmeli dersler listesinin ağırlıklı olarak diğer iki bölümün alan derslerinden oluştuğu görülmektedir. Genel olarak bir derse ait kredinin (3) olarak belirlendiği izlenmektedir.

TABLO 3.3.

İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü 2017-2018 Akademik Yılı Lisans Öğretim Programı

I. YIL																	
I. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)						II. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)											
S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS	S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS		
Z	A	HAIT1249	İletişim Tarihi	3	0	3	6	Z	A	HAIT1253	Kitle İletişim Kuramları	3	0	3	6		
Z	A	HAIT1250	Etkili İletişim Becerileri	3	0	3	6	Z	TA	HAIT1254	Grafik Tasarım	3	0	3	6		
Z	A	HAIT1251	Halkla İlişkiler Giriş	3	0	3	6	Z	A	HAIT1255	Halkla İlişkiler Uygulamaları	3	0	3	6		
Z	A	HAIT1252	Reklama Giriş	3	0	3	6	Z	A	HAIT1256	Reklamda Yapım Yönetim	3	0	3	6		
Z	D	ODAI0001	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2	2	Z	D	ODAI0002	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2	2		
Z	D	ODTD0001	Türk Dili I	2	0	2	2	Z	D	ODTD0002	Türk Dili II	2	0	2	2		
Z	D	ODYD0000	Yabancı Dil I	2	0	2	2	Z	D	ODYD0002	Yabancı Dil II	2	0	2	2		
S	S		Seçmeli dersler (bir ders)	1	1	S	S		Seçmeli dersler (bir ders)	1	1		
S		ODGS0001	Güzel Sanatlar I	1	0	1	1	S		ODGS0002	Güzel Sanatlar II	1	0	1	1		
S		ODBE0000	Beden Eğitimi I	1	0	1	1	S		ODBE0002	Beden Eğitimi II	1	0	1	1		
Toplam temel alan dersleri (TA)								Toplam temel alan dersleri (TA)									
Toplam alan dersleri (A)				12				Toplam alan dersleri (A)				9					
Toplam seçmeli dersler (S)				1				Toplam seçmeli dersler (S)				1					
Toplam diğer dersler (D)				6				Toplam diğer dersler (D)				6					
TOPLAM						19						31					
II. YIL																	
III. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)						IV. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)											
S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS	S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS		
Z	TA	HAIT2337	Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri	3	0	3	5	Z	A	HAIT2341	Uluslararası ve Kültürel İletişim	3	0	3	5		
Z	A	HAIT2338	Medyada Metin Yazılışı	3	0	3	5	Z	A	HAIT2342	Medya Analiz Yöntemleri	3	0	3	5		
Z	A	HAIT2339	Bütünleşik Pazarlama İletişimi	3	0	3	5	Z	TA	HAIT2343	Sosyal Psikoloji	3	0	3	5		
Z	A	HAIT2340	Kitle İletişiminde Sosyal Sorumluluk	3	0	3	5	Z	A	HAIT2344	Kitle İletişimi ve Tüketim	3	0	3	5		
S	S		Seçmeli dersler (iki ders)	6	10	S	S		Seçmeli dersler (iki ders)	6	10		
S		RAST2379	Reklam Filmi (S)	3	0	3	5	S		HAIT2377	Siyaset Felsefesi	3	0	3	5		
S		RAST2378	Medyada İzleyici Dönüşümü	3	0	3	5	S		RAST2380	Dijital Radyo Uygulamaları	3	0	3	5		
S		GZTK2359	Medya ve Türk Dış Politikası	3	0	3	5	S		GZTK2363	Medya Etiği	3	0	3	5		
S		GZTK2361	Medya Ekolojisi	3	0	3	5	S		GZTK2364	Uluslararası Haber Ajansları ve Ajans	3	0	3	5		
S		GZTK2362	Kitle İletişim Hukuku	3	0	3	5	S		ODAK0001	Afet Kültürü	2	0	2	2		
S		GZTK2367	Sayra Tasarımı	3	0	3	5	S		GZTK2366	Basın Fotoğrafçılığı	3	0	3	5		
S		RAST2369	Radio Yayıncılığı	2	2	3	5	S		RAST2376	Kurgu Tasarım	3	0	3	5		
S		RAST2377	Televizyonda Yapım Yönetim	2	2	3	5	S		RAST2373	Sinematografi	2	2	3	5		
S		RAST2371	Senaryo	2	2	3	5	S		RAST2374	Türk Sinema Tarihi	3	0	3	5		
S		RAST2372	Kurgu Teknikleri	3	0	3	5	S		RAST2375	Karşılaştırmalı Yayın Sistemleri	3	0	3	5		
Toplam temel alan dersleri (TA)				3				Toplam temel alan dersleri (TA)				3					
Toplam alan dersleri (A)				9				Toplam alan dersleri (A)				9					
Toplam seçmeli dersler (S)				6				Toplam seçmeli dersler (S)				6					
Toplam diğer dersler (D)				0				Toplam diğer dersler (D)				0					
TOPLAM						18						30					
III. YIL																	
V. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)						VI. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)											
S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS	S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS		
Z	A	HAIT3374	Kurumsal İletişim	3	0	3	5	Z	A	HAIT3378	Kişilerarası İletişim	3	0	3	5		
Z	A	HAIT3375	İkna Kuramları ve Retorik	3	0	3	5	Z	A	HAIT3379	Medya Okuryazarlığı	3	0	3	5		
Z	TA	ODSK0001	Şehir ve Kültür – İstanbul	2	0	2	2	Z	TA	HAIT3380	Kamuoyu Araştırmaları	3	0	3	5		
Z	A	HAIT3377	Sağlık İletişimi	3	0	3	5	Z	A	HAIT3381	Sosyal Medya	3	0	3	5		
Z	A	HAIT3428	İç Sta	2	2	3	3	S	S		Seçmeli dersler (iki ders)	6	10		
S	S		Seçmeli dersler (üç ders)	9	15	S	S		Seçmeli dersler (iki ders)	6	10		
S		HAIT3426	Siyasal Reklamcılık	3	0	3	5	S		HAIT3427	Dijital İçerik Üretimi	3	0	3	5		
S		GZTK3372	Medya Temsil Türleri ve Sosyolojisi	3	0	3	5	S		GZTK3373	Veri Gazeteciliği	3	0	3	5		
S		GZTK3363	Yerel Gazetecilik	3	0	3	5	S		GZTK3368	Uluslararası İletişim	3	0	3	5		
S		GZTK3364	Yazım Teknikleri	3	0	3	5	S		GZTK3369	Televizyon Gazeteciliği	3	0	3	5		
S		GZTK3366	Araştırmacı Gazetecilik	3	0	3	5	S		GZTK3370	Haber Analizi ve Editörlüğü	3	0	3	5		
S		GZTK3365	Medya Yönetimi ve Organizasyonu	3	0	3	5	S		GZTK3367	İletişim Çalışmalarında Araştırma	3	0	3	5		
S		RAST3436	Film Kuramları	3	0	3	5	S		RAST3440	Sinemada Türler	3	0	3	5		
S		RAST3444	Film Çözümlemeleri	3	0	3	5	S		RAST3443	Yeni İletişim Ortamları	3	0	3	5		
S		RAST3438	Televizyon Analizi ve Eleştirisi	2	2	3	5	S		RAST3445	Belgesel Film	2	2	3	5		
S		RAST3439	Canlandırma Teknikleri	3	0	3	5	S		RAST3442	Görsel Habercilik	2	2	3	5		
Toplam temel alan dersleri (TA)				2				Toplam temel alan dersleri (TA)				3					
Toplam alan dersleri (A)				12				Toplam alan dersleri (A)				9					
Toplam seçmeli dersler (S)				9				Toplam seçmeli dersler (S)				6					
Toplam diğer dersler (D)				0				Toplam diğer dersler (D)				0					
TOPLAM						23						35					
IV. YIL																	
VII. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)						VIII. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)											
S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS	S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS		
Z	A	HAIT4292	Kriz ve Risk İletişimi Yönetimi	3	0	3	5	Z	A	HAIT4296	Mezuniyet Projesi	3	0	3	5		
Z	TA	HAIT4293	Ağrı Yönetimi	3	0	3	5	Z	A	HAIT4297	Medya Planlaması	3	0	3	5		
Z	A	HAIT4294	Siyasal İletişim	3	0	3	5	Z	A	HAIT4286	Marka İletişimi Yönetimi	3	0	3	5		
Z	A	HAIT4295	Reklam Çözümlemesi	3	0	3	5	Z	A	HAIT4298	İtibar Yönetimi	3	0	3	5		
S	S		Seçmeli dersler (iki ders)	6	10	S	S		Seçmeli dersler (iki ders)	6	10		
S		HAIT4345	Uluslararası Kalite Yönetimi	3	0	3	5	S		HAIT4346	Sosyal Sermaye Yönetimi	3	0	3	5		
S		RAST4439	Dijital Sinema	3	0	3	5	S		RAST4440	Ülke Sinemaları	3	0	3	5		
S		RAST4391	Uygulamalı Girişimcilik	2	2	3	5	S		GZTK4370	Dergi Medyası	3	0	3	5		
S		GZTK4365	AB Medya ve Demokrasi	3	0	3	5	S		GZTK4371	Genel Haklar ve Medya	3	0	3	5		
S		GZTK4367	Ekonomi ve Basın	3	0	3	5	S		GZTK4372	Spor Basını	3	0	3	5		
S		GZTK4368	Küreselleşme ve Medya	3	0	3	5	S		RAST4395	Film Müzikleri	3	0	3	5		
S		GZTK4366	Sağlık Gazeteciliği	3	0	3	5	S		RAST4396	Medya Endüstrisi	3	0	3	5		
S		RAST4399	Fonetik ve Diksiyon	3	0	3	5	S		RAST4397	Dijital Medya Uygulamaları	3	0	3	5		
S		RAST4393	Medya Atölyesi	3	0	3	5										
S		RAST4398	Transmedya Anlatıları	2	2	3	5										
Toplam temel alan dersleri (TA)				3				Toplam temel alan dersleri (TA)				0					
Toplam alan dersleri (A)				9				Toplam alan dersleri (A)				12					
Toplam seçmeli dersler (S)				6				Toplam seçmeli dersler (S)				6					
Toplam diğer dersler (D)				0				Toplam diğer dersler (D)				0					
TOPLAM						18						30					

T:Temel alan A:Alan S:Seçmeli D:Diğer

Kaynak: T.C. İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilgi Sistemi ve İletişim Fakültesi [online]

Tablo 3.3.'ün incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, programda toplam 101 ders yer almaktadır. Fakülte tarafından her yarıyıl için belirlenen seçmeli ders sayısı dikkate alındığında ise, ders sayısı toplamı 54 olmaktadır. Buna göre, programda yer alan derslerin 6'sı temel alan dersi, 27'si alan dersi, 15'i seçmeli dersler ve 6'sı diğer derslerdir.

Programda öğrencilere toplam 151 kredilik ders okutulmaktadır. Bunlardan 17 kredi temel alan dersleri, 81 kredi alan dersleri, 41 kredi seçmeli dersler ve 12 kredi diğer dersler oluşturmaktadır.

Toplam ders kredisinin (151) yüzde 11'i temel alan derslerinden, yüzde 54'ü alan derslerinden, yüzde 27'si seçmeli derslerden ve yüzde 8'i diğer derslerden oluşmaktadır.

Bölüm öğretim programının toplam AKTS'sinde (247) temel alan derslerinin oranı yüzde 11, alan derslerinin yüzde 57, seçmeli derslerin yüzde 27, diğer derslerin oranı yüzde 5'dir.

İLEDAK tarafından akreditasyon hazırlıkları için öngörülen, bölümün toplam AKTS'sinin en az yüzde 25 oranında temel dersler, en az yüzde 37,5 alan dersleri, en az yüzde 25 seçmeli dersler ve en az yüzde 12,5 oranında diğer dersler olarak dağılımı kriterine göre:Alan dersleri ve seçmeli ders oranları öngörülen oranların üzerindedir.

Halkla İlişkiler ve Tanıtım bölümünde, alan derslerinin toplam sayı ve kredisini temel alan derslerine göre oldukça fazladır. Seçmeli dersler listesinin ağırlıklı olarak diğer iki bölümün alan derslerinden oluştuğu görülmektedir. Genel olarak bir derse ait kredinin (3) olarak belirlendiği izlenmektedir.

İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesinde, alan derslerinin sayı ve kredi olarak temel alan derslerinden fazla oldukları belirlenmektedir. Akreditasyon açısından, bölüm programlarında temel alan derslerinin payı olarak öngörülen yüzde 25 oranının, her üç bölümün öğretim programında da karşılanamadığı görülmektedir.

Bu durum, kalite güvence sisteminin beklentileri ile örtüşmemekte, iç kalite güvencesi bakımından iyileştirme gerektiren bir konumda bulunmaktadır. Ayrıca, birinci yıldan sonra öğretim programlarında yer almadıkları görülen yabancı dil derslerinin ve iş yaşamında sinerji yaratılmasında payları olan temel alan derslerinin eksikliğinin, ileri düzey yetkinlikler gerektiren iş pozisyonları için bir engel oluşturabileceği düşünülmektedir.

TABLO 3.4.

Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü 2017-2018 Akademik Yılı Lisans Öğretim Programı

I. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)					II. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)											
S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS	S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS	
Z	D	AT101	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2	1	Z	D	AT102	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2	1	
Z	D	BIT101	Bilgi ve İletişim Teknolojileri I	2	0	2	2	Z	A	COM104	History of Communication	2	0	2	4	
Z	A	COM103	Introduction to Communication	3	0	3	4	Z	D	ENG104	English II	3	0	3	1	
Z	D	ENG103	English I	3	0	3	1	Z	A	GZT106	Temel Gazetecilik	2	0	2	4	
Z	A	GZT103	Haber Okumak	2	0	2	4	Z	TA	ILE114	Sosyoloji II	2	0	2	4	
Z	TA	ILE105	Sosyoloji I	2	0	2	3	Z	TA	ILE118	Okuma ve Anlatım Teknikleri II	2	0	2	3	
Z	TA	ILE109	Uygarlık Tarihi	2	0	2	3	Z	TA	ILE122	Hukukun Temel Kavramları	2	0	2	3	
Z	A	ILE103	Bilgi Kaynakları	2	0	2	3	Z	TA	ILT104	Temel Fotoğraf	2	0	2	3	
Z	TA	POL101	Politics I	3	0	3	4	Z	TA	POL102	Politics II	3	0	3	5	
Z	D	TDI101	Türk Dili I	2	0	2	1	Z	D	TDI102	Türk Dili II	2	0	2	1	
Z	D	UYM101	Üniversite Yaşamına Uyum	0	0	0	0	S	S	GSS2	Genel Sosyal Seçmeli Ders(ler) II	0	0	0	1	
Z	TA	ILE117	Okuma ve Anlatım Teknikleri I	2	0	2	3									
S	S	GSS1	Genel Sosyal Seçmeli Ders(ler) I	0	0	0	1									
S	S	BED101	Beden Eğitimi	0	1	0	1	S	S	BED102	Beden Eğitimi	0	1	0	1	
S	S	GUS101	Müzik I	0	1	0	1	S	S	GUS102	Müzik II	0	1	0	1	
S	S	GUS103	Resim I	0	1	0	1	S	S	GUS104	Resim II	0	1	0	1	
S	S	HYK101	Heykel I	0	1	0	1	S	S	HYK102	Heykel II	0	1	0	1	
S	S	GUS121	Halk Oyunları	0	1	0	1	S	S	GUS122	Halk Oyunları	0	1	0	1	
S	S	GUS125	Yaratıcı Yazma	0	1	0	1	S	S	GUS126	Yaratıcı Yazma	0	1	0	1	
S	S	GUS129	Drama	0	1	0	1	S	S	GUS130	Drama	0	1	0	1	
S	S	GUS133	Türk Halk Müziği	0	1	0	1	S	S	GUS134	Türk Halk Müziği	0	1	0	1	
S	S	GUS137	Türk Sanat Müziği	0	1	0	1	S	S	GUS138	Türk Sanat Müziği	0	1	0	1	
S	S	GUS141	Bağlama	0	1	0	1	S	S	GUS142	Bağlama	0	1	0	1	
S	S	GUS145	Gitar	0	1	0	1	S	S	GUS146	Gitar	0	1	0	1	
S	S	GUS149	İşaret Dili	0	1	0	1	S	S	GUS150	İşaret Dili	0	1	0	1	
S	S	SSD101	Voleybol	0	1	0	1	S	S	SSD102	Voleybol	0	1	0	1	
S	S	SSD103	Güreş	0	1	0	1	S	S	SSD104	Güreş	0	1	0	1	
S	S	SSD105	Futbol	0	1	0	1	S	S	SSD106	Futbol	0	1	0	1	
S	S	SSD107	Hentbol	0	1	0	1	S	S	SSD108	Hentbol	0	1	0	1	
S	S	SSD109	Basketbol	0	1	0	1	S	S	SSD110	Basketbol	0	1	0	1	
S	S	SSD111	Badminton	0	1	0	1	S	S	SSD112	Badminton	0	1	0	1	
S	S	SSD113	Atletizm	0	1	0	1	S	S	SSD114	Atletizm	0	1	0	1	
S	S	SSD115	Yüzme	0	1	0	1	S	S	SSD116	Yüzme	0	1	0	1	
S	S	SSD117	Oryantrinq	0	1	0	1	S	S	SSD118	Oryantrinq	0	1	0	1	
S	S	SSD119	Doğa Sporları	0	1	0	1	S	S	SSD120	Doğa Sporları	0	1	0	1	
S	S	SSD121	Halter	0	1	0	1	S	S	SSD122	Halter	0	1	0	1	
S	S	SSD123	Vücut Geliştirme-Fitness	0	1	0	1	S	S	SSD124	Vücut Geliştirme-Fitness	0	1	0	1	
S	S	SSD125	Latin Dansları	0	1	0	1	S	S	SSD126	Latin Dansları	0	1	0	1	
S	S	SSD127	Zumba	0	1	0	1	S	S	SSD128	Zumba	0	1	0	1	
S	S	SSD129	Masa Tenisi	0	1	0	1	S	S	SSD130	Masa Tenisi	0	1	0	1	
S	S	SSD131	Spor Sağlık ve Antrenman Bilgisi I	0	1	0	1	S	S	SSD132	Spor Sağlık ve Antrenman Bilgisi II	0	1	0	1	
S	S	SSD133	Spor Yönetimi ve Organizasyon I	0	1	0	1	S	S	SSD134	Spor Yönetimi ve Organizasyon II	0	1	0	1	
S	S	SSD135	Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerinin Temelleri I	0	1	0	1	S	S	SSD136	Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerinin Temelleri II	0	1	0	1	
S	S	HES101	Herkes için Hukuk	0	2	0	2	S	S	RTS294	Diksiyon	0	2	0	2	
S	S	RTS289	Diksiyon	0	2	0	2	S	S	RTS292	Fotografçılık	0	2	0	2	
S	S	RTS287	Fotografçılık	0	2	0	2	S	S	EBM102	Kişisel Finans	0	2	0	2	
S	S	ADS101	Protokol Bilgisi	0	2	0	2	S	S	EBT102	Web Tasarımın Temelleri	0	2	0	2	
S	S	EBV101	Kişisel Finans	0	2	0	2	S	S	EBO102	Robotik	0	2	0	2	
S	S	EBT101	Web Tasarımın Temelleri	0	2	0	2	S	S	BMD118	İmaj Yönetimi ve Stil Danışmanlığı	0	2	0	2	
S	S	EBO101	Robotik	0	2	0	2	S	S	BKT120	Takıda Çağdaş Eğitimler	0	2	0	2	
S	S	BMD115	İmaj Yönetimi ve Stil Danışmanlığı	0	2	0	2	S	S	BTR148	Ankara'nın Tarihi ve Kültürel Değerleri	0	2	0	2	
S	S	BKT113	Takıda Çağdaş Eğitimler	0	2	0	2									
S	S	BTR145	Ankara'nın Tarihi ve Kültürel Değerleri	0	2	0	2									
			GSS1 seçmeli dersler için 1 AKTS (1 ders) öngörülmektedir.								GSS2 seçmeli dersler için 1 AKTS (1 ders) öngörülmektedir.					
Toplam temel alan dersleri					9	13		Toplam temel alan dersleri							11	18
Toplam alan dersleri					7	11		Toplam alan dersleri							4	8
Toplam seçmeli dersler					0	1		Toplam seçmeli dersler							0	1
Toplam diğer dersler					9	5		Toplam diğer dersler							7	3
TOPLAM					25	30		TOPLAM							22	30
III. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)					IV. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)											
S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS	S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS	
Z	TA	ENG203	English for Academic Purposes I	3	0	3	1	Z	TA	ENG204	English for Academic Purposes II	3	0	3	1	
Z	A	GZT207	Haber Toplama ve Yazma Teknikleri	2	2	3	4	Z	TA	ILE200	Anayasa	2	0	2	4	
Z	TA	ILE201	İktisat	3	0	3	4	Z	TA	ILE210	Siyasi Tarih	3	0	3	4	
Z	TA	ILE211	Siyasal Düşünceler ve Rejimler	3	0	3	4	Z	A	ILT200	Modern Medya Örgütlenmeleri	2	0	2	4	
Z	TA	ILE265	Estetik	2	0	2	3	Z	A	ILT236	Medyada Çalışma Hişikleri	2	0	2	3	
Z	TA	SOC207	Research Methods in Social Sciences I	2	0	2	4	Z	TA	SOC208	Research Methods in Social Sciences II	3	0	3	4	
S	S	...	Güz Yarıyılı Seçmeli Dersler	6	10	S	S	...	Bahar Yarıyılı Seçmeli Dersler	6	10	
S		GZT255	Süreli Yayın Türleri	2	0	2	3	S		GZT254	Medyanın Güncel Sorunları	2	0	2	3	
S		GZT257	Spor Muhabirliği	2	0	2	3	S		GZT232	Parlamento Muhabirliği	2	0	2	3	
S		GZT259	Kent ve Çevre Gazeteciliği	2	0	2	3	S		HIL278	Halkla İlişkiler Stratejileri	2	0	2	3	
S		HIL251	Reklam	2	0	2	3	S		HIL262	Turizm	2	0	2	3	
S		HIL257	Halkla İlişkiler Modelleri	2	0	2	3	S		HIL272	İnsan Kaynakları Yönetimi	2	0	2	3	
S		HIL267	Halkla İlişkilerde Uygulama Örnekleri	2	0	2	3	S		RTS254	Sinema Tarihi II	2	2	3	4	
S		HIL281	Grafik Tasarım	2	0	2	4	S		RTS264	Radyo Yayıncılığına Giriş	2	2	3	4	
S		RTS249	Rd. TV'de Konuşma Teknikleri	2	2	3	4	S		RTS288	Film Yapım Teknikleri II	2	2	3	4	
S		RTS251	Sinema Tarihi I	2	2	3	4	S		RTS244	Belgesel Yapım Teknikleri	2	2	3	4	
S		RTS255	Fotoğraf Uygulamaları I	2	2	3	4	S		RTS246	Kısa Film Senaryo Yazımı	2	2	3	4	
S		RTS269	Film Yapım Teknikleri I	2	2	3	4	S		ILE232	Anlatı Türleri	2	2	3	4	
S		RTS271	Senaryo	2	2	3	4	S		ILE248	E-Öğrenme Model ve Uygulamaları	2	0	2	3	
S		RTS279	Stop Motion Film Yapım Teknikleri	2	2	3	4	S		ILT228	Uluslararası İletişim	2	0	2	3	
S		ILE257	Görsel Kültür	2	0	2	3	S		ILT220	Toplumsal Cinsiyet ve Medya	2	0	2	3	
S		ILE255	Edebiyat ve Fotoğraf	2	0	2	3	S		GZT236	Eğitim Kültür ve Sanat Muhabirliği	2	0	2	3	
S		ILE216	Örgüt Sosyolojisi	2	0	2	3	S		RTS290	Rd. TV'de Konuşma Teknikleri II	2	2	3	4	
S		ILT215	İletişim Ağlarının Ekonomisi	2	0	2	4	S		ILT214	İletişim Teknolojileri	2	0	2	3	
S		ILT221	Kent, Kültür, İletişim	2	0	2	3	S		RTS296	Reklam Filmleri Yapımı	2	0	2	3	
S		ILT225	Yeni Medya ve Kurumsal İletişimin Ekonomisi	2	0	2	3	S		RTS298	Kurgu	2	2	3	4	
S		RTS281	Uygulamalı Televizyon Programı Yapımı	2	0	2	3	S		ILE212	Kamusal Alan ve Kent	2	0	2	3	
S		ILE219	Sosyal Psikoloji	2	0	2	4	S		ILT234	Yeni Medya ve Kurumsal İletişimin Ekonomisi	2	0	2	3	
S		HIL203	Halkla İlişkileri Anlamak	2	0	2	3	S		HIL206	Pazarlama	2	0	2	4	
S		RTS205	Ses ve Görüntüde Temel Kavramlar	2	0	2	3	S		ILE216	Örgüt Sosyolojisi	2	0	2	3	
S		RTS211	Belgesel	2	2	3	4	S		RTS206	Yapım Planlama	2	0	2	3	
								S		GZT252	Arastırma Gazetecilik	2	0	2	3	
								S		RTS212	Fotoğrafta Karanlık Oda Uygulamaları	2	2	3	4	
								S		RTS216	Stüdyo Fotoğraf Teknikleri	2	2	3	4	

TABLO 3.4. (devamı)

III. YIL															
V. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)						VI. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)									
S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS	S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS
Z	A	COM301	Theories of Communication I	3	0	3	5	Z	A	COM302	Theories of Communication II	3	0	3	5
Z	TA	COM303	English for Professional Life I	3	0	3	1	Z	TA	COM304	English for Professional Life II	3	0	3	1
Z	A	GZT305	Türkiye Basın Tarihi	2	0	2	4	Z	A	GZT306	Gazete Yazı Türleri	2	0	2	4
Z	TA	İLE311	Türkiye Siyasal Hayatı ve Kurumları	3	0	3	5	Z	TA	İN302	International Relations and Organizations	3	0	3	4
Z	TA	İLE313	Türkiye'nin Yönetim Yapısı	2	0	2	4	Z	A	İLT312	Siyasal İletişim	3	0	3	5
S	S	...	Güz Yarıyılı Seçmeli Dersler	8	11	S	S	...	Bahar Yarıyılı Seçmeli Dersler	8	11
S		GZT311	Başlı Ortamlarda Haber Sunumu	2	0	2	3	S		GZT308	Haber Yapım Süreci Uygulamaları II	2	2	3	4
S		GZT313	Medya ve Çocuk Hakları	2	0	2	3	S		GZT312	İnternet Gazeteciliği ve Web'de Tasarım	2	0	2	3
S		GZT315	Yargı ve İnsan Hakları Muhabirliği	2	0	2	3	S		GZT314	Ekonomi Muhabirliği	2	0	2	3
S		GZT317	Siyaset Muhabirliği	2	0	2	3	S		GZT316	Discussions of Multimedia News Writing	2	0	2	3
S		HİL319	Grafik Uygulamaları I	2	2	3	4	S		GZT318	Diplomasi Muhabirliği	2	0	2	3
S		HİL321	Reklam Yazarlığı I	2	0	2	3	S		HİL320	Reklam Kampanyaları	2	2	3	4
S		HİL323	Kamu Diplomasisi	2	0	2	3	S		HİL322	Grafik Uygulamaları II	2	2	3	4
S		HİL325	Kamusal Konuşma ve Tartışma	2	0	2	3	S		HİL324	Halkla İlişkilerde Yazı Teknikleri	2	0	2	3
S		RTS327	Çağdaş Dünya Sineması I	2	2	3	4	S		HİL326	Siyasal Kampanyalar	2	0	2	3
S		RTS329	Kısa Film Yapımı	2	2	3	4	S		HİL328	Reklam Yazarlığı II	2	0	2	3
S		RTS331	Televizyon Haberliliği	2	2	3	4	S		HİL330	Halkla İlişkilerde Yaratıcılık	2	0	2	3
S		RTS333	Radio Yönetimi	2	2	3	4	S		HİL332	Halkla İlişkilerde Mesleki Uygulamalar	2	2	3	4
S		RTS335	Türk Sineması I	2	2	3	4	S		RTS330	Çağdaş Dünya Sineması II	2	2	3	4
S		İLE339	Dünya Ekonomisi	2	0	2	3	S		RTS332	Televizyon Metin Yazarlığı	2	0	2	3
S		İLE341	Türkiye Modernleşmesi ve Medya	2	0	2	3	S		RTS334	Türk Sineması II	2	2	3	4
S		İLE343	Yazınsal Metinlere Eleştirel Yaklaşımlar	2	0	2	3	S		RTS336	Radio Program Yapımı	2	2	3	4
S		İLE345	Discussions on News and News Writing	2	0	2	3	S		RTS338	Belgesel Yapımı	2	2	3	4
S		İLT347	Dijital İletişim Stratejileri I	2	0	2	3	S		RTS340	Uygulamalı Televizyon Haberliliği	2	2	3	4
S		İLT349	Sağlık İletişimi	2	0	2	3	S		RTS342	Sinemada Görüntü Yönetmenliği	2	2	3	4
S		HİL327	Kurumsal İletişim Uygulamaları	2	2	3	4	S		İLE342	Avrupa Birliği ve Türkiye	2	0	2	3
S		RTS337	Sinemada Yönetmenlik	2	2	3	4	S		İLE344	Türkiye Ekonomisi	2	0	2	4
S		RTS339	Basın Fotoğrafçılığı	2	0	2	3	S		İLE346	Türkiye'de Siyasal Güncel Sorunlar	2	0	2	3
S		İLT351	Örgütsel İletişim	2	0	2	3	S		İLT348	İletişim Araştırmaları	2	0	2	3
S		İLT353	Media and Technology in Civic Advocacy	2	0	2	3	S		İLT350	Sağlık İletişimi Uygulamaları	2	0	2	3
S		HİL301	Tüketici Davranışları	2	0	2	4	S		İLE348	Sosyal Politika	2	0	2	3
S		RTS353	Televizyon Eleştirisi	2	2	3	4	S		İLT354	Dijital İletişim Stratejileri II	2	0	2	3
S		GZT319	Sakin Gazetecilikte Etikli Anlatım	2	0	2	3	S		İLT356	Kültürel İletişim	2	0	2	3
S		GZT309	Haber Yapım Süreci Uygulamaları I	2	2	3	4	S		İLT358	Emerging Participatory Media Forms	2	0	2	3
								S		RTS302	Görsel Kültür	2	0	2	4
								S		İLT302	Kisilerarası İletişim	3	0	3	4
			Seçmeli dersler için öngörülen 11 AKTS'dir (3 ders)								Seçmeli dersler için öngörülen 11 AKTS'dir (3 ders)				
Toplam temel alan dersleri						8	10	Toplam temel alan dersleri						6	5
Toplam alan dersleri						5	9	Toplam alan dersleri						8	14
Toplam seçmeli dersler						8	11	Toplam seçmeli dersler						8	11
Toplam diğer dersler						0	0	Toplam diğer dersler						0	0
TOPLAM						21	30	TOPLAM						22	30
IV. YIL															
VII. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)						VIII. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)									
S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS	S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS
Z	A	COM403	Media Policy	3	0	3	5	Z	A	COM404	Media and Ethics	3	0	3	5
Z	A	COM405	Professional English for the Media I	3	0	3	1	Z	A	COM406	Professional English for the Media II	3	0	3	1
Z	A	COM407	Media Economics	3	0	3	5	Z	A	GZT410	Gazetecilik Uygulamaları	3	0	3	5
Z	A	İLE405	Haber Sosyolojisi	3	0	3	5	Z	A	İLT408	İletişim Hukuku ve Fikri Haklar	3	0	3	5
S	S	...	Güz Yarıyılı Seçmeli Dersler	10	14	S	S	...	Bahar Yarıyılı Seçmeli Dersler	10	14
S		HİL411	İmaj Yönetimi	2	0	2	3	S		GZT412	Web Ortamında Haber Sunum Teknikleri II	2	0	2	3
S		HİL413	Reklamcılık Uygulamaları I	2	2	3	4	S		HİL414	Reklamcılık Uygulamaları II	2	2	3	4
S		HİL415	Halkla İlişkilerde Eleştirel Yaklaşımlar	2	0	2	3	S		HİL416	Sunum ve Anlatım Teknikleri	2	0	2	3
S		HİL417	Reklam Stratejileri	2	0	2	3	S		HİL418	Kamu Yönetiminde İletişim ve Demokrasi	2	0	2	3
S		RTS423	Radio Yayın Projesi	2	2	3	4	S		HİL420	Reklam Analizi	2	0	2	3
S		İLE425	Siyasal İdeolojiler ve Medya Çözümlemeleri	2	0	2	3	S		RTS422	Kısa Film ve Belgesel Yapım Projesi II	2	2	3	4
S		İLE427	Çağdaş Siyaset Kuramları	2	0	2	3	S		RTS424	Film Çalışmalarında Eleştirel Yaklaşımlar	2	2	3	4
S		GZT411	Web Ortamında Haber Sunum Teknikleri I	2	0	2	3	S		İLE426	Türkiye'de Demokratikleşme	2	0	2	3
S		RTS425	Film Türleri	2	2	3	4	S		İLT428	Türkiye'de Popüler Kültür ve Gündelik Hayat	2	0	2	3
S		İLE429	Reading Practices in English	2	0	2	3	S		HİL422	Marka Yönetimi	2	0	2	3
S		HİL403	Halkla İlişkiler Plan ve Uygulamaları	3	0	3	6	S		İLE428	Writing Practices in English	2	0	2	3
S		RTS421	Kısa Film ve Belgesel Yapım Projesi I	2	2	3	4	S		İLT410	Türkiye'de Medya Politikaları	2	0	2	5
								S		HİL410	Halkla İlişkilerde Örnek Olaylar	3	0	3	6
								S		GZT414	Haberçiler için Bilişim Hukuku	2	0	2	3
								S		İLE430	Modernite ve Toplumsal Hareketler	2	0	2	3
								S		GZT418	Edisyon ve Redaksiyon	2	0	2	3
			Seçmeli dersler için öngörülen 14 AKTS'dir (4 ders)								Seçmeli dersler için öngörülen 14 AKTS'dir (4 ders)				
Toplam temel alan dersleri						0	0	Toplam temel alan dersleri						0	0
Toplam alan dersleri						12	16	Toplam alan dersleri						12	16
Toplam seçmeli dersler						10	14	Toplam seçmeli dersler						10	14
Toplam diğer dersler						0	0	Toplam diğer dersler						0	0
TOPLAM						22	30	TOPLAM						22	30

TA:Temel alan A:Alan S:Seçmeli D:Diğer

Kaynak: T.C. Ankara Üniversitesi Bologna Bilgi Sistemi [online]

Tablo 3.4.'ün incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, programda toplam 269 ders yer almaktadır. Fakülte tarafından her yarıyıl için öngörülen seçmeli ders AKTS değerleri dikkate alındığında, ders sayısı toplamı 74 olmaktadır. Buna göre, programda yer alan derslerin, 23'ü temel alan dersleri, 21'i alan dersleri, 22'si seçmeli dersler ve 8'i de diğer derslerdir.

Programda öğrencilere toplam 177 kredilik ders okutulmaktadır. Bunlardan 58 kredi temel alan dersleri, 55 kredi alan dersleri, 48 kredi seçmeli dersler ve 16 kredi diğer dersler oluşturmaktadır. (3.-8. Yarıyıllarda değişken olan, bu sebeple ilgili yarıyıla ilişkin belli bir toplam kredi sayısının verilmesi mümkün olmayan seçmeli ders kredileri; Fakülte tarafından öngörülen yarıyıl AKTS'sini sağlayan ders ve kredi sayısı olarak hesaplanmıştır.)

Toplam ders kredisinin (177) yüzde 34'ü temel alan derslerinden, yüzde 32'si alan derslerinden, yüzde 25'i seçmeli derslerden ve yüzde 9'u diğer derslerden oluşmaktadır.

Bölüm programının toplam AKTS'sinde (240) temel alan derslerinin oranı yüzde 31, alan derslerinin yüzde 36, seçmeli derslerin yüzde 30, diğer derslerin oranı yüzde 3'dür. İLEDAK tarafından akreditasyon hazırlıkları için öngörülen, bölümün toplam AKTS'sinin en az yüzde 25 oranında temel dersler, en az yüzde 37,5 alan dersleri, en az yüzde 25 seçmeli dersler ve en az yüzde 12,5 oranında diğer dersler olarak dağılımı kriterine göre: Temel alan dersleri ve seçmeli ders oranları öngörülen oranların üzerindedir.

Gazetecilik bölümünde, temel alan derslerinin toplam sayı ve kredileri ile alan derslerinin sayı ve kredileri birbirine yakındır. Birinci yılda genel sosyal seçmeli dersler adı altında yer alan ders çeşitleri spor ve sanat alanında yoğunlaşmaktadır. İkinci, üçüncü ve dördüncü yıllardaki seçmeli dersler ise, diğer iki bölümün alan dersleri yanı sıra iletişim alanındaki ders çeşitlerini içermektedir. Bölümde, 1993-1994 yılındaki programda da görülen üç yıl boyunca verilen zorunlu yabancı dil dersleri devam etmekte ve dördüncü yıl programında da bulunmaktadır.

TABLO 3.5.

Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo Televizyon Sinema Bölümü 2017-2018 Akademik Yılı Lisans Öğretim Programı

I. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)					II. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)						
S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T U K AKTS	S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T U K AKTS		
Z	D	AT101	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2 0 2 1	Z	D	AT102	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2 0 2 1		
Z	D	BIT101	Bilgi ve İletişim Teknolojileri I	2 0 2 2	Z	A	COM104	History of Communication	2 0 2 4		
Z	A	COM103	Introduction to Communication	3 0 3 4	Z	D	ENG104	English II	3 0 3 1		
Z	D	ENG103	English I	3 0 3 1	Z	TA	ILE114	Sosyoloji II	2 0 2 4		
Z	TA	ILE105	Sosyoloji I	2 0 2 3	Z	TA	ILE118	Okuma ve Anlatım Teknikleri II	2 0 2 3		
Z	TA	ILE109	Uygurlik Tarihi	2 0 2 3	Z	TA	ILE122	Hukukun Temel Kavramları	2 0 2 3		
Z	TA	ILE117	Okuma ve Anlatım Teknikleri I	2 0 2 3	Z	TA	ILT104	Temel Fotoğraf	2 0 2 3		
Z	A	ILT103	Bilgi Kaynakları	2 0 2 3	Z	TA	POL102	Politics II	3 0 3 5		
Z	TA	POL101	Politics I	3 0 3 4	Z	A	RTS112	Sinematografi	2 2 3 4		
Z	A	RTS105	Yayınçılığa Giriş	3 0 3 4	Z	D	TDI102	Türk Dili II	2 0 2 1		
Z	D	TDI101	Türk Dili I	2 0 2 1	S	S	GSS2	Genel Sosyal Seçmeli Ders(ler) II	0 0 0 1		
Z	D	UYM101	Universite Yaşamına Uyum	0 0 0 0							
S	S	GSS1	Genel Sosyal Seçmeli Ders(ler) I	0 0 0 1							
S	S	BED101	Beden Eğitimi	0 1 0 1	S	S	BED102	Beden Eğitimi	0 1 0 1		
S	S	GUS101	Müzik I	0 1 0 1	S	S	GUS102	Müzik II	0 1 0 1		
S	S	GUS103	Resim I	0 1 0 1	S	S	GUS104	Resim II	0 1 0 1		
S	S	HYK101	Heykel I	0 1 0 1	S	S	HYK102	Heykel II	0 1 0 1		
S	S	GUS121	Halk Oyunları	0 1 0 1	S	S	GUS122	Halk Oyunları	0 1 0 1		
S	S	GUS125	Yaratıcı Yazma	0 1 0 1	S	S	GUS126	Yaratıcı Yazma	0 1 0 1		
S	S	GUS129	Drama	0 1 0 1	S	S	GUS130	Drama	0 1 0 1		
S	S	GUS133	Türk Halk Müziği	0 1 0 1	S	S	GUS134	Türk Halk Müziği	0 1 0 1		
S	S	GUS137	Türk Sanat Müziği	0 1 0 1	S	S	GUS138	Türk Sanat Müziği	0 1 0 1		
S	S	GUS141	Bağlama	0 1 0 1	S	S	GUS142	Bağlama	0 1 0 1		
S	S	GUS145	Gitar	0 1 0 1	S	S	GUS146	Gitar	0 1 0 1		
S	S	GUS149	İşaret Dili	0 1 0 1	S	S	GUS150	İşaret Dili	0 1 0 1		
S	S	SSD101	Voleybol	0 1 0 1	S	S	SSD102	Voleybol	0 1 0 1		
S	S	SSD103	Güres	0 1 0 1	S	S	SSD104	Güres	0 1 0 1		
S	S	SSD105	Futbol	0 1 0 1	S	S	SSD106	Futbol	0 1 0 1		
S	S	SSD107	Hentbol	0 1 0 1	S	S	SSD108	Hentbol	0 1 0 1		
S	S	SSD109	Basketbol	0 1 0 1	S	S	SSD110	Basketbol	0 1 0 1		
S	S	SSD111	Badminton	0 1 0 1	S	S	SSD112	Badminton	0 1 0 1		
S	S	SSD113	Atletizm	0 1 0 1	S	S	SSD114	Atletizm	0 1 0 1		
S	S	SSD115	Yüzme	0 1 0 1	S	S	SSD116	Yüzme	0 1 0 1		
S	S	SSD117	Oryantasyon	0 1 0 1	S	S	SSD118	Oryantasyon	0 1 0 1		
S	S	SSD119	Doğa Sporları	0 1 0 1	S	S	SSD120	Doğa Sporları	0 1 0 1		
S	S	SSD121	Halat	0 1 0 1	S	S	SSD122	Halat	0 1 0 1		
S	S	SSD123	Vücut Geliştirme-Fitness	0 1 0 1	S	S	SSD124	Vücut Geliştirme-Fitness	0 1 0 1		
S	S	SSD125	Latin Dansları	0 1 0 1	S	S	SSD126	Latin Dansları	0 1 0 1		
S	S	SSD127	Zumba	0 1 0 1	S	S	SSD128	Zumba	0 1 0 1		
S	S	SSD129	Masa Tenisi	0 1 0 1	S	S	SSD130	Masa Tenisi	0 1 0 1		
S	S	SSD131	Spor Sağlık ve Antrenman Bilgisi I	0 1 0 1	S	S	SSD132	Spor Sağlık ve Antrenman Bilgisi II	0 1 0 1		
S	S	SSD133	Spor Yönetimi ve Organizasyon I	0 1 0 1	S	S	SSD134	Spor Yönetimi ve Organizasyon II	0 1 0 1		
S	S	SSD135	Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerinin Temelleri I	0 1 0 1	S	S	SSD136	Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerinin Temelleri II	0 1 0 1		
S	S	RTS289	Diksiyon	0 2 0 2	S	S	EMV102	Kişisel Finans	0 1 0 1		
S	S	RTS287	Fotografçılık	0 1 0 1	S	S	EBT102	Web Tasarımın Temelleri	0 2 0 2		
S	S	HES101	Herkes için Hukuk	0 2 0 2	S	S	EBO102	Robotik	0 1 0 1		
S	S	EBV101	Kişisel Finans	0 1 0 1	S	S	BMD118	İmaj Yönetimi ve Stil Danışmanlığı	0 1 0 1		
S	S	EBT101	Web Tasarımın Temelleri	0 1 0 1	S	S	BKT120	Takıda Çağdaş Eğitimler	0 1 0 1		
S	S	EBO101	Robotik	0 1 0 1	S	S	BTR148	Ankara'nın Tarihi ve Kültürel Değerleri	0 2 0 2		
S	S	BKT113	Takıda Çağdaş Eğitimler	0 1 0 1	S	S	RTS292	Fotografçılık	0 1 0 1		
S	S	BTR145	Ankara'nın Tarihi ve Kültürel Değerleri	0 2 0 2	S	S	ILT252	Medya ve Toplum	0 1 0 1		
S	S	ILT251	Medya ve Toplum	0 1 0 1							
			GSS1 seçmeli dersler için 1 AKTS(1 ders) öngörülmektedir.					GSS2 seçmeli dersler için 1 AKTS(1 ders) öngörülmektedir.			
Toplam temel alan dersleri				9	13	Toplam temel alan dersleri				11	18
Toplam alan dersleri				8	11	Toplam alan dersleri				5	8
Toplam seçmeli dersler				0	1	Toplam seçmeli dersler				0	1
Toplam diğer dersler				9	5	Toplam diğer dersler				7	3
TOPLAM				26	30	TOPLAM				23	30
III. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)					IV. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)						
S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T U K AKTS	S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T U K AKTS		
Z	TA	ENG203	English for Academic Purposes I	3 0 3 1	Z	TA	ENG204	English for Academic Purposes II	3 0 3 1		
Z	TA	ILE201	İktisat	3 0 3 4	Z	TA	ILE200	Anayasa	2 0 2 4		
Z	TA	ILE211	Siyasal Düşünceler ve Rejimler	3 0 3 4	Z	TA	ILE210	Siyasi Tarih	3 0 3 4		
Z	A	RTS205	Ses ve Görüntüde Temel Kavramlar	2 0 2 3	Z	A	RTS206	Yapım Planlama	2 0 2 3		
Z	A	RTS251	Sinema Tarihi I	2 2 3 4	Z	A	RTS254	Sinema Tarihi II	2 2 3 4		
Z	TA	SOC207	Research Methods in Social Sciences I	2 0 2 4	Z	TA	SOC208	Research Methods in Social Sciences II	3 0 3 4		
S	S		Güz Yarıyılı Seçmeli Dersler	... 6 10	S	S		Bahar Yarıyılı Seçmeli Dersler	... 6 10		
S		GZT255	Süreli Yayın Türleri	2 0 2 3	S		GZT254	Medyanın Güncel Sorunları	2 0 2 3		
S		GZT257	Spor Muhabirliği	2 0 2 3	S		HIL278	Halkla İlişkiler Stratejileri	2 0 2 3		
S		GZT259	Kent ve Çevre Gazeteciliği	2 0 2 3	S		HIL262	Turizm	2 0 2 3		
S		HIL251	Reklam	2 0 2 3	S		HIL272	İnsan Kaynakları Yönetimi	2 0 2 3		
S		HIL257	Halkla İlişkiler Modelleri	2 0 2 3	S		RTS264	Radio Yayınçılığın Giriş	2 2 3 4		
S		HIL267	Halkla İlişkilerde Uygulama Örnekleri	2 0 2 3	S		RTS288	Film Yapım Teknikleri II	2 2 3 4		
S		HIL281	Grafik Tasarım	2 2 3 4	S		RTS244	Belgesel Yapım Teknikleri	2 2 3 4		
S		RTS249	Rd. TV'de Konuşma Teknikleri	2 2 3 4	S		RTS246	Kısa Film Senaryo Yazım	2 2 3 4		
S		RTS255	Fotoğraf Uygulamaları I	2 2 3 4	S		ILE232	Anlatı Türleri	2 2 3 4		
S		RTS269	Film Yapım Teknikleri I	2 2 3 4	S		ILE248	E-Öğrenme Model ve Uygulamaları	2 0 2 3		
S		RTS271	Senaryo	2 2 3 4	S		ILT228	Uluslararası İletişim	2 0 2 3		
S		RTS279	Stop Motion Film Yapım Teknikleri	2 2 3 4	S		ILT220	Toplumsal Cinsiyet ve Medya	2 0 2 3		
S		RTS281	Uygulamalı Televizyon Program Yapımı	2 0 2 3	S		GZT232	Parlamento Muhabirliği	2 0 2 3		
S		ILE255	Edebiyat ve Fotoğraf	2 0 2 3	S		GZT236	Eğitim Kültür ve Sanat Muhabirliği	2 0 2 3		
S		ILT215	İletişim Ağlarının Ekonomisi	2 0 2 4	S		RTS290	Rd. TV'de Konuşma Teknikleri II	2 2 3 4		
S		ILT221	Kent, Kültür, İletişim	2 0 2 3	S		ILT214	İletişim Teknolojileri	2 0 2 3		
S		ILE219	Sosyal Psikoloji	2 0 2 4	S		RTS296	Reklam Filmleri Yapımı	2 0 2 3		
S		HIL203	Halkla İlişkileri Anlamak	2 0 2 3	S		RTS298	Kurgu	2 2 3 4		
S		GZT207	Haber Toplama ve Yazma Analizleri	2 2 3 4	S		ILE212	Kamusal Alan ve Kent	2 0 2 3		
S		ILE265	Estetik	2 0 2 3	S		ILT234	Yeni Medya ve Kurumsal İletişimin Ekonomisi	2 0 2 3		
S		RTS211	Belgesel	2 2 3 4	S		HIL206	Pazarlama	2 0 2 4		
					S		ILE216	Örgüt Sosyolojisi	2 0 2 3		
					S		ILT236	Medyada Çalışma İlişkileri	2 0 2 3		
					S		GZT252	Araştırmacı Gazetecilik	2 0 2 3		
					S		RTS212	Fotoğrafta Karanlık Oda Uygulamaları	2 2 3 4		
					S		RTS218	Belgesel Fotoğraf Uygulamaları	2 2 3 4		
					S		RTS216	Stüdyo Fotoğrafı Teknikleri	2 2 3 4		
					S		ILE250	Ayrımcılığa Karşı Dersler	4 0 4 4		
					S		ILT200	Modern Medya Örgütlenimleri	2 0 2 4		
			Seçmeli dersler için öngörülen 10 AKTS'dir.(3 ders)				Seçmeli dersler için öngörülen 10 AKTS'dir.(3 ders)				
Toplam temel alan dersleri				11	13	Toplam temel alan dersleri				11	13
Toplam alan dersleri				5	7	Toplam alan dersleri				5	7
Toplam seçmeli dersler				6	10	Toplam seçmeli dersler				6	10
Toplam diğer dersler				0	0	Toplam diğer dersler				0	0
TOPLAM				22	30	TOPLAM				22	30

Tablo 3.5.'in incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, programda toplam 265 ders yer almaktadır. Fakülte tarafından her yarıyıl için öngörülen seçmeli ders AKTS değerleri dikkate alındığında, ders sayısı toplamı 74 olmaktadır. Buna göre, programda yer alan derslerin, 22'si temel alan dersleri, 22'si alan dersleri, yine 22'si seçmeli dersler ve 8'i de diğer derslerdir.

Programda öğrencilere toplam 180 kredilik ders okutulmaktadır. Bunlardan 56 kredi temel alan dersleri, 60 kredi alan dersleri, 48 kredi seçmeli dersler ve 16 kredi diğer dersler oluşturmaktadır. (3.-8. Yarıyıllarda değişken olan, bu sebeple ilgili yarıyıla ilişkin belli bir toplam kredi sayısının verilmesi mümkün olmayan seçmeli ders kredileri; Fakülte tarafından öngörülen yarıyıl AKTS'sini sağlayan ders ve kredi sayısı olarak hesaplanmıştır.)

Toplam ders kredisinin (180) yüzde 32'si temel alan derslerinden, yüzde 35'i alan derslerinden, yüzde 24'ü seçmeli derslerden ve yüzde 9'u diğer derslerden oluşmaktadır.

Bölüm programının toplam AKTS'sinde (240) temel alan derslerinin oranı yüzde 30, alan derslerinin yüzde 37, seçmeli derslerin yüzde 30, diğer derslerin oranı yüzde 3'dür. İLEDAK tarafından akreditasyon hazırlıkları için öngörülen, bölümün toplam AKTS'sinin en az yüzde 25 oranında temel dersler, en az yüzde 37,5 alan dersleri, en az yüzde 25 seçmeli dersler ve en az yüzde 12,5 oranında diğer dersler olarak dağılımı kriterine göre: Temel alan dersleri ve seçmeli ders oranları öngörülen oranların üzerindedir.

Radyo-Televizyon ve Sinema bölümünde, temel alan derslerinin toplam sayısı ve kredileri ile alan derslerinin sayısı ve kredileri birbirine yakındır. Birinci yılda genel sosyal seçmeli dersler adı altında yer alan ders çeşitleri spor ve sanat alanında yoğunlaşmaktadır. İkinci, üçüncü ve dördüncü yıllardaki seçmeli dersler ise, diğer iki bölümün alan dersleri yanı sıra iletişim alanındaki ders çeşitlerini içermektedir. Bölümde, 1993-1994 yılındaki programda da görülen üç yıl boyunca verilen zorunlu yabancı dil dersleri devam etmekte ve dördüncü yıl programında da bulunmaktadır.

TABLO 3.6.

Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü 2017-2018 Akademik Yılı Lisans Öğretim Programı

I. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)													I. YIL					II. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)												
S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS					S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS											
Z	D	ATA101	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2	1					Z	D	ATA102	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2	1											
Z	D	BIT101	Bilgi ve İletişim Teknolojileri I	2	0	2	2					Z	TA	HIL102	İşletme ve Yönetim	2	0	2	4											
Z	A	HIL101	Halkla İlişkilerde Temel Kavramlar	2	0	2	4					Z	TA	ILE102	Siyaset Bilimi II	3	0	3	5											
Z	TA	ILE101	Siyaset Bilimi I	3	0	3	4					Z	TA	ILE114	Sosyoloji II	2	0	2	4											
Z	TA	ILE105	Sosyoloji I	2	0	2	3					Z	TA	ILE118	Okuma ve Anlatım Teknikleri II	2	0	2	3											
Z	TA	ILE109	Uygarlık Tarihi	2	0	2	3					Z	TA	ILE122	İletişim Temel Kavramları	2	0	2	3											
Z	TA	ILE117	Okuma ve Anlatım Teknikleri I	2	0	2	3					Z	TA	ILT102	İletişim Tarihi	2	0	2	4											
Z	A	ILT101	İletişimin Temel Kavramları	3	0	3	4					Z	TA	ILT104	Temel Fotoğraf	2	0	2	3											
Z	A	ILT103	Bilgi Kaynakları	2	0	2	3					Z	D	TDI102	Türk Dili II	2	0	2	1											
Z	D	TDI101	Türk Dili I	2	0	2	1					Z	D	YDI102	Temel Yabancı Dil (İngilizce)	4	0	4	1											
Z	D	UYM101	Üniversite Yaşamına Uyum	0	0	0	0					S	S	GSS2	Genel Sosyal Seçmeli Ders(ler) II	0	0	0	1											
Z	D	YDI101	Temel Yabancı Dil (İngilizce)	4	0	4	1																							
S	S	GSS1	Genel Sosyal Seçmeli Ders(ler) I	0	0	0	1																							
S	S	GUS101	Müzik I	0	1	0	1					S	S	GUS102	Müzik II	0	1	0	1											
S	S	GUS103	Resim I	0	1	0	1					S	S	GUS104	Resim II	0	1	0	1											
S	S	HYK101	Hevkel I	0	1	0	1					S	S	HYK102	Hevkel II	0	1	0	1											
S	S	GUS121	Halk Oyunları	0	1	0	1					S	S	GUS122	Halk Oyunları	0	1	0	1											
S	S	GUS125	Yaratıcı Yazma	0	1	0	1					S	S	GUS126	Yaratıcı Yazma	0	1	0	1											
S	S	GUS129	Drama	0	1	0	1					S	S	GUS130	Drama	0	1	0	1											
S	S	GUS133	Türk Halk Müziği	0	1	0	1					S	S	GUS134	Türk Halk Müziği	0	1	0	1											
S	S	GUS137	Türk Sanat Müziği	0	1	0	1					S	S	GUS138	Türk Sanat Müziği	0	1	0	1											
S	S	GUS141	Bağlama	0	1	0	1					S	S	GUS142	Bağlama	0	1	0	1											
S	S	GUS145	Gitar	0	1	0	1					S	S	GUS146	Gitar	0	1	0	1											
S	S	GUS149	İşaret Dili	0	1	0	1					S	S	GUS150	İşaret Dili	0	1	0	1											
S	S	SSD101	Voleybol	0	1	0	1					S	S	SSD102	Voleybol	0	1	0	1											
S	S	SSD103	Güreş	0	1	0	1					S	S	SSD104	Güreş	0	1	0	1											
S	S	SSD105	Futbol	0	1	0	1					S	S	SSD106	Futbol	0	1	0	1											
S	S	SSD107	Hentbol	0	1	0	1					S	S	SSD108	Hentbol	0	1	0	1											
S	S	SSD109	Basketbol	0	1	0	1					S	S	SSD110	Basketbol	0	1	0	1											
S	S	SSD111	Badminton	0	1	0	1					S	S	SSD112	Badminton	0	1	0	1											
S	S	SSD113	Atletizm	0	1	0	1					S	S	SSD114	Atletizm	0	1	0	1											
S	S	SSD115	Yüzme	0	1	0	1					S	S	SSD116	Yüzme	0	1	0	1											
S	S	SSD117	Oryantiring	0	1	0	1					S	S	SSD118	Oryantiring	0	1	0	1											
S	S	SSD119	Doğa Sporları	0	1	0	1					S	S	SSD120	Doğa Sporları	0	1	0	1											
S	S	SSD121	Halıer	0	1	0	1					S	S	SSD122	Halıer	0	1	0	1											
S	S	SSD123	Vücut Geliştirme-Fitness	0	1	0	1					S	S	SSD124	Vücut Geliştirme-Fitness	0	1	0	1											
S	S	SSD125	Latin Dansları	0	1	0	1					S	S	SSD126	Latin Dansları	0	1	0	1											
S	S	SSD127	Zumba	0	1	0	1					S	S	SSD128	Zumba	0	1	0	1											
S	S	SSD129	Masa Tenisi	0	1	0	1					S	S	SSD130	Masa Tenisi	0	1	0	1											
S	S	SSD131	Spor Sağlık ve Antreman Bilgisi I	0	1	0	1					S	S	SSD132	Spor Sağlık ve Antreman Bilgisi II	0	1	0	1											
S	S	SSD133	Spor Yönetimi ve Organizasyon I	0	1	0	1					S	S	SSD134	Spor Yönetimi ve Organizasyon II	0	1	0	1											
S	S	SSD135	Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerinin Temelleri I	0	1	0	1					S	S	SSD136	Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerinin Temelleri II	0	1	0	1											
S	S	RTS289	Diksiyon	0	2	0	2					S	S	RTS294	Diksiyon	0	2	0	2											
S	S	RTS287	Fotografçılık	0	2	0	2					S	S	RTS292	Fotografçılık	0	2	0	2											
S	S	HES101	Herkes için Hukuk	0	2	0	2					S	S	EMV102	Kişisel Finans	0	2	0	2											
S	S	EBV101	Kişisel Finans	0	2	0	2					S	S	EBT102	Web Tasarımının Temelleri	0	2	0	2											
S	S	EBT101	Web Tasarımının Temelleri	0	2	0	2					S	S	EBO102	Robotik	0	2	0	2											
S	S	EBO101	Robotik	0	2	0	2					S	S	BMD118	İmaj Yönetimi ve Stil Danışmanlığı	0	2	0	2											
S	S	ADS101	Protokol Bilgisi	0	2	0	2					S	S	BK1120	Takıda Çağdaş Eğilimler	0	2	0	2											
S	S	BMD115	İmaj Yönetimi ve Stil Danışmanlığı	0	2	0	2					S	S	BTR148	Ankara'nın Tarihi ve Kültürel Değerleri	0	2	0	2											
S	S	BK1113	Takıda Çağdaş Eğilimler	0	2	0	2																							
S	S	BTR145	Ankara'nın Tarihi ve Kültürel Değerleri	0	2	0	2																							
			GSS1 seçmeli dersler için 1 AKTS (1 ders) öngörülmektedir.												GSS2 seçmeli dersler için 1 AKTS (1 ders) öngörülmektedir.															
Toplam temel alan dersleri						9	13					Toplam temel alan dersleri											13	22						
Toplam alan dersleri						7	11					Toplam alan dersleri												2	4					
Toplam seçmeli dersler						0	1					Toplam seçmeli dersler													0	1				
Toplam diğer dersler						10	5					Toplam diğer dersler													8	3				
TOPLAM						26	30					TOPLAM													23	30				
III. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)													II. YIL					IV. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)												
S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS					S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS											
Z	A	HIL203	Halkla İlişkileri Anlamak	2	0	2	3					Z	A	HIL206	Pazarlama	2	0	2	4											
Z	TA	ILE201	İktisat	3	0	3	4					Z	TA	ILE200	Anayasa	2	0	2	4											
Z	TA	ILE211	Siyasal Düşünceler ve Rejimler	3	0	3	4					Z	TA	ILE210	Siyasi Tarih	3	0	3	4											
Z	TA	ILE219	Sosyal Psikoloji	2	0	2	4					Z	TA	ILE216	Örgüt Sosyolojisi	2	0	2	3											
Z	TA	ILT207	Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri I	2	0	2	4					Z	TA	ILT208	Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri II	3	0	3	4											
Z	D	YDI201	Temel Yabancı Dil (İngilizce)	4	0	4	1					Z	D	YDI202	Temel Yabancı Dil (İngilizce)	4	0	4	1											
S	S		Güz Yarıyılı Seçmeli Dersler	6	10					S	S		Bahar Yarıyılı Seçmeli Dersler	6	10											
S		RTS271	Senaryo	2	2	3	4					S		HIL262	Turizm	2	0	2	3											
S		GZT257	Spor Muhabirliği	2	0	2	3					S		RTS254	Sinema Tarihi II	2	2	3	4											
S		RTS269	Film Yapım Teknikleri I	2	2	3	4					S		RTS264	Radio Yayınlarına Giriş	2	2	3	4											
S		RTS251	Sinema Tarihi I	2	2	3	4					S		ILT214	İletişim Teknolojileri	2	0	2	3											
S		RTS279	Stop Motion Film Yapım Teknikleri	2	2	3	4					S		ILT228	Uluslararası İletişim	2	0	2	3											
S		HIL281	Graf																											

TABLO 3.6. (devamı)

III. YIL															
V. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)						VI. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)									
S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS	S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS
Z	A	HIL301	Tüketici Davranışları	2	0	2	4	Z	TA	ILE310	Uluslararası İlişkiler ve Örgütler	3	0	3	5
Z	TA	ILE311	Türkiye Siyasal Havayı ve Kurumları	3	0	3	5	Z	A	ILT302	Kişilerarası İletişim	3	0	3	4
Z	TA	ILE313	Türkiye'nin Yönetim Yapısı	2	0	2	4	Z	A	ILT306	İletişim Kurumları II	3	0	3	5
Z	A	ILT305	İletişim Kurumları I	3	0	3	6	Z	A	ILT312	Siyasal İletişim	3	0	3	5
S	S		Güz Yarıyılı Seçmeli Dersler	8	11	S	S		Bahar Yarıyılı Seçmeli Dersler	8	11
S		GZT311	Başlı Ortamlarda Haber Sunumu	2	0	2	3	S		GZT314	Ekonomi Muhabirliği	2	0	2	3
S		GZT313	Medya ve Çocuk Hakları	2	0	2	3	S		GZT316	Discussions of Multimedia News Writing	2	0	2	3
S		GZT315	Yargı ve İnsan Hakları Muhabirliği	2	0	2	3	S		GZT318	Diplomasi Muhabirliği	2	0	2	3
S		GZT317	Siyaset Muhabirliği	2	0	2	3	S		HIL322	Grafik Uygulamaları II	2	2	3	4
S		HIL319	Grafik Uygulamaları I	2	2	3	4	S		HIL324	Halkla İlişkilerde Yazı Teknikleri	2	0	2	3
S		HIL321	Reklam Yazarlığı I	2	0	2	3	S		HIL326	Siyasal Kampanyalar	2	0	2	3
S		ILT347	Dijital İletişim Stratejileri I	2	0	2	3	S		HIL328	Reklam Yazarlığı II	2	0	2	3
S		ILT349	Sağlık İletişimi	2	0	2	3	S		RTS330	Çağdaş Dünya Sineması II	2	2	3	4
S		RTS335	Türk Sineması I	2	2	3	4	S		RTS332	Televizyon Metin Yazarlığı	2	0	2	3
S		ILE339	Dünya Ekonomisi	2	0	2	3	S		RTS334	Türk Sineması II	2	2	3	4
S		ILE341	Türkiye Modernleşmesi ve Medya	2	0	2	3	S		RTS336	Radio Program Yapımı	2	2	3	4
S		ILE343	Yazınsal Metinlere Eleştirel Yaklaşımlar	2	0	2	3	S		RTS338	Belgesel Yapımı	2	2	3	4
S		ILE345	Discussions on News and News Writing	2	0	2	3	S		RTS340	Uygulamalı Televizyon Heberçiliği	2	2	3	4
S		HIL323	Kamu Diplomasisi	2	0	2	3	S		ILE344	Türkiye Ekonomisi	2	0	2	3
S		HIL325	Kamusal Konuşma ve Tartışma	2	0	2	3	S		ILE346	Türkiye'de Siyasal Güncel Sorunlar	2	0	2	3
S		RTS327	Çağdaş Dünya Sineması I	2	2	3	4	S		ILT350	Sağlık İletişimi Uygulamaları	2	0	2	3
S		RTS329	Kısa Film Yapımı	2	2	3	4	S		ILT354	Dijital İletişim Stratejileri II	2	0	2	3
S		RTS331	Televizyon Haberciliği	2	2	3	4	S		ILT356	Kültürlerarası İletişim	2	0	2	3
S		RTS333	Radio Yönetimi	2	2	3	4	S		GZT312	İnternet Gazeteciliği ve Web'de Tasarım	2	0	2	3
S		RTS353	Televizyon Eleştirisi	2	2	3	4	S		HIL330	Halkla İlişkilerde Yaratıcılık	2	0	2	3
S		GZT319	Sakin Gazetecilikte Etkili Anlatım	2	0	2	3	S		HIL332	Halkla İlişkilerde Mesleki Uygulamalar	2	2	3	4
S		HIL327	Kurumsal İletişim Uygulamaları	2	2	3	4	S		ILT348	İletişim Araştırmaları	2	0	2	3
S		RTS337	Sinemada Yönetmenlik	2	2	3	4	S		ILT358	Emerging Participatory Media Forms	2	0	2	3
S		RTS339	Basın Fotoğrafçılığı	2	0	2	3	S		RTS302	Görsel Kültür	2	0	2	4
S		ILT351	Örgütsel İletişim	2	0	2	3	S		GZT308	Haber Yapım Süreci Uygulamaları II	2	2	3	4
S		ILT353	Media and Technology in Civic Advocacy	2	0	2	3	S		RTS342	Sinemada Görüntü Yönetmenliği	2	2	3	4
S		GZT305	Türkiye Basın Tarihi	2	0	2	4	S		HIL320	Reklam Kampanyaları	2	2	3	4
S		GZT309	Haber Yapım Süreci Uygulamaları I	2	2	3	4	S		ILE342	Avrupa Birliği ve Türkiye	2	0	2	3
								S		GZT306	Gazete Yazı Türleri	2	0	2	4
								S		ILE348	Sosyal Politika	2	0	2	3
			Seçmeli dersler için öngörülen 11 AKTS'dir (3 ders)								Seçmeli dersler için öngörülen 11 AKTS'dir (3 ders)				
Toplam temel alan dersleri						5	9	Toplam temel alan dersleri						3	5
Toplam alan dersleri						5	10	Toplam alan dersleri						9	14
Toplam seçmeli dersler						8	11	Toplam seçmeli dersler						8	11
Toplam diğer dersler						0	0	Toplam diğer dersler						0	0
TOPLAM						18	30	TOPLAM						20	30
IV. YIL															
VII. YARIYIL (GÜZ DÖNEMİ)						VIII. YARIYIL (BAHAR DÖNEMİ)									
S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS	S/Z	Grup	KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS
Z	A	HIL403	Halkla İlişkiler Plan ve Uygulamaları	3	0	3	6	Z	A	HIL410	Halkla İlişkilerde Örnek Olaylar	3	0	3	6
Z	A	ILE401	Medya Ekonomisi	3	0	3	5	Z	A	ILT402	Medya ve Etik	3	0	3	5
Z	A	ILE405	Haber Sosyolojisi	3	0	3	5	Z	A	ILT408	İletişim Hukuku ve Fikri Haklar	3	0	3	5
S	S		Güz Yarıyılı Seçmeli Dersler	10	14	S	S		Bahar Yarıyılı Seçmeli Dersler	10	14
S		HIL411	İmaj Yönetimi	2	0	2	3	S		GZT412	Web Ortamında Haber Sunum Teknikleri II	2	0	2	3
S		HIL413	Reklamcılık Uygulamaları I	2	2	3	4	S		HIL414	Reklamcılık Uygulamaları II	2	2	3	4
S		HIL415	Halkla İlişkilerde Eleştirel Yaklaşımlar	2	0	2	3	S		HIL416	Sunum ve Anlatım Teknikleri	2	0	2	3
S		HIL417	Reklam Stratejileri	2	0	2	3	S		HIL418	Kamu Yönetiminde İletişim ve Demokrasi	2	0	2	3
S		RTS421	Kısa Film ve Belgesel Yapım Projesi I	2	2	3	4	S		HIL420	Reklam Analizi	2	0	2	3
S		RTS423	Radio Yayın Projesi	2	2	3	4	S		RTS422	Kısa Film ve Belgesel Yapım Projesi II	2	2	3	4
S		ILE425	Siyasal İdeolojiler ve Medya Çözümlemeleri	2	0	2	3	S		ILE426	Türkiye'de Demokratikleşme	2	0	2	3
S		ILE427	Çağdaş Siyaset Kurumları	2	0	2	3	S		RTS424	Film Çalışmalarında Eleştirel Yaklaşımlar	2	2	3	4
S		GZT411	Web Ortamında Haber Sunum Teknikleri I	2	0	2	3	S		HIL422	Marka Yönetimi	2	0	2	3
S		RTS425	Film Türleri	2	2	3	4	S		ILE428	Writing Practices in English	2	0	2	3
S		ILE429	Reading Practices in English	2	0	2	3	S		ILT428	Türkiye'de Popüler Kültür ve Gündelik Hayat	2	0	2	3
S		COM403	Media Policy	3	0	3	5	S		GZT410	Gazetecilik Uygulamaları	3	3	3	5
								S		ILT410	Türkiye'de Medya Politikaları	2	0	2	5
								S		GZT414	Haberciler için Bilişim Hukuku	2	0	2	3
								S		ILE430	Modernite ve Toplumsal Hareketler	2	0	2	3
								S		GZT418	Edisyon ve Redaksiyon	2	0	2	3
			Seçmeli dersler için öngörülen 14 AKTS'dir (4 ders)								Seçmeli dersler için öngörülen 14 AKTS'dir (4 ders)				
Toplam temel alan dersleri						0	0	Toplam temel alan dersleri						0	0
Toplam alan dersleri						9	16	Toplam alan dersleri						9	16
Toplam seçmeli dersler						10	14	Toplam seçmeli dersler						10	14
Toplam diğer dersler						0	0	Toplam diğer dersler						0	0
TOPLAM						19	30	TOPLAM						19	30

TA:Temel alan A:Alan S:Seçmeli D:Diğer

Kaynak: T.C. Ankara Üniversitesi Bologna Bilgi Sistemi [online]

Tablo 3.6'nın incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, programda toplam 262 ders yer almaktadır. Fakülte tarafından her yarıyıl için öngörülen seçmeli ders AKTS değerleri dikkate alındığında, ders sayısı toplamı 70 olmaktadır. Buna göre, programda yer alan derslerin, 21'i temel alan dersleri, 17'si alan dersleri, 22'si seçmeli dersler ve 10'u da diğer derslerdir

Programda öğrencilere toplam 169 kredilik ders okutulmaktadır. Bunlardan 50 kredi temel alan dersleri, 45 kredi alan dersleri, 48 kredi seçmeli dersler ve 26 kredi diğer dersler oluşturmaktadır. (3.-8. Yarıyıllarda değişken olan, bu sebeple ilgili yarıyıla ilişkin belli bir toplam kredi sayısının verilmesi mümkün olmayan seçmeli ders kredileri; Fakülte tarafından öngörülen yarıyıl AKTS'sini sağlayan ders ve kredi sayısı olarak hesaplanmıştır.)

Bölüm programının toplam ders kredisinin (169) yüzde 30'u temel alan derslerinden, yüzde 27'si alan derslerinden, yüzde 27'si seçmeli derslerden ve yüzde 16'sı diğer derslerden oluşmaktadır.

Bölüm programının toplam AKTS'sinde (240) temel alan derslerinin oranı yüzde 33, alan derslerinin yüzde 33, seçmeli derslerin yüzde 30, diğer derslerin oranı yüzde 4'dür. İLEDAK tarafından akreditasyon hazırlıkları için öngörülen, bölümün toplam AKTS'sinin en az yüzde 25 oranında temel dersler, en az yüzde 37,5 alan dersleri, en az yüzde 25 seçmeli dersler ve en az yüzde 12,5 oranında diğer dersler olarak dağılımı kriterine göre: Temel alan dersleri ve seçmeli ders oranları öngörülen oranların üzerindedir.

Halkla İlişkiler ve Tanıtım bölümünde, temel alan derslerinin toplam sayı ve kredileri ile alan derslerinin sayı ve kredileri birbirine yakındır. Birinci yılda genel sosyal seçmeli dersler adı altında yer alan ders çeşitleri spor ve sanat alanında yoğunlaşmaktadır. İkinci, üçüncü ve dördüncü yıllardaki seçmeli dersler ise, diğer iki bölümün alan dersleri yanı sıra iletişim alanındaki ders çeşitlerini içermektedir.

Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde, 1993-1994 akademik yılı programında da olduğu gibi, yabancı dil derslerine verilen önem devam etmektedir. Bunun da, ileri düzey yetkinlikler için (akademik kariyer ve bilimsel araştırmalar-uluslararası iş pozisyonları gibi) önemli katkıları olduğu düşünülmektedir. Mesleki formasyon yönünden büyük katkısı olan temel alan dersleri ile mesleki becerilerin geliştirilmesine yönelik alan derslerinin toplam sayısı ve kredi açısından birbirine yakın oldukları belirlenmektedir. Akreditasyon açısından, bölüm programlarında alan derslerinin payı olarak öngörülen yüzde 37,5 oranını; Gazetecilik bölümü programının yüzde 96'sının, Radyo-Televizyon Sinema bölümü programının yüzde 99'unun, Halkla İlişkiler ve Tanıtım bölümü programının ise yüzde 88'inin karşılamakta oldukları hesaplanmaktadır. Bu durum, kalite güvencesi sisteminin beklentileri ile tam örtüşmemekte, iç kalite güvencesi açısından iyileştirme gerektiren bir konumda bulunmaktadır.

3.3. Fakültelerin Öğretim Programları Açısından Karşılaştırması

Tablolardan elde edilen oranlara göre, 2017-2018 akademik yılı lisans öğretim programında:

Toplam ders sayıları ve kredileri açısından, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesinde her üç bölümde de, alan derslerinin toplam sayısı ve kredileri temel alan derslerine göre önemli ölçüde fazla iken; Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesinde, Gazetecilik ile Halkla İlişkiler ve Tanıtım bölümünde temel alan derslerinin toplam sayısı ve kredileri alan derslerinden - Radyo Televizyon Sinema bölümünde ise alan derslerinin toplam sayısı ve kredileri temel alan derslerinden fazladır. Bununla birlikte, AÜ İletişim Fakültesinde temel alan-alan derslerinin toplam sayısı ve kredi bakımından birbirine yakın oldukları görülmektedir.

Akreditasyon hazırlıkları için öngörülen AKTS oranları açısından; her iki Fakültede de seçmeli derslerin toplam AKTS'leri öngörülen oranın (yüzde 25) üstünde, diğer grubundaki derslerin ise öngörülen oranın (yüzde 12,5) altında bulunmaktadır.

İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesinin her üç bölümünde de alan derslerinin toplam AKTS'leri öngörülen en az AKTS oranının (yüzde 37,5) üzerinde olup, temel alan dersleri öngörülen oranın (yüzde 25) oldukça altında kalmaktadır. Ankara Üniversitesi

İletişim Fakültesinde ise, her üç bölümde de, temel alan derslerinin toplam AKTS'leri öngörülen oranın üzerinde iken, alan derslerinin oranları öngörülen oranı- yakın olmakla birlikte- tam olarak karşılamamaktadır. Bu durumda, her iki Fakültenin, her üç bölümündeki programı da, kalite güvencesinin beklentileri doğrultusunda, iyileştirmeye açık konumda bulunmaktadır.

İlgili dönemdeki öğretim programlarında yer alan derslerde her iki Fakültede de bilgi ve beceri geliştirmeye yönelik dersler bulunmaktadır. Her ikisinde de, ders kredilerinin genel olarak (3) saat olarak belirlenmiş olmasının, verilen bilginin kuramsal ve uygulamalı olarak edinimine, becerilerin bilişsel ve uygulamalı olarak kazanılmasına katkısı olduğu varsayılmaktadır. Yine, kuramda değinilen eğitimde yapılandırıcı yaklaşıma geçiş ve içeriği değişen beceri kavramı ile, daha çok zihinsel, duygusal ve sosyal becerilerin geliştirilmesine yönelik öğretim programlarının geliştirilmekte olduğu düşünülmektedir. AYA projesi ile, yetkinlikler kavramının eğitim gündeminde yer almasından dolayı, öğrencilerin edindikleri bilgi ve kazandırıldıkları becerilerle yetkinliklerin izlenilmesi mümkün olmaktadır. Yetkinliklerin oluşturulmasında işgücü piyasalarının/paydaşların beklentilerinin göz önünde bulundurulduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla öğrenme çıktılarının ölçülmesi için veriler oluşmaya başlamaktadır.

3.4. İletişim Programları Mezunlarının Çalışma Alanları

İletişim eğitimi alan mezunların çalışma alanları, fakülteler bünyesindeki bölümlere göre farklılık göstermektedir. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi, Gazetecilik bölümü mezunlarının “yazılı ve görsel basında haber üretimi ve sunumu süreçlerinin farklı aşamalarında araştırmacı, muhabir, foto muhabiri, yayın yönetmeni, sayfa editörü vb olarak veya kamuda ya da özel sektörde basın danışmanlığı” alanında istihdam edilebileceklerini; Radyo, Televizyon ve Sinema bölümü mezunlarının “medya kuruluşları, film sektörü, fotoğraf ve grafik sanatları, araştırma şirketleri, kamu ya da özel kuruluşlar bünyesindeki basın ve halkla ilişkiler birimlerinde”; Halkla İlişkiler ve Tanıtım bölümü mezunlarının ise “medya, reklamcılık sektöründe, kamuda ya da özel sektörde halkla ilişkiler, basın danışmanlığı, uzmanlığı” alanlarında istihdam edilebileceklerini öngörmektedir (T.C. Ankara Üniversitesi, ?f,g,h). İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, Gazetecilik bölümü mezunlarının “özelde medya

genelde iletişim alanında istihdam edilebileceklerini, süreli yayınlarda, habercilik, sayfa sekreterliği, redaktörlük, köşe yazarlığı, editörlük vb. konularda” çalışabilecekleri; Radyo-Televizyon-Sinema bölümü mezunlarının “radyo/televizyon kuruluşlarında veya sinema sektöründe yapım asistanı, yönetmen yardımcısı, senaryo yazarı, metin yazarı, sesçi, ışıkçı, makyajcı, kameraman, muhabir gibi işlerde” görev alabilecekleri, Halkla İlişkiler ve Tanıtım bölümü mezunlarının ise, “kamu ve özel kuruluşların reklam ve halkla ilişkiler departmanlarında” iş sahibi olabilecekleri belirtilmektedir (T.C. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi,?e,f,g).

İletişim programları mezunlarının temel çalışma alanı olarak medya sektörü olduğuna değinilmektedir. Ancak, iletişim fakültelerine yönelik olumsuz tutum, işbirliği noksanlığı, kamu sektöründe kadro darlığı, yerel medyada istihdamın yetersizliği, iş tanımlarının belirgin olmayışları gibi sektörel sorunlar yanı sıra, mezunların fazlalığı, nitelikleri gibi eğitime özgü konulardan da söz edilmektedir (Büyükaslan ve Mavnacığlu, 2017:224, 226, 227). Yapılan eleştirilerin odak noktası çoğunlukla iletişim eğitimin niteliği olmaktadır. “Basın yayın yüksekokullarının fakültelere dönüştürüldüğü 1992 yılından beri uygulama ve kuramsal eğitim dengesine ilişkin tartışmaların devam etmekte olduğu”; akademisyenlerin bir bölümün iletişim fakülteleri öğretim programlarında meslek kazandırma içeriğine karşı oldukları; fakültelerin sektörel sınıflandırmalara göre yapılandırılmasının uygun olmadığı; özellikle de Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi akademisyenlerinin kuramsal ağırlıklı eğitimi ve eğitimde eleştirel bakış açısını savundukları, ancak yine de uygulamalı eğitime tamamen karşı olmadıkları aktarılmaktadır (Şeker ve Şeker, 2011:109-110; Özbek, 1993:309; İnal, 1996:211).

AYA’na katıldıktan sonraki dönemde, iletişim fakültelerinin misyonlarının sektöre eleman yetiştirmek, onlara mesleki yaşamlarına katkı sağlayacak deneyimleri kazandırmak (Arık ve Bayram, 2011:92) olarak tanımlanmaları ve istihdam edilebilirlik vurgusu, sektörün istihdam politikalarının netleşmesi beklentisini de beraberinde getirmektedir. Medya sektöründe, eğitim sektöründen ve diğer bazı sektörlerden farklı olarak, özel kuruluşlarda iş bulma kapasitesinin göreceli olarak daha yüksek olması, işbirliğini gerekli kılmaktadır. Ancak, medya sektöründeki öncül konumdaki

kuruluşlarda, organizasyonel değişimlerin sıkça yaşandığı göz önünde bulundurulduğunda, sektör ile uzun vadeli istihdam politikalarının görüşülmesi imkanları kısıtlı kalmaktadır. Diğer yandan, sektörde, fakültelerin hazırladıkları program yeterliklerinin dikkate alınıp alınmadığı bilinmemekte, nitelikli işgücünün cezbedilmesi için araştırma geleneğinin bulunmadığı veya öğrenimi başarılı derecelere tamamlayan öğrencilere, ekonomi, finans gibi sektörlerde olduğu gibi iş tekliflerinin üniversitelere götürülmesinin henüz sektörde yerleşmiş uygulamalar olmadığı düşünülmektedir. Ayrıca, mühendislik, hukuk, mimarlık gibi dallarda olduğu gibi iletişim fakülteleri mezunlarının bir araya gelerek ‘Oda’ tarzı mesleki örgütlenmelere henüz başlamadıkları görülmektedir. Oysa, “bu tarz örgütlerle doğacak etkileşim, eğitim programı açısından kalite temin mekanizmasının önemli bir göstergesi” olarak nitelendirilmektedir (Bakioğlu ve Baltacı, 2010:462).

İletişim eğitimi almış mezunların istihdamında iki önemli paydaş öğrenci ve medya sektöründeki işverenlerdir. Mezun olan her adayın istenilen düzeyde (kalite düzeyinde) olamayacağı belirtilirken, istihdamla ilgili sorunların büyük kısmının medya kuruluşlarının yaklaşımından, ulusal medyanın kar odaklı ticari yaklaşımlarından kaynaklandığı düşünülmektedir (Şeker ve Şeker, 2011:109). Paydaşlarla birlikte belirlenmiş olan hedef kazanımları edinerek bir yükseköğretim kurumundan mezun olan öğrencinin istihdam edilebilirliği, ilgili sektörde her zaman mümkün olmamaktadır.

Avrupa Birliği tarafından hazırlatılan Eurostat yükseköğretim istatistiklerine göre, 2015 yılı itibariyle 28 AB üyesi ülke, Türkiye, Sırbistan, Makedonya, İsviçre, Norveç, Liechtenstein ve İzlanda’da; yaklaşık rakamlarla 1.4 milyon öğrenci önlisans veya dengi, 12 milyon öğrenci lisans veya dengi, 5.4 milyon öğrenci yüksek lisans veya dengi, 0.7 milyon öğrenci de doktora veya dengi eğitimde olmak üzere toplam 19.5 milyon kişi yükseköğretim kurumlarında bulunmaktadır (Avrupa Komisyonu, 2017:2). Avrupa Komisyonu, tüm Avrupa ülkelerinde işsizlik oranının azalmasında yükseköğretimin rolünü vurgulamaktadır. Bununla birlikte, genç mezunların, işsizlik oranlarının yüksek olduğu Avrupa ülkelerinde niteliklerinin altında işleri kabul ederek çalışma hayatına atıldıkları, ancak belli bir yaşa ulaşıncaya tatmin edici bir iş sahibi olabildikleri belirtilmektedir (European Commission, 2005:36, 45). Bu durumda,

işsizlik oranları azalsa dahi, genç mezunlarda iş tatmini elde etme yönünde farklı bir sorun söz konusu olmaktadır.

Bilgi çağı olarak da tanımlanan 21. Yüzyıl içerisinde, ülke ekonomilerinin büyümesinde eğitimin önemi, daha nitelikli eğitim - işgücü olgusunu ve iyileştirme beklentilerini beraberinde getirmektedir (T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı, 2014:1). T.C. Yükseköğretim Kurulu, kişisel gelişimi destekleme amacıyla, imkanlar ölçüsünde isteyen ve gerekleri taşıyan herkese yükseköğretim imkanı sunulmasını, etkin bir devletin önemli sorumlulukları arasında saymakta; ancak, mezun olan herkesin alanında istihdam edilememesi sorununun, mezun sayılarının azaltılarak çözülmesi önlemini gerçekçi bulmamakta, yükseköğretim mezunlarının iş mevcut olması durumunda o işi yerine getirme yeterlilikleriyle donanımlı olmalarının yükseköğretim kurumlarının ilgi alanı olduğunu belirtmektedirler (YÖK, 2010a:12-13).

3.5. Avrupa'nın 2020 Yılı Hedefleri İçinde Eğitim

Leuven'de, 2009 yılında gerçekleştirilen Bakanlar Toplantısı sonrası yayınlanan bildirmede, “Avrupa Yükseköğretim Alanı projesinin başlıca kriterlerinden olan öğrenci-merkezli öğrenme ve hareketliliğin; öğrencilere, değişmekte olan işgücü piyasasında yetkinliklerini geliştirmekte, aktif ve sorumlu yurttaşlar olabilmelerinde güç kazandıracağına yardımcı olacağı” belirtilmiştir. “İstihdam edilebilirlik konusunda, yükseköğretim kurumlarının işverenlerin gereksinimlerine daha duyarlı olmaları, işverenlerin de yükseköğretim perspektifini anlamaya daha çok gayret göstermeleri gereği” ifade edilmiştir (EHEA, 2009:1,3).

Avrupa Birliğine üye ve daha sonra üye olacak ülkeler için, 1993'de yürürlüğe giren “Maastricht Kriterleri”nde milli gelir artışı, istihdam gibi sosyal boyut içeren konular yer almamıştır (İnan, 2005:74). 2000 yılında imzalanan “Lizbon Stratejisi” kapsamında, 2010 yılına kadar çeşitli reformların gerçekleştirilmesi kararı alınarak, “2010 yılında AB'nin sürdürülebilir bir ekonomik büyüme ortamında, dünyanın en rekabetçi ekonomik bloğu haline getirilmesi” temel hedefi belirlenmiş ve ekonomik büyüme ve istihdam artışı, işsizliğin azaltılması gibi sosyal amaçlı politikalara vurgu yapılmıştır. Süreç içinde daimi olarak etkin olan Avrupa Birliği, 2000 yılında imzalanan

Lizbon Sözleşmesi üzerinde 2010 yılına kadar çeşitli revizyonlar yapılmış olsa bile, beklenen sonuçları getiremediğini belirtmiştir (Yılmaz, 2010:24, 29). Bunun üzerine 2010 yılında Avrupa 2020 Stratejisi yayınlanarak, “akıllı, sürdürülebilir ve kapsayıcı” büyüme öncelikleri belirlenmiş; akıllı büyüme kapsamında, eğitim, mesleki eğitim ve hayat boyu öğrenme alanında, Avrupa’daki eğitim kalitesinin artmasına, gençlerin istihdamına, işsizliğin azaltılmasına, AB içinde hareketliliğin teşvik edilmesine; kapsayıcı büyüme önceliğine dayalı olarak Birlik içi işgücü hareketliliğinin kolaylaştırılması, iş dünyası ile işbirliği gibi sosyal konulara vurgu yapılmıştır (Akbaş ve Apar, 2010:3-6).

Avrupa Komisyonu’nun 2010 yılında açıkladığı Avrupa 2020 Stratejisi’nde, Avrupa 2020 hedeflerinin aday ülkeler tarafından da benimsenmesi ve politikaların uyumlaştırılması vurgusu yapılmış; eğitim alanında kalitenin, uluslararasılaşmanın ve hareketliliğin artırılması konularında işbirliğinin geliştirilmesine önem verilmiştir. Avrupa 2020 Stratejisi’ne dayalı olarak hazırlanan “Eğitim ve Öğretim 2020”de;

Hayat boyu öğrenme ve hareketliliğin gerçekleştirilmesi, Eğitim ve öğretimin kalite ve verimliliğinin artırılması, Eşitlik, sosyal dayanışma ve aktif vatandaşlığın sağlanması, Eğitim ve öğretimin her aşamasında girişimcilik de dahil olmak üzere yaratıcılık ve yenilikçiliğin teşvik edilmesi

hedeflerine yer verilmiştir (T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı, 2014:1 - 4).

Bu hedeflere göre de, Ankara Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültelerinde çeşitli gelişmeler kaydedilmiş olup, çalışmalar sürdürülmektedir.

- Hayatboyu Öğrenme ve Hareketlilik açısından; Erasmus+ Programı ve Öğrenci Hareketliliği kapsamında 2020-2021 yıllarına kadar İstanbul Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi İletişim Fakülteleri’nin lisans/yüksek lisans/doktora düzeylerinde pek çok ülke ile ikili anlaşmaları bulunmaktadır. Avrupa Yükseköğretim Alanı 2015 Yılı Bologna Uygulama Süreci Raporunda, “yaşam boyu öğrenmenin Türkiye’deki tüm kurumlarda kabul edilen misyon olduğu” belirtilmektedir (European Commission, 2015:150).
- Sosyal Boyut kapsamında; Rehberlik, danışmanlık, finansal imkanlar, konaklama, yiyecek - içecek, sağlık, sigorta, staj ve kariyer, engelli öğrenci, dil öğrenme, spor gibi konulara ilişkin olarak öğrencilere, Üniversitelerin ya da

Fakültelerin bünyesinde kurulu çeşitli birimler aracılığı ile sosyal yaşam olanakları ve destek sağlanmaktadır. Türkiye’de, yükseköğretimin ücretsiz sunulması, yükseköğretime katılımı genişletmek için görülen somut tedbirler içinde değerlendirilmektedir (European Commission, 2015:116).

2012 yılındaki Bükreş’teki toplantıda; mezunların kariyerleri boyunca kişisel ve mesleki gelişimlerini ve istihdam edilebilirliği arttırma hedefine değinilerek, bunun işverenler, öğrenciler ve yükseköğretim kurumlarının işbirliği ile ve özellikle de yenilikçilik, girişimcilik ve araştırma potansiyelinin artışına yönelik öğrenim programlarının geliştirilmesiyle başarılabileceği bildirilmiştir (EHEA, 2012:2).

Erivan’da 2015 yılında yapılan, Avrupa Yükseköğretim Alanı Bakanlar Konferansı sonrası yayınlanan Erivan Bildirisi’nde: Bologna Reformları sayesinde, öğrencilerin ve mezunların çalışma süreleri ve yetkinliklerin tanınarak Avrupa Yükseköğretim Alanı içerisinde hareket edebilmelerini sağlayabilmek adına gelişim sağlandığı; çalışma programlarının mezunlara gerek çalışmalarına devam edebilmek için gereken bilgi, beceri ve yetkinlikleri, gerekse Avrupa iş piyasasına girmelerini sağladığı; kurumların uluslararası bağlamda artan bir şekilde daha aktif olmaya başladıkları, akademisyenlerin ortak öğretim, araştırma programlarında ortaklaşa çalıştıkları, öğrenci ve personel hareketliliklerinin arttığı belirtilmiştir. 2020 yılına kadar kararlılık içinde; gelecek yıllar için;

- Öğrenim ve öğretimin kalite ve birbirleriyle uyumluluğunun arttırılması (bu bağlamda bunun AYA’nın ana misyonu olduğu),
- İş hayatları boyunca mezunların istihdam edilebilirliklerinin teşvik edilmesi (bu bağlamda bunun AYA’nın ana hedefi olduğu),
- Sistemlerin daha kapsayıcı yapılması (bu bağlamda yükseköğretimin sosyal boyutunun arttırılması),
- Kararlaştırılmış yapısal reformların uygulanması (bu bağlamda yaygın derece yapısının, kredi ve kalite güvence güvence sistemlerinin, hareketlilik konusunun AYA’nın temelleri olduğu),
- AYA’nın yönetim ve çalışma sistemlerinin zorlukları aşmak için geliştirilmesi hedefleri belirlenmiştir (YÖK, 2015:1-5).

Avrupa Komisyonu, Bologna Süreci 2015 yılı Uygulama Raporunda, “yükseköğretimin rolünün öğrencileri iş alanında ihtiyaç duyacakları bilgi, beceri ve yetkinliklerle donatmak olduğu; ancak istihdam edilebilirliğin, istihdam edilme ile aynı anlama gelmediği”; “öğrencilerin yükseköğretim boyunca edindikleri beceri ve yetkinliklerin, onların iş bulmalarını sağlayacağı, ancak garanti etmeyeceği”, “istihdam edilmeye büyük ölçüde ekonominin genel durumu yanı sıra bireysel özelliklerin de (yaş, cinsiyet, etnisite veya sosyal statü) etkili oldukları” vurgulanmıştır. Aynı raporda, Bologna Süreci’nin kritik bir döneme girdiğinden, Avrupa Yükseköğretim Alanı’nın temellerinin henüz sabit olmadığı ve yapılması gerekenlerin oldukça çok olduğuna değinilmiştir. Erivan’daki (Yerevan) Bakanlar Konferansında verilen taahhütlerin Avrupa Yükseköğretim Alanı’nı tamamlamak için ileride yapılacak reformları şekillendireceği bildirilmiştir (European Commission, 2015:3, 182).

Türkiye’nin Avrupa Yükseköğretim Alanına dahil olması, reform çalışmalarının yürütülmesi için YÖK başkanlığında düzenlemelerin yapılması, yetkili ve/veya ilgili birimlerin gerek YÖK, gerekse yükseköğretim kurumları içinde oluşturulması beklenildiği üzere hızlı olmamıştır. AYA içinde de eleştiriler ve çeşitli görüş ayrılıkları yaşanmıştır. Avrupa Komisyonu süreci katılım sağlayan ülkelerle daimi işbirliği içinde izleyerek her iki yılda bir uygulama raporları yayınlamış, bu raporlarda AYA’nın durumu hakkında güncel bilgileri topluma açık olarak paylaşmıştır. Türkiye’nin de katıldığı bakanlar kurulu konferanslarında öncelik alanları belirlenerek, hedeflere ulaşılması için gereken konular gözden geçirilmiştir. YÖK tarafından “Avrupa Yükseköğretim Alanı 2015/Bologna Süreci Uygulama Raporu”na istinaden yapılan açıklamada, 2012 – 2015 dönemlerinde Türkiye’nin durumuna dair bir özet yapılmıştır (Saraç, 2015). Burada açıklanan konularda;

Yükseköğretimdeki öğrenci sayıları açısından, Türkiye AYA ülkeleri arasında Rusya’dan sonra en yüksek ikinci ülke, öğrenci sayısındaki artışta en yüksek ülke oluşu,

Yükseköğretim sistemindeki lisans, yüksek lisans ve doktora düzeylerindeki tüm öğrencilerin Bologna Süreci kapsamında olmaları,

Yükseköğretim sisteminde, bilgi beceri ve yetkinlikler odaklı Yeterlilikler Çerçevesi’nin uygulanması sürecinde son üç yılda önemli gelişmeler elde edildiği, yükseköğretim kurumlarındaki programların büyük çoğunlukla Yeterlilikler Çerçevesi ile ilişkilendirildiği ve Sürecin son aşaması olan Yeterlilikler Çerçevesi’nin AYA Yeterlilikler Çerçevesi ile ilişkilendirilmesinin henüz tamamlanmadığı,

Öğrenci iş yüküne dayalı ve ders öğrenme çıktıları ile ilişkilendirilmiş Avrupa Kredi Transfer Sistemi'nin (ECTS) uygulanması sürecinde önemli mesafe kaydedilmiş olup, sürecin tüm yükseköğretim kurumlarında ve tüm programlarda henüz tamamlanmadığı,
Diploma Eki sürecinin uygulanmasında önemli ölçüde başarı kazanılmış olup, yeni eğitim – öğretim sürecine başlayan kurumlarda uygulanma sürecinin tamamlanmadığı,
Yükseköğretim sisteminde geliştirilmeye en ihtiyaç duyulan alanın Kalite Güvencesi ve özellikle de Dış Kalite Güvencesi süreçleri oldukları ve önceki öğrenmenin tanınmasının iyileşmeye açık alanlar oldukları,
belirtilmiştir.

Mayıs 2018'de Fransa'da, Paris'te yapılan AYA Bakanlar Kurulu toplantısında:
Oluşturulan Avrupa Yükseköğretim Alanı'nda, yükseköğretim sistemlerinde kalitenin artırıldığı ve Avrupa'nın karşı karşıya bulunduğu işsizlik-göçmenlere dair sosyal eşitsizlik-siyasi kutuplaşma-radikalleşme-şiddetin tırmanışı gibi sosyal meselelerle ilgili olarak yükseköğretim kurumlarından çözüm yaratmak için belirleyici rol oynamaları gerektiği,
bildirilmiştir.

Bologna süreci içindeki gelişmelerin izlendiği, durum değerlendirmelerinin yapıldığı son olarak Mayıs 2018'de Paris'te gerçekleştirilen Bakanlar Kurulu Toplantısında, oluşturulan Avrupa Yükseköğretim Alanı'nda, hedefler doğrultusunda yükseköğretimde kalite artışı olduğu açıklanmıştır. 2020 yılına kadar, işbirliği ile sosyal boyutun güçlendirilmesi çalışmalarına ağırlık verilmesi söz konusudur (EHEA, 2018:1,4).

Paris'teki toplantı, Bologna sürecinde yapılanların ve yapılması planlananların görüşüldüğü son ortam olarak kabul edilmektedir. Bir sonraki AYA Bakanlar Kurulu Toplantısı'nın 2020 tarihinde İtalya'da gerçekleşmesi beklenmektedir (EHEA, 2018:1,5).

SONUÇ

Türkiye'nin 2001 yılında Avrupa Yükseköğretim Alanı'na dahil olması ile birlikte, iletişim eğitiminde de yeniden yapılanma çalışmaları başlamıştır. Bu doğrultuda, 1993-1994 ve 2017-2018 akademik yıllarına ilişkin öğretim programları analiz edilen İstanbul ve Ankara Üniversiteleri İletişim Fakültelerinde, nicel ve nitel değişme ve gelişmelerin meydana geldiği görülmüştür.

Fakültelerin öğretim programlarında yer alan derslerin temel alan – alan – seçmeli - diğer olarak yapılan sınıflandırmada, AYA öncesi döneme göre: Temel alan derslerinin sayısında; İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesinde, her üç bölümde de önemli bir azalma- Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesinin her üç bölümünde göreceli azalma belirlenmiştir. Alan dersi sayısında; İÜ İletişim Fakültesinde (Gazetecilik bölümü hariç) göreceli azalma – AÜ İletişim Fakültesinde, her üç bölümde de artış olduğu görülmüştür. Seçmeli derslere bakıldığında; İÜ İletişim Fakültesinde sayılarının göreceli olarak azaldığı, AÜ İletişim Fakültesinde ise sayılarının arttığı saptanmıştır.

Yine aynı sınıflandırmaya göre Fakültelerinin öğretim programlarında, her üç bölümde de, AYA öncesi döneme göre: Temel alan derslerinin toplam kredilerinde, her iki Fakültede de azalma meydana gelirken; alan dersi ve seçmeli derslerin kredilerinde artış söz konusu olmuştur.

Diğer grubundaki derslerde ise sayı ve kredi açısından azalma görülmüştür.

Fakültelerde, kalite yönetiminin benimsendiği ve kalite güvencesi politikalarının oluşturulduğu izlenmiştir. AYA içinde başlıca projelerden olan öğrenme kazanımlarının oluşturulmasında sektörün beklentilerinin gözönünde bulundurulduğu anlaşılmıştır. Akreditasyon açısından ise, bölüm programlarında, yukarıdaki sınıflandırma bağlamında, öngörülen AKTS kredileri ile örtüşmeyen çeşitli ders gruplarının bulunduğu belirlenmiştir.

İstihdam edilebilirliğe yönelik olarak her iki Fakültede, her üç bölümde de, alan derslerinin kredilerinde artış olduğu saptanmıştır. Yine, kredileri artan seçmeli dersler içindeki alan dersi özelliği taşıyan dersler arttırılmıştır. Bu durum, öğrenci ve mezunların bilişsel ve uygulamalı becerilerinde - mesleki beceri ve yetkinliklerinde de değişme ve gelişme sağlamaktadır. Bu değişme ve gelişmeler öğrencilerin niteliklerinde de artış yaratmaktadır. Bunun yanı sıra, 21. Yüzyıl kalite anlayışı doğrultusunda sektörün beklentilerine uygun öğretim programları geliştirildiği anlaşılmaktadır. Böylelikle, yapılan analiz ve sentezlerden çalışmanın başında benimsediğimiz hipotezimizin kısmen doğrulandığını söyleyebiliriz.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Altun, A. (1994). *Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nin öğrenci profili. İLEF Yıllık'93*. Ankara.

Altun, F. (2012). Türkiye'deki medya ve iletişim öğretiminde teori pratik dengesi. *Uluslararası Yükseköğretim Kongresi Bildiri Kitabı*.1.Cilt. İstanbul:Deomed Yayınları.

Avrupa Komisyonu, Eğitim, Bilim ve Kültür Bakanlığı, Eurydice (2007). *Yükseköğretimin yapısı.2006/07. Bologna Sürecinde Ulusal Eğilimler*. Ankara.

Bakioğlu, A., Baltacı, R. (2010). *Akreditasyon- Eğitimde kalite*. Ankara:Nobel Yayınları.

Brennan, J. (2007). Measuring educational quality my means of indicators. *Quality Assessment for Higher Education*.London:Portland Press.

Çetinsaya, G. (2014). *Büyüme, kalite, uluslararasılaşma:Türkiye yükseköğretimi için bir yol haritası*. 2. Baskı. Eskişehir.

European Commission/EACEA/Eurydice (2015). *The European higher education area in 2015: Bologna Process Implementation Report*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Gümrükçü, H. (2011a). Bolonya sürecinin tarihi gelişimi ve Bolonya toplantılarında alınan kararların analizleri. *Bolonya Süreci ve Türkiye*. H.Gümrükçü ve H.Epskamp (Der.) Antalya: Akdeniz Üniversitesi Yayınları.

Gümrükçü, H. (2011b). Üniversiteler, küreselleşme ve Türkiye. *Bolonya Süreci ve Türkiye*. H.Gümrükçü ve H.Epskamp (Der.). Antalya: Akdeniz Üniversitesi Yayınları.

Günay, D. (2012). Yükseköğretimde öğrenme kazanımlarına dayanan kalite güvence sistemi. *Türkiye'de Yükseköğretimin Yeniden Yapılandırılması ve Kalite Güvence Sistemi*. Ankara: Pelin Ofset.

Hatipoğlu, S. (2016). *Internationale Perspektiven auf Sprache Kultur Mobilitat*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

İnal, A. (1996). *Haberi okumak*. İstanbul:Temuçin Yayınları.

Karakelle, S. (2011). Avrupa yükseköğretim alanı Bologna sürecinde uluslararasılaşma ve istihdam edilebilirlik. *Bolonya Süreci ve Türkiye*. H.Gümrükçü ve H.Epskamp (Der.). Antalya: Akdeniz Üniversitesi Yayınları.

- Kartari, A. (2014). *Kültür, farklılık ve iletişim. Kültürlerarası iletişimin kavramsal dayanakları*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Lazar, J. (2009). *İletişim bilimi*. 2. Basım. C. Anık (Çev.), Ankara: Vadi Yayınları (orijinal basım tarihi 2001).
- Okçabol, R. (2011). YÖK ve Bologna Süreci. *Bologna süreci sorgulanıyor. AB'nin akademik tahakkümünün sosyalist tahlil, eleştiri ve reddiyesi*. İstanbul: Yazılıma Yayınevi Hizmetleri.
- Özbek, M. (1993). İletişim eğitimi üzerine. *İLEF Yıllık'92*. Ankara.
- Sadlak, J. (2007). Quality assessment and indicators in higher education: needs, problems and potential. *Quality Assessment for Higher Education*. London: Portland Press.
- Scheerens, J. (2004). *Paper commissioned for the EFA Global Monitoring Report 2005, The Quality Imperative*. UNESCO.
- T.C. Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı (2014). *Yükseköğretimde kalite için*. Ankara.
- T.C. Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı (2010a). *Yükseköğretimde yeniden yapılanma: 66 soruda Bologna Süreci uygulamaları*. Ankara: Görsel Tanıtım.
- T.C. Yükseköğretim Kurulu (2007). *Türkiye'nin yükseköğretim stratejisi*. Ankara.
- T.C. Yükseköğretim Kurulu Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (2000). *1999-2000 öğretim yılı yükseköğretim istatistikleri. 2000-5*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Teichler, U. (2007). Accreditation: the role of a new assessment approach in Europe and the overall map of evaluation in European higher education. *Quality Assessment for Higher Education*. London: Portland Press.
- UNESCO (2012). *International standard classification for education. ISCED 2011*. Canada: UNESCO Institute for Statistics.
- Westerheijden, D.F. (2007). The changing concepts of quality in the assessment of study programmes, teaching and learning. *Quality Assessment for Higher Education*. London: Portland Press.
- Yaylagül, L. (2016). *Kitle iletişim kuramları. Egemen ve eleştirel yaklaşımlar*. 7. Baskı. Ankara: Dipnot Yayınları.
- Zlatkin-Troitschanskaia O. et al (2017). An overview of assessment practices. *Modeling and Measuring Competencies in Higher Education. Approaches to Challenges in Higher Education Policy and Practice*. Germany: Springer Fachmedien Wiesbaden.

Sürelî Yayınlar

- Abdullah, F. (2006). The development of HEdPERF: a new measuring instrument of service quality for the higher education. *International Journal of Consumer Studies*. 30(6), ss.569-581.
- Allen J., Ramaekers G., van der Velden R. (2005). Measuring competencies of higher education graduates. *New Directions for Institutional Research*. (126), ss 49-59.
- Arslan, H. (2015). Bologna sürecinde iletişim fakülteleri-Adnan Menderes Üniversitesi özelinde bir değerlendirme. *Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. (3), ss. 35-56.
- Arslan, M. (2007). Eğitimde yapılandırmacı yaklaşımlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 40(1), ss. 41-61.
- Atabek, G.Ş., Atabek Ü. (2014). İletişim eğitiminde farklı perspektifler: Öğrenciler, akademisyenler ve meslek mensuplarının iletişim eğitimi hakkındaki tutumları. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*. (38), ss. 148-163.
- Aziz, A. (2006). Dünyada ve Türkiye’de iletişim araştırmaları. *Kültür ve İletişim Dergisi*. Ankara Üniversitesi . 9(1), ss. 9-31.
- Arık, M.B., Bayram, F. (2011). İletişim eğitimi ve iletişim akademisyenleri: Veriler ışığında genel bir değerlendirme. *Akdeniz İletişim*. (15), ss. 88 – 105.
- Büyükaslan, A., Mavnacıoğlu, K. (2017). İletişim fakültesi ders müfredatlarının sektörün nitelikli işgücüne uyumu. *International Journal of Cultural and Social Studies*. 3(2), ss. 219-233.
- Dağtaş, E. (2003). Gazetecilik eğitiminde kuram ve uygulama ikilemi: Türkiye’deki iletişim fakülteleri üzerine bir araştırma. *Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*. (17), ss. 143-200.
- Güneş, F. (2012). Bologna süreci ile yükseköğretimde öngörülen beceri ve yetkinlikler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi* . 2(1), ss. 1-9.
- İnan, A. (2005). Avrupa Birliği ekonomik yaklaşımı: Lizbon stratejisi ve Maastricht kriterleri. *Bankacılar Dergisi*, (52), ss. 67- 86.
- Kalaycı, N. (2008). Yükseköğretimde uygulanan toplam kalite yönetimi sürecinde gözardı edilen unsurlardan TKY merkezi ve eğitim programları. *Türk Eğitim Bilimler Dergisi*.6(2), ss. 162-188.
- Karaçor, Z. (2006). Öğrenen ekonomi Türkiye: Kasım 2000-Şubat 2001 krizinin öğrettikleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (16), ss. 379-391.
- Ömür, Y.E. (2017). Eğitimde niteliğin sistem yaklaşımı ve eleştirel eğitim anlayışı açısından tanımlanması üzerine bir tartışma. *Yıldız Journal of Educational Research*. 1(1), ss. 1-15.

- Özer, M., Gür, B.S., Küçükcan, T. (2011). Kalite Güvencesi:Türkiye yükseköğretimi için stratejik tercihler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1(2), ss. 59-65.
- Özkanal, B., Özgür A.Z., (2017). Türkiye’de yükseköğretimde açık ve uzaktan öğrenme yöntemi ile iletişim eğitimi üzerine değerlendirmeler. *Selçuk İletişim*, 9(4), ss. 5-24.
- Schindler, L., Puls-Elvidge, S., Welzant, H., & Crawford, L. (2015). Definitions of quality in higher education: A synthesis of the literature. *Higher Learning Research Communications*, 5(3), ss. 3-13.
- Şahin, M. (2017). Doğumunun 1000. yılında Nizamülmülk ve Nizamiye medreseleri. Geçmişten günümüze yükseköğrenim. *YÖK Yükseköğretim Dergisi*, (06), ss. 1-112.
- Şeker, M., Şeker, T. (2011). İletişim eğitiminde temel sorunlar ve açmazlar. *Akdeniz İletişim* ,(15), ss. 107-118.
- Şen, Z. (2013). Türkiye’de yüksek lisans ve doktora eğitimi kalitesinin iyileştirilmesi için öneriler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3(1), ss. 10-15.
- Tam, M. (2001). Measuring quality and performance in higher education. *Quality in Higher Education*, 7(1), ss. 47-54.
- T.C. Yükseköğretim Kurulu (2017a). *YÖK Yükseköğretim Dergisi 2017/06*, ss. 1-112.
- Tezsürücü D., Bursalıoğlu S.A. (2013). Yükseköğretimde değişim:Kalite arayışları. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), ss. 97-107.
- Tokgöz, O. (2003). Türkiye’de iletişim eğitimi: Elli yıllık bir geçmişin değerlendirilmesi. *Kültür ve İletişim*, 6(2), ss. 7-32.
- Ünal, I. L. (1994). Yükseköğretimde nitelik-istihdam-financeman üçgeni. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, (27(1), ss. 309-327.
- Zabadi, A. (2012). Implementing total quality management (TQM) on the higher education institutions-a conceptual model. *Journal of Economics & Finance*, ss. 42-60.

Diğer Kaynaklar

- Akbaş, G., Apar, A. (2010) Avrupa 2020 stratejisi: Akıllı, sürdürülebilir ve kapsayıcı büyüme için Avrupa stratejisi. *T.C. Başbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliği Özet Bilgi Notu*, https://www.ab.gov.tr/files/SBYPB/Sosyal%20Politika%20ve%20İstihdam/avrupa_2020_stratejisi.pdf [19.1.2018], ss. 1-7.
- Alemdar, K., Erdoğan, İ. (1998) İletişim. Cumhuriyet döneminde Türkiye’de bilim: Sosyal Bilimler -II. *TÜBA*, <http://www.irfanerdoğan.com/makaleler/turkiyedemedya.html> [28.3.2018], ss. 1-10.
- Avrupa Komisyonu, Eurostat (2017) Tertiary education statistics, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Tertiary_education_statistics [19.1.2018], ss. 1-15.
- Bachelor Studies (?), <https://www.bachelorstudies.com/BA/Journalism-and-Mass-Communication/> [23.11.2017].
- Bates, T. (2014) A short history of educational technology, online learning and distance education resources, <https://www.tonybates.ca/2014/12/10/a-short-history-of-educational-technology/> [11.10.2017].
- ENQA, (2015) ESG 2015, Çev. Metin Toprak v.d., <http://www.enqa.eu/indirme/esg/ESG%20in%20Turkish.pdf> [27.12.2017], ss. 1-18.
- Equip (2016) A Comparative Analysis of the ESG 2015 and the ESG 2005, http://www.equip-project.eu/wp-content/uploads/EQUIP_comparative-analysis-ESG-2015-ESG-2005.pdf [27.12. 2017], ss. 1-20.
- European Commission (2005) Key data on education in Europe 2005, http://www.indire.it/lucabas/lkmw_file/eurydice/Key_Data_2005_EN.pdf [21.1.2018], ss. 1-388.
- European Higher Education Area, EHEA (2018) Paris Communiqué, https://media.ehea.info/file/2018_Paris/77/1/EHEAParis2018_Communique_final_952771.pdf [20.6.2018], ss.1-
- European Higher Education Area, EHEA (2012) Bucharest communiqué final version, http://media.ehea.info/file/2012_Bucharest/67/3/Bucharest_Communique_2012_610673.pdf [15.8.2017], ss. 1-5.
- European Higher Education Area, EHEA (2009) Communiqué of the conference of European ministers responsible for higher education, Leuven and Louvain-la-Neuve, 28-29 April 2009, http://media.ehea.info/file/2009_Leuven_Louvain-la-Neuve/06/1/Leuven_Louvain-la-Neuve_Communique_April_2009_595061.pdf [15.5.2018], ss. 1-5.

- Eurostat (2016a) Statistical approaches to the measurement of skills 2016 edition, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3888793/7753369/KS-TC-16-023-EN-N.pdf/438b69b5-2fcb-4923-b9e2-fa7b59906438> [13.8.2018].
- Eurostat (2016b) International standard classification of education, ISCED 1997 (fields) and ISCED-F 2013, [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International_Standard_Classification_of_Education_\(ISCED\)](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International_Standard_Classification_of_Education_(ISCED)) [12.1.2018].
- Gümüş, A., Kurul, N. (2011) Bolonya süreci neye hizmet ediyor?, http://egitimsen.org.tr/wp-content/uploads/2015/07/fa998e2021b7d94_ek.pdf [27.4.2017], ss.1-168.
- Harvey, L., Green, D. (1993) Defining quality. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 18(1), <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0260293930180102> [16.6.2018], ss. 9-34.
- Morreale, S. P., Osborn M.M., Pearson J.C. (2000) Why communication is important: A rationale for the centrality of the study of communication. *Journal of the Association for Communication Administration* (29), https://www.researchgate.net/profile/Sherwyn_Morreale/publication/265455874_Why_Communication_is_Important_A_Rationale_for_the_Centrality_of_the_Study_of_Communication/links/556f39a608aeab7772283050/Why-Communication-is-Important-A-Rationale-for-the-Centrality-of-the-Study-of-Communication.pdf [19.11.2017], ss. 1-25.
- Saraç, Y. (2015) T.C. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, Avrupa yükseköğretim alanı 2015/Bologna süreci uygulama raporu konulu yazısı, http://www.yok.gov.tr/documents/10279/15624848/bologna_sureci_uygulama_raporu.pdf/f2763114-ec91-46e6-a2d4-3ff9379ca822 [2.12.2017].
- Shauchenka H., Buslowska E. (2010) Methods and tools for higher education service quality assessment, <http://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bwmeta1.element.baztech-article-BPB1-0047-0014> [11.6.2018] , ss. 87-102.
- Tam, M. (2014) Outcomes based approach to quality assessment and curriculum improvement in higher education, https://www.researchgate.net/profile/Maureen_Tam/publication/263534750_Outcomes-based_approach_to_quality_assessment_and_curriculum_improvement_in_higher_education/links/54ed43d60cf2465f5330ebf2/Outcomes-based-approach-to-quality-assessment-and-curriculum-improvement-in-higher-education.pdf [15.6.2018].
- T.C. Ankara Üniversitesi (?a) Yüksek Baytar Mektebi'nin temeli olan Askeri Baytar Mektebi açıldı, <https://www.ankara.edu.tr/kurumsal/tanitim/tarihce/> [1.5.2018].
- T.C. Ankara Üniversitesi AB Eğitim Programları Koordinatörlüğü (?b) Anlaşmalar, <https://app.erasmus.ankara.edu.tr/tr/euc-agreements/list>, [9.2.2018].
- T.C. Ankara Üniversitesi Bologna Bilgi Sistemi (?c), Gazetecilik, normal öğretim, ders programı&AKTS kredileri, http://bbs.ankara.edu.tr/Ders_Plani.aspx?bno=3818&bot=1361 [16.5.2018].

- T.C. Ankara Üniversitesi Bologna Bilgi Sistemi (?d), Halkla ilişkiler ve tanıtım, normal öğretim, ders programı&AKTS kredileri, http://bbs.ankara.edu.tr/Ders_Plani.aspx?bno=1527&bot=124 [16.5.2018].
- T.C. Ankara Üniversitesi Bologna Bilgi Sistemi (?e), Radyo Televizyon ve Sinema, normal öğretim, ders programı&AKTS kredileri, http://bbs.ankara.edu.tr/Ders_Plani.aspx?bno=3819&bot=1362 [16.5.2018].
- T.C. Ankara Üniversitesi Bologna Bilgi Sistemi (?f) Mezunların istihdam alanı, gazetecilik, http://bbs.ankara.edu.tr/Istihdam_Olanaklari.aspx?bno=3818&bot=1361 [24.5.2018].
- T.C. Ankara Üniversitesi, Bologna Bilgi Sistemi (?g) Mezunların istihdam alanı, radyo, televizyon ve sinema, http://bbs.ankara.edu.tr/Istihdam_Olanaklari.aspx?bno=3819&bot=1362 [24.5.2018].
- T.C. Ankara Üniversitesi Bologna Bilgi Sistemi (?h) Mezunların istihdam alanı, halkla ilişkiler ve tanıtım, http://bbs.ankara.edu.tr/Istihdam_Olanaklari.aspx?bno=1527&bot=124 [24.5.2018].
- T.C. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi (?a) Gazetecilik bölümü program amaç ve yeterlilikleri, <http://ilef.ankara.edu.tr/bolumler/gzt/> [9.6.2018].
- T.C. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi (?b) Radyo Televizyon Sinema bölümü program amaç ve yeterlilikler, <http://ilef.ankara.edu.tr/bolumler/rts/> [9.6.2018].
- T.C. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi (?c) Halkla İlişkiler ve Tanıtım bölümü program amaç ve yeterlilikler, <http://ilef.ankara.edu.tr/bolumler/halkla-iliskiler-tanitim/> [9.6.2018].
- T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı (2017) Avrupa Birliği kronolojisi (1947-2010), https://www.ab.gov.tr/files/ardb/evt/1_avrupa_birligi/1_1_tarihce/avrupa_birligi_kronoloji.pdf [19.1.2018], ss. 1-52.
- T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı Sosyal, Bölgesel ve Yenilikçi Politikalar Başkanlığı (2014) Eğitim ve öğretim 2020 bilgi notu, https://www.ab.gov.tr/files/SBYPB/Egitim%20ve%20Kultur/web_egitim_ve_ogretim_2020_3_.pdf [2.1.2018], ss. 1-6.
- T.C. İstanbul Üniversitesi (?a) 1453'ten günümüze İstanbul Üniversitesi, <http://www.istanbul.edu.tr/tr/content/universitemiz/tarihce> [1.5.2018].
- T.C. İstanbul Üniversitesi Uluslararası Akademik İlişkiler Kurulu Erasmus Program Koordinatörlüğü (?b) Erasmus ikili anlaşmaları, http://erasmus.istanbul.edu.tr/?page_id=5991, [9.2.2018].
- T.C. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi (?a) Gazetecilik, mezunların öğrenme çıktıları, <http://iletisim.istanbul.edu.tr/tr/content/gazetecilik/gazetecilik-bolumu-hakkinda> [10.6.2018].

- T.C. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi (?b) Radyo Televizyon ve Sinema, mezunların öğrenme çıktıları, <http://iletisim.istanbul.edu.tr/tr/content/radyo-televizyon-ve-sinema/radyo-televizyon-ve-sinema-bolumu-hakkinda> [10.6.2018].
- T.C. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi (?c) Halkla İlişkiler ve Tanıtım, mezunların öğrenme çıktıları, <http://iletisim.istanbul.edu.tr/tr/content/halkla-iliskiler-ve-tanitim/halkla-iliskiler-ve-tanitim-bolumu-hakkinda> [10.6.2018].
- T.C. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi (?d) Müfredat, <http://iletisim.istanbul.edu.tr/tr/content/ogrenci/mufredat> [16.5.2018].
- T.C. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi (?e) Gazetecilik, kariyer olanakları, <http://iletisim.istanbul.edu.tr/tr/content/gazetecilik/gazetecilik-bolumu-hakkinda> [24.5.2018].
- T.C. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi (?f) Radyo Televizyon ve Sinema, kariyer olanakları, <http://iletisim.istanbul.edu.tr/tr/content/radyo-televizyon-ve-sinema/radyo-televizyon-ve-sinema-bolumu-hakkinda> [24.5.2018].
- T.C. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi (?g) Halkla İlişkiler ve Tanıtım, kariyer olanakları, <http://iletisim.istanbul.edu.tr/tr/content/halkla-iliskiler-ve-tanitim/halkla-iliskiler-ve-tanitim-bolumu-hakkinda> [24.5.2018].
- T.C. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi (2002) Gazetecilik Enstitüsünden İletişim Fakültesine (1950-2001), <https://drive.google.com/file/d/0B9-wfhTQ8q42RkpKX3FVeUVKWFU/view> [10.12.2017], ss. 1-173.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı (2014) Onuncu Kalkınma Planı 2014-2018 Eğitim sisteminin kalitesinin artırılması Özel İhtisas Komisyonu raporu, <https://abdigm.meb.gov.tr/projeler/ois/egitim/021.pdf> [20.12.2017], ss. 1-46.
- T.C. Resmi Gazete (2017) 30091 sayılı Yükseköğretim Kurumlarında Önlisans ve Lisans Düzeyindeki Programlar Arası Geçiş, Çift Anadal, Yandal ile Kurumlararası Kredi Transferi Yapılması Esaslarına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/06/20170609-9.htm>, [20.6.2018].
- T.C. Resmi Gazete (2016) 29849 sayılı Yükseköğretim Kurumlarının Yurtdışı Yükseköğretim Kurumlarıyla Ortak Eğitim Öğretim Programlarına Dair Yönetmelik, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161006-8.htm> [14.6.2018].
- T.C. Resmi Gazete (2015) 29423 sayılı ve Yükseköğretim Kalite Güvencesi Yönetmeliği, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/07/20150723-3.htm> [16.11.2017].
- T.C. Resmi Gazete (2011) 28034 sayılı Mevlana Değişim Programına İlişkin Yönetmelik, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/08/20110823-15.htm> [14.6.2018].

- T.C. Resmi Gazete (2010) 27561 sayılı ve Yükseköğretim Kurumlarında Önlisans ve Lisans Düzeyindeki Programlar Arasında Geçiş, Çiftanadal, Yan Dal ile Kurumlararası Kredi Transferi Yapılması Esaslarına İlişkin Yönetmelik, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/04/20100424.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/04/20100424.htm> [8.1.2018].
- T.C. Yükseköğretim Kurulu, Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi (2017b) 2016-2017 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri Öğrenci Sayıları, Tablo 1-3-12-20, <https://istatistik.yok.gov.tr/> [4.5.2018].
- T.C. Yükseköğretim Kurulu (2015) Erivan Bildirisi, http://yok.gov.tr/documents/10279/15644851/erivan_bildirisi.pdf/8bd7dc00-3b15-4b7f-b0a2-b13d84918b43 [2.1.2018] , ss. 1-7.
- T.C. Yükseköğretim Kurulu Uluslararası İlişkiler Daire Başkanlığı (2010b) Bologna sürecine üye olan ülkeler, <http://yok.gov.tr/web/uluslararasi-iliskiler/bologna-sureci-uyeleri-ulkeler-ve-kuruluslar> [15.12.2017].
- T.C. Yüksek Öğretim Kurulu (2010c) Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi, TYYÇ Gazetecilik ve enformasyon temel alanı tanıtıcı özet bilgi, <http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=38>, [20.1.2018].
- The European Students' Union ESU (2015) Overview on student-centred learning in higher education in Europe, http://media.ehea.info/file/Student_centred_learning/63/2/Overview-on-Student-Centred-Learning-in-Higher-Education-in-Europe_679632.pdf [6.6.2018], ss. 1-40.
- Ulusal Ajans (?), Erasmus+Yükseköğretim Programı, <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-programi/yuksekoğretim-programi> [9.1.2018].
- Yılmaz, L. (2010) Avrupa Birliği'nin sosyo ekonomik geleceği:Lizbon stratejisi ve küreselleşme. *Maliye Bakanlığı AB ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı Araştırma İnceleme Serisi* (4), <http://www.abmaliye.gov.tr/ABDID%20Raporlar/Araştırma%20ve%20İnceleme%20Serisi/Lizbon%20Stratejisi%20ve%20Küreselleşme.pdf> [14.1.2018], ss. 1-45.

